PROSVETNI DELAVEC

LIST DELAVCEV V VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNIH ZAVODIH
LJUBLJANA, 2. FEBRUARJA 1973
LETO XXIV. ŠTEVILKA 2

BODO PREDLOGI STALILI LED?

Predsedstvo republiškega odbora Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije je na seji 16. januarja obravnavalo med drugim tudi najnovejše zvezne zakone iz svežnja stabilizacijskih ukrepov, ki zadevajo družbene dejavnosti, posebno pa zakon o začasni zamrznitvi osebnih dohodkov v nekaterih dejavnostih.

Člani predsedstva so poudarili, da je vse sprejete ukrepe, predpise in zakone treba dosledno izvajati. Le tako bo namreč mogoče stabilizirati naše gospodarstvo in položiti temelje za nadaljnji usklajeni razvoj ekonomskih in družbenih tokov. Že kar kmalu bo treba ugotoviti, koliko denarja bo na voljo – upoštevajoč določila zveznega zakona o zmanjševanju splošne porabe in kolikšna je razlika glede na sredstva, potrebna za družbene dejavnosti. Z republiško resolucijo o ekonomski politiki za leto 1973 je treba upoštevati stvarne potrebe in možnosti za razvoj posameznih področij. Predsedstvo meni, da denarja, ki ga primanjkuje za družbene dejavnosti, ni mogoče več zagotavljati na fiskalen način.

Tako bi se namreč ohranjalo dosedanje financiranje, ki je v bistvu še vedno proračunsko in nikakor več ne ustreza našim družbenoeknomskim odnosom. V skladu s sprejetimi ustavnimi dopolnili je treba doseči tesnejšo povezavo med posameznimi področji družbenih dejavnosti in neposrednimi interesenti za njihove storitve; zato je tudi potreben denar zanje treba zagotoviti z neposrednim dogovarjanjem med obojimi. Pobudo zanj morajo posamezne samoupravne interesne skupnosti zagotoviti takoj, sicer se lahko zgodi, da ne bodo mogle zagotoviti dovolj denarja za uresničitev svojih letošnjih delovnih programov.

Glede zakona o začasni zamrznitvi osebnih dohodkov za nekatere dejavnosti je predsedstvo najprej ugotovilo, da, žal, niso bili sprejeti predlogi sindikata. Po teh predlogih naj bi ob zamrznitvi selektivno obravnavali posamezne dejavnosti in upoštevali uresničitev sklenjenih samoupravnih sporazumov.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Horizontalni in vertikalni problemi – Foto: Mirko Kambič

V korak z razvojem

Pohitreni ritem znanstvenega, tehnološkega in družbenega razvoja spreminja svet, ki v njem živimo, podobo generacij, ki gredo skozi naše učilnice, pa tudi nas same, naše obzorje ter naš odnos do ljudi in stvari.

Gremo v korak z razvojem ali zaostajamo?

Pri nas, delavcih na področju vzgoje in izobraževanja, to vprašanje pomeni: smo na strani družbenega napredka, sposobni pripravljati naše učence za jutrišnji svet, za nadaljnje razvijanje naše samoupravne družbe – ali tega nismo (več) sposobni, ker naši pogledi niso (več) uprti naprej, naše duhovno obzorje ostaja v starih okvirih, našo vzgojnoizobraževalno dejavnost pa usmerjajo že preživeli pedagoški nazori.

Iti v korak z razvojem je imperativ našega poklica, prav tako kot nenehno strokovno izpopolnjevanje.

Iti v korak z razvojem pomeni za učitelja nenehno dopolnjevati in posodabljati znanje ter spremljati razvoj svoje stroke, vnašati v pouk najnovejša znanstvena spoznanja in graditi v mladih znanstveni pogled na svet. Slabo bi bili pripravljeni za življenje tisti učenci, ki jih šola ne bi seznanila s sodobnimi znanstvenimi pogledi ali bi njihova poklicna priprava temeljila na zastareli tehnologiji. Ni čudno, da se vse pogosteje slišijo v svetu mnenja, da bi bilo potrebno časovno omejiti veljavnost diplom pri poklicih, kjer ima zastarevanje znanja težke posledice.

Iti v korak z razvojem pomeni za nas slediti razvoju napredne pedagoške misli, sprejemati njene dosežke in presegati v vsakdanjem vzgojnem ter izobraževalnem delu staro šolo, njene preživele učne metode in notranje odnose. Stara šola, ki je temeljila na polnjenju spomina z enciklopedičnim gradivom, na vsevedni razlagi nespremenljivih resnic in pasivni pokorščini učencev, se mora hitreje umikati novi šoli, ki razvija iskateljski nemir in miselno ustvarjalnost ter kritičnost in samostojnost pri prodiranju v naravne in družbene zakonitosti. Na tej poti postaja učitelj učencu vodnik in izkušen svetovalec.

Biti na strani družbenega napredka pa pomeni ne samo slediti družbenemu razvoju, temveč ga tudi soustvarjati – z generacijami, ki jih uvajamo v življenje in delo, jih učimo spoznavati zakone družbenega razvoja, kritično misliti in razločevati napredno od preživelega, resnico od polresnic in neresnice, stvarnost in dosegljivost od utopije, poti, ki vodijo človeštvo naprej, od tistih, ki peljejo nazaj ali v slepo ulico.

Slediti razvoju za nas, ki delamo na vzgojnoizobraževalnem področju pomeni torej mnogo več kot udeležiti se od časa do časa obveznega seminarja in aktualnega predavanja. Gre za celotno osebnostno naravnanost, za stalen iskateljski nemir in nikdar nasičeno vedoželjnost v nas samih. Brez tega in uprtosti v prihodnost bi hitro zaostali za časom in v sebi ostareli. Če pa sam nimaš v sebi mladosti in ognja, ne moreš biti drugim vodnik na poti napredka.

Boj za družbeni napredek pa ne poteka le v sejnih dvoranah in kabinetih, temveč še bolj tam, kjer se ustvarjajo materialni temelji ter tam, kjer se vzgajajo nosilci jutrišnjega razvoja.

JOŽE VALENTINČIČ

UNIVERZA – DEL IZOBRAŽEVALNEGA SISTEMA

Praksa — sodnik znanosti

Vzporedno z reformo srednjega šolstva nastajajo nuje tudi po reformi osnovnega in – visokega šolstva. Zahteva, da je visokošolski študij neke vrste delovna doba, stopa vedno bolj v ospredje. Razumljivo: tisti, ki se odloči za študij, se tako odloči tudi za izgubo štirih, petih ali več delovnih let.

Vendar to ni bistveno pri reformi našega visokošolskega študija. Na seji komisije za družbenopolitična in idejna vprašanja znanosti, prosvete in idejnopolitično usposabljanje komunistov so se ustavljali predvsem ob vsebini visokošolskega študija ter socialni sestavi študentskih vrst. Za izboljšanje prvega je potrebno posodabljanje osnovi: ni treba, da predavatelji obdelajo vse najnovejše izsledke, pač pa je pomembno, da se ustavljajo ob najvažnejših in jih osvetlijo z vseh vidikov. Za izboljšanje socialnega sestava pridobivanja nadarjene delavske in kmečke mladine pa bo treba omogočiti možnost vpisa na univerzo tudi brez poprejšnjih predelanih srednjih šol. Odločujoča naj bi bila nadarjenost; do najnujnejšega znanja za vstop bi dospela tej mladini pripomogli z enoletnimi tečaji.

III. osnutek tez o idejnopolitičnih vprašanjih razvoja visokega šolstva v samoupravni socialistični družbi je zdaj – po večjih dopolnitvah in predelavah – mnogo boljši, kot je bil doslej katerikoli tekst o celotni problematiki visokega šolstva. Vendar bi bilo po mnenju razpravljalcev nujno opredeliti osnovno politično strategijo smotrov – in tem prilagoditi konkretne postopke. Statistično določimo, kje je Slovenija v primerjavi z drugimi republikami in svetom. Jasno mora biti, kaj predlagamo in kaj zahtevamo. Vprašanje permanentnega izobraževanja je premalo upoštevano tudi v reformi našega visokega šolstva. To namreč ni ozko prosvetarska zahteva – pač pa zahteva sodobne družbe. Kaj lahko naredi univerza kot del našega celotnega izobraževalnega sistema? V III. osnutku tez je premalo obdelana – že tako in tako prešibka – povezava prosvete (torej tudi univerze) z drugimi področji naše družbe. Postaviti moramo zahtevo po radikalnem skrajšanju študijskega časa. Od triindvajsetega leta starosti dalje je za družbo izguba, če mlad človek ne dela produktivno – temveč še vedno samo reproduktivno. Dalje: naš podiplomski študij je vse preveč formalno zahteven – premalo pa vsebinsko prispeva k razvoju družbe. Iz vsega navedenega je razvidno, da reforma univerze ne more biti enkraten akt. Pot do tega cilja je postopna.

Na seji so se zedinili, da bi prikaz dosedanjega stanja dali kot prilogo tezam; teze pa bi vsebovale predloge za naprej. V tekstu se ne sme upoštevati samo delež univerze, pač pa tudi delež družbe, ki je včasih destimulativen: študentje so brezskrbnejši in često bolje zaslužijo kot bodo po diplomi. Naša sredstva javnega obveščanja vse premalo uporabljajo umski potencial univerze. (V nekaterih državah so univerze mnogo prispevale k napredku družbe.) Terminov, kot so „izredni študij" ali pa „študij ob delu" nimamo razjasnenih – niti teoretično, še manj v praksi. Nove discipline na visokih šolah so v zapostavljenem položaju do že tradicionalnih: tam kjer je več sredstev in učnih moči, se še dodaja.

To so mnenja in sugestije, ki jih je dala seja komisije CK ZKS. Tretji osnutek tez bodo prediskutirali še na mariborskih visokošolskih zavodih – nakar bo šel v javno razpravo. Nihče namreč ne dela smo zase ali samo za znanost: vsi delamo za družbo in za prakso. Praksa je sodnik znanosti. In naša praksa terja temeljito reformo visokega šolstva.

NEŽA MAURER

PROSVETNO-KULTURNI ZBOR O OSNUTKU SKLEPOV IN STALIŠČ O IDEJNI USMERJENOSTI VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA

DOKUMENT O SODOBNI ŠOLI IN NJENEM UČITELJU

Osnutek sklepov in stališč o idejni usmerjenosti vzgoje in izobraževanja, ki ga je na pobudo prosvetno-kulturnega zbora skupščine SRS pripravil odbor za vzgojo in izobraževanje tega zbora, je bil na zadnji seji prosvetno-kulturnega zbora (23. januarja) osrednja tema razprave. Z obravnavo tega osnutka se je tudi slovenska skupščina neposredno vključila v celotno družbeno-politično aktivnost za uresničevanje socialistične idejnosti vzgoje in izobraževanja in še posebno smotrov socialistično angažirane samoupravne šole.

Tako je opredelil pomen osnutka predsednik odbora za vzgojo in izobraževanje PKZ Emil Rojc in pojasnil tudi pomen dokumenta: – Predloženi osnutek sklepov in stališč želi razširiti akcijsko uresničevanje socialističnih idejnih smotrov vzgoje na vse družbene vzgojne dejavnike in tako prispevati h konkretnejšemu uresničevanju sklepov in pobud ZK Slovenije na 19., 25. in 30. seji CK pa tudi k uresničevanju stališč 3. konference ZK Jugoslavije. 3. konferenca pa je izpostavila boj za socialistično idejnost in marksistično usmerjenost v celotni vsebini in sistemu vzgoje in izobraževanja kot razredno vprašanje te družbe, kot stvar najširših interesov, vezanih na socialistično samoupravno perspektivo naše družbe.

V stališčih in sklepih tega dokumenta so tudi začrtane nujne konstante v socialistični idejni usmeritvi vzgoje mladine, za njihovo dosledno uveljavljanje pa se bodo morali zavzemati vsi družbeno vzgojni dejavniki, posebno šole in druge vzgojno-izobraževalne institucije.

Katere so te konstante? Spoznanje, da je socialistična vzgoja mladine trajna dolžnost celotne družbe. Prepričanje, da so temeljni dejavniki vzgoje mladine vzgojno-izobraževalni zavodi – socialistično angažirana šola v vsej svoji celovitosti – od male šole do univerze. Temeljni, družbeni vzgojno-izobraževalni smoter socialistično angažirane šole je oblikovati celovito svobodno osebnost, ki bo sposobna na temeljih marksističnih znanj o človeku v družbi in naravi ter poznavanja naše revolucionarne prakse v graditvi socialističnih odnosov odločati o bistvenih vprašanjih in pogo-

(Nadaljevanje na 2. strani)

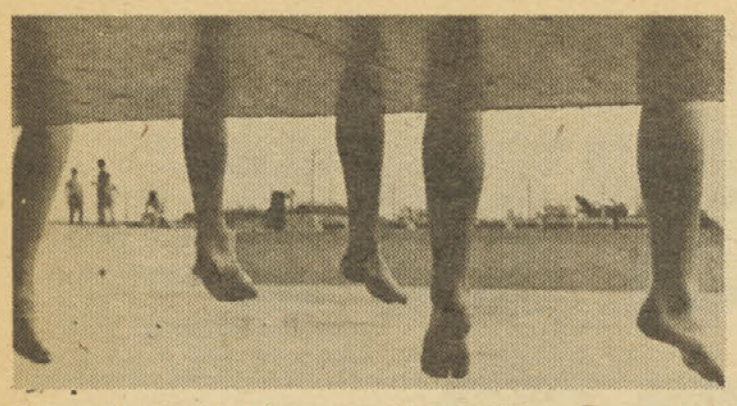

Bose noge – Fotokrožek osnovne šole Boris Kidrič – Foto: Marko Cotič

Odslej kontinuirano delo

Skupna komisija pri republiškem in prosvetno-kulturnem zboru skupščine, ki ima nalogo, da pripravi resolucijo o razvoju vzgoje in izobraževanja v SRS, je bila končno sklepčna. Doslej namreč ni bilo tako, ne na sestankih posameznih delovnih skupin ne na sejah skupne komisije. Delo skupne komisije bo do imenovanja novega predsednika vodil Miloš Poljanšek.

Republiški dokument, ki je v pripravi, bo zajel družbeno-politične odnose vzgoje in izobraževnja smotre in družbenoekonomske odnose na tem področju. Delo pri tem dokumentu še zdaleč ni končano, besedilo še ni dodelano.

Delovni osnutek gradiva, ki ga je pripravila skupina za družbeno-politične odnose, zajema: smotre, politiko, sistem, samoupravljanje ter razvoj družbenoekonomskih odnosov na področju vzgoje in izobraževanja.

Ta del dokumenta je obravnavala skupna skupščinska komisija 19. januarja. Delovni osnutek, ki je še vedno v razvojni fazi, ima za izhodišče osnovno šolo. Nakazuje vzpon osnovne šole in družbeno politiko do tega izobraževanja. Za novo kvaliteto lahko – poleg zagotovljene pravice občana do osemletnega obvezenga šolanja – prištejemo tudi obvezo družbe, da sama prevzame stroške obveznega šolanja za vse občane, tudi za tiste odrasle, ki niso imeli možnosti izobraževanja v otroštvu.

Razprava, ki je bila zelo živahna in konkretna, je težila k razčiščevanju različnih mnenj in stališč, ki se bodo še izboljševala do končnega izoblikovanja dokumenta. To naj bi bilo ob koncu meseca marca.

Razpravljavci so poudarjali pravico mladih za enak start na začetku šolanja. Pri osnovi za uresničenje te pravice je treba upoštevati tri dejavnike: dom, okolje in šolo. „Ob pomanjkanju prispevka prvih dveh dejavnikov, bi morala šola dajati toliko več. Dolžna je skrbeti, da je vsota teh dejavnikov konstantna," so dejali v razpravi. Opozorili so, da je družba dolžna zagotoviti boljšo šolo prav v nerazvitih krajih zato, da bodo otroci nadomestili zamujeno.

Za temeljno usmeritev razprave so postavili prioriteto kadrov kot osnovno družbeno dobrino, v katero mora družba vlagati. To naj bi bil humani temelj razvoja. „Znanje je tudi pogoj za stabilizacijo," je bilo rečeno v razpravi. Glede vprašanja politike izobraževanja so se zavzeli za odpravo oziroma zmanjševanje dualizma pri izobraževanju. „Za vso mlado generacijo ni važna le osnovna šola, ki jo družba daje, enako pomembna je poklicna usposobljenost," so menili udeleženci. Strinjali so se, da je treba izpeljati demokratizacijo izobraževanja, spremeniti politiko štipendiranja z upoštevanjem socialnih in ekonomskih odnosov. To nam narekuje nujna potreba po kadrih. Iskali so najboljše načine in poti, da bi preprečili nastajanje socialnih razlik pri mladi generaciji. Usmerili so svoje iskanje sistemskih rešitev na področju šolstva v večjo socializacijo.

Nadalje so poudarili, da je treba upoštevati mladino kot subjekt pri učnem procesu in spomnili na zahtevo ZK glede položaja mladih.

„Samouprava učencev ni resnična, če se uresničuje le praksi zunanjih oblik." Spregovorili so o načrtovanju kadrov in dogovoru za dejavnost pri izvajanju kadrovske politike. Poudarili so pomanjkljivo usmerjenost kadrovskih šol in iskali osnovna načela kadrovske politike.

V razpravi so postavili vprašanje: ali bomo osnovno šolo v konceptu razvijali prek določenih ekonomskih standardov ali ne? Čeprav je temeljna usmeritev na spremenjenem financiranju – kako zmanjšati razlike? Opozarjali so na položaj pedagoške službe, govorili o lažjem sprehajanju iz ene pedagoške institucije v drugo. Razpravljali so še o samoupravnih poteh združevanja od temeljev do republike, o odnosu temeljna-posebna in republiška izobraževalna skupnost in o funkciji združenega dela v izobraževanju.

Veliko je še nedorečenega, veliko bo še treba usklajevanj in dogovorov. Skupna komisija bo nadaljevala delo pri razčiščevanju dilem, pri dopolnitvi odnosov med temeljnimi smotri politike in sistema izobraževanja ter utrdila bistvena načela na posameznih stopnjah izobraževanja. Razpravo o družbenoekonomskih odnosih na področju vzgoje in izobraževanja bodo nadaljevali na prihodnji seji.

TEA DOMINKO

TELEVIZOR ZA ŠOLO V ŠENTANELU NA KOROŠKEM

Zavod RTV Ljubljana ob vsakem novem letu obdari kakšno slovensko šolo s televizorjem. Letos je „televizijski dedek mraz" prinesel televizor šoli v Šentanelu nad Prevaljami. Pionirji so v zahvalo pripravili kratek kulturni program.

Šola v Šentanelu je stara že 110 let. Danes je podružnica osnovne šole Franja Goloba na Prevaljah. Obiskuje jo okoli 40 učencev. Učence, ki hodijo v 5. in 6. razred že drugo leto prevažajo v centralno šolo na Prevalje, ker jim lahko tamkajšnja sodobno opremljena šola več nudi, kakor pa kombinirani pouk v Šentanelu. Tako bodo postopoma vse učence višje stopnje prešolali v dolino, učenci od prvega do četrtega razreda pa se bodo še vedno šolali v Šentanelu.

JURIJ SRNKO

UPRAVA PROSVETNEGA DELAVCA

sporoča

Letošnji drugi številki smo spet priložili položnice. Prosimo, da nam čimprej nakažete naročnino za tekoče leto. Še posebej prosimo tiste naročnike, ki nam dolgujejo naročnino za pretekli dve leti, da poravnajo svoj dolg. Čeprav smo vsem tem konec lanskega leta poslali na njihove naslove položnice, nam še vedno dolgujejo 5,335.420 SD. S tem nam povzročajo velike težave, mnogo nepotrebnega dela in tudi stroškov.

DOKUMENT O SODOBNI ŠOLI IN NJENEM UČITELJU

(Nadaljevanje s 1. strani)

jih svojega življenja in dela. Osebnost, ki bo pripravljena ustvarjalno kritično spremljati družbena razmerja in razvijati socialistične odnose.

Tak družbeno vzgojni smoter pa lahko dosega le v samoupravno socialistično družbo vraščen, marksistično idejno usmerjen in moralno politično neoporečen učitelj. V prihodnje naše mladine ne more več vzgajati človek, ki ne jemlje ciljev naše samoupravne družbe tudi kot svojih osebnih ciljev in ni pripravljen uresničevati družbenih smotrov naše šole tako, kot so opredeljeni v učnih načrtih ter skupščinskih in drugih dokumentih. Usmerjanje mladine v učiteljske kadrovske šole mora postati – ob upoštevanju vseh navedenih meril – sistem odgovornega sodelovanja šolskih in drugih družbenih organov. Nujna bo zavestna idejna socialistična usmerjenost vseh nosilcev vzgojnih vplivov v samoupravni družbi. Ta pa je tudi pogoj uspešnejšega in celostnega uresničevanja temeljnih vzgojnih smotrov ter podpora vzgojnim prizadevanjem vzgojno-izobraževalnih zavodov in prosvetnih delavcev.

ENAKOVREDEN PRISPEVEK DRUŽBE

– Temeljne zasnove vzgojno-izobraževalnega dela pa bo mogoče uresničevati le, če bomo vztrajali, da bodo uresničene nekatere nujne spremembe in premiki v vzgojno-izobraževalnem delu – je poudaril Emil Rojc. Med temi je navedel intenzivnejše in jasnejše koncipiranje nadaljnje preosnove vsebine sistema vzgoje in izobraževanja (pri tem mora priti do izraza razredna zasnovanost in marksistična usmerjenost vzgoje in izobraževanja), razvijanje samoupravnih odnosov v šolah in drugih vzgojno-izobraževalnih zavodih ter hitrejše povezovanje tega področja z drugimi področji združenega dela.

Vlogo in izobraževanja je treba vrednotiti zlasti z vidika spremirjanja strukture družbe in vplivanja na prihodnji razvoj socialističnih odnosov. Družba pa mora – v skladu s sprejetimi vsebinskimi opredelitvami vloge socialistične vzgoje – skrbeti za enakovrednejša družbena vlaganja v materialne, organizacijske in kadrovske pogoje vsestranskega razvoja mladine.

S sklepi in stališči želimo le podkrepiti prepričanje, da je značaj te problematike širšega družbenega pomena in da nanjo najširša prosvetna ter ostala javnost ne mora biti neodzivna – je poudaril ob koncu Emil Rojc in izrazil željo, da bi ta dokument ustvarjalno sprejeli vsi prosvetni ter drugi družbeni delavci, ki jim je skrb za socialistično vzgojo mladine elementarno poslanstvo, naloga in odgovornost.

POMAGATI ZAOSTALIM

Manko Golar je v svoji razpravi opozoril, naj bi v osnutku bolj poudarili domovinsko vzgojo in podprl zahtevo osnutka, da je treba že letos začeti z reformo izobraževanja učiteljev vseh vrst in stopenj. Govoril je o problemih Pomurja, tem od našega kulturnega, gospodarskega in političnega napredka najbolj odmaknjenem območju, ki mu je treba pomagati bolj kot doslej – da bo lahko uspešno izvrševal sklepe in stališča. Ob tem nam je postregel z nekaterimi podatki: iz vsega Pomurja se je lani odločilo le 43 učencev za učiteljski poklic. Od 20 tisoč učencev jih je v podaljšanem bivanju le 829 ali 4,1 %; od šolskega leta 1965/66 pa do danes se je znižalo število učencev v Pomurju za 19 %. Več kot 20 % učencev ima starše v tujini – v lendavski občini je takih kar 30 %. Večina šol je brez telovadnic, lani se je „osulo" 35 % učencev. Razumljivo je, da vseh težav niso krivi samo učitelji, temveč razmere, v katerih delajo in živijo. Po uveljavitvi tistega člena zakona o osnovni šoli, ki zahteva, da morajo poučevati na predmetni stopnji učitelji z ustrezno izobrazbo, bo na nižji stopnji zmanjkalo delovnih mest, na višji stopnji pa jih bo kar tretjina razpisanih za določen čas.

V razpravi o sklepih in stališčih so sodelovali in jih podprli še tile poslanci: Leo Fusili, Marjan Tavčar, Boris Feldin, dr. Vladimir Bračič, Majda Poljanškova, Miran Hasl, Dušan Šinigoj in Miloš Poljanšek.

UČITELJ NI NAVADEN DELAVEC

Aktualnost in pomen vsebine dokumenta je opredelil v svoji razpravi tudi predsednik PKZ Miloš Poljanšek in poudaril, da sta patriotična in socialistična vzgoja ter marksistična izobrazba mladih generacij in delovnih ljudi odločilni za razvoj socialistične in samoupravne družbe. In dalje: – Takšna aktivna vloga vzgoje in izobraževanja pa je v mnogočem oziroma predvsem odvisna od uspešnega uveljavljanja načel naše samoupravne socialistične družbe. Od naše družbene prakse, njenih uspehov, težav in slabosti pa je zelo odvisna uspešnost vzgojnih in izobraževalnih prizadevanj staršev, šole in končno vse družbe. Vse to zahteva, da se odločno opredelimo zoper ugotovljene slabosti in da storimo vse, da bodo le-te odpravljene.

Naši učitelji bodo delali dobro le tedaj, če bodo delovali z močjo polno angažirane, strokovno žive in nenehno aktualne, prepričljive osebnosti. **Nastopil je čas, ko moramo ponovno izreči resnico, da dober, uspešen učitelj ni navaden delavec. Glede na naloge in odgovornosti, ki jih ima, je to delavec na najdelikatnejšem in družbeno najbolj izpostavljenem področju.** V nobeni proizvodnji niso pedagoška zavzetost, ustrezna strokovnost in družbena angažiranost toliko pomembni in odločilni za rezultat kot prav pri oblikovanju mladih ljudi in usposabljanju delavcev.

Prav zato je treba v tej zvezi odločno poudariti družbeni pomen učiteljevega dela in pomembnost njegovega družbenega položaja in priznanja. V stališčih so še posebno poudarjeni elementi, na katerih naj temelji kadrovanje mladih ljudi za pedagoški poklic. Vedno bolj očitno je namreč, da ne more učiti nekdo, ki se ni povsem točno opredelil glede marksističnega pogleda na svet in družbo; nekdo, ki si še ni na jasnem glede religije in ni prepričan, da ima dvojnost (ki se manifestira v razliki med njegovimi nazori in s tem, kar terjajo vzgojni smotri ter idejna usmeritev socialistične samoupravne šole) škodljive posledice za oblikovanje mladih osebnosti.

Praksa opozarja, da je mogoče doseči v vzgoji in izobraževanju dobre uspehe samo tedaj, če so na voljo učiteljski kadri, ki suvereno obvladajo pedagoško in strokovno plat poklica in ki so hkrati aktivni in zavzeti družbeni delavci. Zato je razumljivo naše odločno in dolgoročno zastavljeno prizadevanje za idejno krepitev kadrov, ki delajo v šolstvu. V strokovnem delu terjamo znanstvenost, pripadnost idejno in humanistično usmerjeni šoli – zato, ker želimo s pomočjo šole doseči med ljudmi tisto stopnjo družbene zavesti, ki edina more zagotoviti spremembe človeka in dela ter nadaljuje poglabljanje samoupravne socialistične družbe.

V dokumentu je jasno povedano, kaj naj kdo stori. Vsako oklevanje in zamujanje bi oviralo proces vsestranskega poglobljanja in jasne opredelitve našega vzgojno-izobraževalnega sistema. Zato bodo v skupščinah večkrat in dosledneje terjali podatke in informacije o uspešnosti izvajanja skupščinskih in drugih določil, o uspešnosti vzgojnih in izobraževalnih prizadevanj v naši družbi.

MARJANA KUNE

Človek ni stroj

V svoji razpravi je Miloš Poljanšek poudaril družbeno pomembnost in odgovornost pedagoškega poklica in vedno večjo zahtevnost kriterijev za ta poklic, hkrati pa opozoril na naša stabilizacijska prizadevanja. Ob tem je dejal: „V naši družbi se moramo dobro zavedati, da ima lahko ob tako pomembni dejavnosti, kot sta vzgoja in izobraževanje, nagrajevanje po delu izreden pomen in pomembne posledice.

Nismo še dodobra pripravljeni – in to bomo morali storiti še letos – da bi prišli v čim neposrednejši odnos med interesenti in šolskimi ustanovami, da bi vzpostavili vzgojo in izobraževanje kot trajen, nenehen proces življenja in dela vseh naših delovnih ljudi, da bi odpravili razlike med rednim šolanjem in šolanjem sicer.

Pri tem pa si je nemogoče zamisliti, da bi zaradi dejavnosti, ki je tudi za našo slovensko družbo razmeroma draga, iskali stabilizacijske rešitve – predvsem na njen račun in morda na njeno škodo. Znanje je bilo in bo – in to vedno bolj pomemben – če že ne odločilen dejavnik nadaljnjega gospodarskega in družbenega razvoja. Zato bi bil poenostavljen odnos do vzgoje in izobraževanja v sicer skrajno resnih stabilizacijskih ukrepih poigravanje z dejavnostjo, ki ima lahko ob neustrezni stimulaciji dolgoročne in celo nepopravljive posledice. Stroj, ki se nam pokvari, lahko kaj hitro zamenjamo. Človeka, ki smo ga oblikovali narobe, skorajda ni mogoče popraviti.

BODO PREDLOGI STALILI LED?

(Nadaljevanje s 1. strani)

Sedaj ko je zakon sprejet, pa ga je treba dosledno spoštovati in poklicati na odgovornost vse tiste, ki bi ga tako ali drugače skušali kršiti.

VSE PO NAČELIH

Predsedstvo meni, naj glede na pooblastila 7. člena omenjenega zakona republiški odbor Sindikata delavcev družbenih dejavnosti predlaga odmrznitev osebnih dohodkov za nekatera področja oziroma za nekatere kategorije delavcev. Pri tem naj bi upoštevali naslednja načela:

– Odmrznitev naj bi bila omogočena do višine osebnih dohodkov, ki je bila določena v samoupravnih sporazumih za leto 1972.

– Sredstva za osebne dohodke v delovnih organizacijah naj bi bilo mogoče povečati tudi zaradi večjega obsega dela, vendar le tedaj, če je večji obseg dela določen z zakonitimi predpisi ali družbenimi dogovori.

– Prioriteto pri odmrzovanju osebnih dohodkov bo treba določiti glede na vrednotenje dela, družbeno pomembnost in izpostavljenost posameznih poklicev, na primer v organih za notranje zadeve, inšpekcijskih službah, pravosodju ter vzgoji in izobraževanju.

Zato da bi lahko zahteve utemeljili, je nujno, da pristojne službe republiške uprave in interesnih skupnosti še pred rokom za predložitev zaključnih računov zberejo potrebne podatke o osebnih dohodkih, izplačanih v dejavnostih, za katere naj bi predlagali odmrznitev. Podatke je treba urediti tako, da bo razvidna primerjava med izplačanimi in s samoupravnimi sporazumi predvidenimi osebnimi dohodki. Potrebna je usklajena akcija z vsemi interesnimi skupnostmi, izvršnim svetom in Zvezo sindikatov Slovenije. Predsedstvo predlaga, naj skrbi za koordinacijo odbor za družbene dejavnosti pri izvršnem svetu SR Slovenije. Republiški odbor Sindikata delavcev družbenih dejavnosti bo na plenarni seji v začetku februarja obravnaval konkretne predloge in sprejel ustrezna stališča. Sklenjeno je tudi, da bodo izvršni odbori republiškega odbora sprejeli konkretne predloge za varčevanje in jih posredovali osnovnim organizacijam sindikata.

TUDI V NOVIH RAZMERAH – BREZ ŠKARIJ

Na tej seji je predsedstvo razpravljalo tudi o predlogu politike na področju družbenega varstva otrok v SR Sloveniji v letu 1973, ki ga je pripravila republiška skupnost otroškega varstva. Ugodno je ocenilo predlog politike na področju družbenega varstva otrok. Prizadevanja se prizadevanjem, da bi tudi pri varstvu otrok dosegli postavljene družbene cilje, ki temelje zlasti na ustavnih dopolnilih in se zrcalijo v pripravah za oblikovanje družbenih dogovorov o varstvu otrok. Z družbenimi dogovori bo mogoče uveljaviti tako politiko družbenega varstva, ki bo zmanjševala socialne razlike in tako povečevala možnosti zdravega razvoja otrok ne glede na njihovo regionalno in socialno pripadnost.

Izraženo je bilo prepričanje, da sedanji stabilizacijski ukrepi ne bodo škodili pozitivnemu razvoju in družbenemu varstvu otrok. Tudi v novih razmerah bo treba zagotoviti kontinuirano rast sredstev, ki so po načelu solidarnosti namenjena družbeni skrbi za otroke in za njihov enakopraven vstop v življenje.

Predsedstvo je povsem podprlo vsebinsko usmeritev politike na področju družbenega varstva otrok, pogrešalo pa je pobudo, naj bi mejo začetka obveznega šolanja pomaknili navzdol – na šest let. Menilo je, da je sicer treba pospeševati tako imenovane „male šole", da pa le-te vendarle ne morejo nadomestiti rednega šolanja.

Iz celotnega predloga politike družbenega varstva otrok v Sloveniji je mogoče ugotoviti obsežnost akcij, ki bodo potrebne za uresničitev predvidenih ukrepov. Tudi Sindikat delavcev družbenih dejavnosti je pripravljen sodelovati, posebno pri urejanju samoupravnih odnosov na vseh ravneh ter pri zagotavljanju ugodnejših bivalnih razmer družin, v katerih odraščajo otroci. V ta prizadevanja bo vključil vse občinske in medobčinske odbore sindikata ter osnovne organizacije v vzgojno-varstvenih zavodih in osnovnih šolah.

MARJANA KUNE

IZ SKUPŠČINE SOCIALISTIČNE REPUBLIKE SLOVENIJE

V času, ko doživljamo globoke spremembe v družbenoekonomskih in političnih odnosih, ki jih pospešujejo in jih bodo še nadalje spodbujale sprejete in predvidene ustavne spremembe, ko se vse bolj odprto kažejo družbena protislovja, ki zahtevajo svoje razreševanje, in zaostruje boj za nenehen razvoj socialističnih samoupravnih razmerij, je vse bolj očitno, da je za zagotavljanje socialističnih družbenih ciljev, kontinuitete revolucije in njenih nosilcev odločilnega pomena socialistična samoupravna usmerjenost mladine, pridobljena z organizirano socialistično vzgojo in marksističnim izobraževanjem.

Republiški zbor in prosvetno-kulturni zbor skupščine SR Slovenije želita ob kritičnem obravnavanju vzgojno-izobraževalne dejavnosti posebej oceniti sedanjo socialistično samoupravno, idejno in humanistično usmerjenost in družbene učinke vzgojno-izobraževalnega procesa.

Pri tem republiški zbor in prosvetno-kulturni zbor skupščine SR Slovenije izhajata iz:

– stališč 19. in sklepov 30. seje CK ZK Slovenije;

– temeljnih družbenih vzgojno-izobraževalnih smotrov, opredeljenih v zvezni resoluciji o razvoju vzgoje in izobraževanja na samoupravni podlagi;

– določil republiške zakonodaje o temeljnih nalogah vzgojno-izobraževalnih organizacij in strokovnih služb.

Vsi navedeni dokumenti temeljijo na stališču, da uresničevanje temeljnih družbenih vzgojno-izobraževalnih smotrov in družbene funkcije šole temelji na marksističnih znanstvenih osnovah in spoznanju, da sta patriotična socialistična vzgoja in marksistična izobrazba mladih pokolenj odločilni za razvoj socialistične samoupravne družbe.

Na podlagi ugotovitev o vlogi in nalogah vzgoje in izobraževanja pri socialističnem usmerjanju mladine in upoštevajoč, da:

– je vzgoja mladine trajna dolžnost celotne družbe in še posebej vseh družbenih dejavnikov, ki so se dolžni boriti za samoupravno socialistično usmerjenost mladih,

– ostajajo poleg odgovorne vloge staršev in povečanega vpliva drugih družbenih dejavnikov vzgojno-izobraževalni zavodi najodgovornejši in temeljni dejavnik vzgoje mladine; ta družbena vloga določa šoli njen značaj in hkrati nedvoumne obveznosti in odgovornosti,

– je uresničevanje temeljnih družbenih vzgojno- izobraževalnih smotrov v tesni odvisnosti od najširše vzgojne klime v naši družbi in od usklajenosti socialistične samoupravne prakse in socialistične samoupravne ideologije,

– je treba za uspešno uresničevanje temeljnih vzgojnih smotrov doseči enotno idejno socialistično naravnanost vseh nosilcev vzgojnih vplivov v samoupravni družbi,

sta republiški zbor in prosvetno-kulturi zbor skupščine SR Slovenije na podlagi prvega odstavka 242. člena poslovnika skupščine SR Slovenije sprejela na svojih sejah dne 23. oziroma 24. januarja 1973 naslednji osnutek

SKLEPOV IN STALIŠČ

1. Delavci in organizacije s področja vzgoje in izobraževanja so del združenega dela in s tem del samoupravne socialistične družbe, katere temeljni družbeni vzgojno-izobraževalni smoter je oblikovanje značajne, vsestransko razvite osebnosti, ki bo sposobna samostojno na temeljih marksističnih znanj in iz socialističnih osnov odločati o vseh razmerjih in pogojih svojega življenja in dela in bo pripravljena ustvarjalno kritično spreminjati družbena razmerja in razvijati ter uveljavljati samoupravne in humanistične socialistične odnose.

Vzgojno-izobraževalno delo, vsebina in odnosi v vzgojno-izobraževalnem procesu so zasnovani na celoviti socialistični idejni orientaciji mladih pokolenj. Le-ta temelji na marksizmu kot filozofski teoriji, kot kritičnemu odnosu do stvarnosti in kot razredni zavesti, ki je hkrati temeljno izhodišče naše samoupravne socialistične družbe. Na temelju marksizma kot znanosti, metode in razredne zavesti se v vzgojno-izobraževalnem procesu gradijo nove osnove za socialistične samoupravne vrednote, ki naj dajejo duhovno vsebino sodobnemu kulturnemu človeku in samoupravljavcu.

V procesu vzgoje in izobraževanja omogoča marksistična znanstvena metoda kot kritično in hkrati ustvarjalno mišljenje razčlenjevanje protislovij našega družbenega razvoja (različni pojavi malomeščanstva, birokratizma, tehnokratizma in nacionalizma in razne liberalistične in druge naši stvarnosti tuje ideologije) in nakazuje njegove nadaljnje možnosti.

Uresničevanje temeljnih družbenih vzgojno-izobraževalnih smotrov pa ne pomeni zanikanja pravice posameznika do njegove individualnosti in zoževanja prizadevanj za vzgojo vsestranske osebnosti mladih ljudi.

Teorija in praksa naše samoupravne socialistične družbe sta stalen ustvarjalen in nepogrešljiv del vzgojno-izobraževalnega peocesa. Na tem temeljita naša nacionalna in jugoslovanska patriotična zavest, ki sta hkrati pogoj za našo svobodo in neodvisnost ter za enakopravno povezovanje z vsemi naprednimi silami v svetu in za uveljavljanje v sodobnih mednarodnih političnih odnosih.

2. Prosvetni in znanstveno pedagoški delavci so odgovorni za uresničevanje temeljnih družbenih vzgojno-izobraževalnih smotrov, bratstva in enotnosti narodov in narodnosti Jugoslavije ter internacionalizma kot bistvenega elementa vzgoje in izobraževanja. Temeljni družbeni vzgojno-izobraževalni smotri morajo biti vedno znova konkretizirani z vsakokratno stopnjo razvoja samoupravne socialistične družbe.

Vzgojno-izobraževalnim zavodom vseh vrst in stopenj, ustreznim samoupravnim interesnim skupnostim, institucijam in upravnim organom je uresničevanje temeljnih družbenih vzgojno-izobraževalnih smotrov osnovna in trajna naloga. Vsi ti naj na podlagi razprav o uresničevanju socialistično angažirane šole pripravijo akcijske programe ukrepov, ki bodo zagotovili odpravo slabosti in napak v sedanjem vzgojno-izobraževalnem delu.

Univerza naj prek pedagoškega inštituta okrepi idejno socialistično usmerjenost raziskovalnega dela na področju vzgoje in izobraževanja. Prav tako naj univerza zagotovi na temelju marksistične pedagogike takšno vsebino pedagoškega procesa, ki bo v skladu s temeljnimi družbenimi vzgojno-izobraževalnimi smotri.

3. Upoštevajoč razredno vzgojno in izobraževalno vlogo prosvetnih delavcev, naj izvršni svet skupščine SR Slovenije predloži spremembe in dopolnitve ustreznih zakonskih predpisov o delovnih razmerjih in povzame družbeno opredeljene kriterije za opravljanje učiteljskega poklica. Med pogoji za opravljanje pedagoškega poklica naj bosta poleg ustrezne strokovnosti, ki implicira marksistično idejnost, poleg pedagoške usposobljenosti in drugih specifičnih zahtev glede na posamezno vzgojno-izobraževalno področje jasno poudarjenj družbena usmerjenost in angažiranost v širši družbeni dejavnosti.

4. Odgovornost za zadostno število in šolanje pedagoškega kadra uresničuje v okviru svojih pooblastil izvršni svet skupščine SR Slovenije, pri čemer so glavni nosilci nalog odgovorni visokošolski zavodi, pedagoški inštitut, zavod za šolstvo SR Slovenije, republiški sekretariat za prosveto in kulturo in izobraževalna skupnost SR Slovenije.

Ker je sedanji način šolanja pedagoškega kadra neenoten in sistemsko neurejen, je treba najkasneje v letu 1973 pripraviti in pričeti z reformo sistema izobraževanja učiteljev vseh vrst in stopenj. Vsebinske spremembe morajo zagotoviti temeljna družboslovna znanja, zasnovana na marksističnih znanstvenih osnovah, poznavanje zgodovinskih izkušenj revolucionarnega gibanja delavskega razreda, značilnosti socialističnega gibanja v svetu in predvsem našo lastno socialistično pot kakor tudi teoretično in praktično obvladanje posameznih področij znanosti in umetnosti ter pedagoško-andragoška, psihološka in metodična znanja. Učitelji morajo biti sposobni povezovati socialistično vzgojo in marksistično izobraževanje.

5. Za uresničevanje načrtnejše kadrovske politike, ki naj zagotovi pravočasno obnavljanje pedagoških kadrov in potrebno selekcijo kandidatov za ta poklic, je treba zagotoviti različne materialne ugodnosti (ustrezen šolski prostor, zamisel o brezplačnih dijaških domovih za dijake in študente kadrovskih šol, štipendije za vse učence, ki se odločijo za ta poklic, ne glede na kriterije, ki veljajo za ostale štipendije) ter omogočiti razširitev stanovanjskega fonda za prosvetne delavce.

Na temelju družbenega dogovarjanja je treba doseči rešitev, da bodo tudi tiste temeljne izobraževalne skupnosti v občinah, kjer ni pomanjkanja učiteljev, štipendirale dogovorjeno število kandidatov.

Zaradi naraščajočega pomanjkanja učiteljev razrednega pouka morata pedagoški akademiji v svojih statutih opredeliti svoje obveznosti, kakor tudi obveznosti zunanjih centrov do šolanja učiteljev za razredni pouk ter v sodelovanju z uporabniki teh kadrov, posebej samoupravnimi interesnimi skupnostmi, zasnovati policentrično mrežo oddelkov za njihovo izobraževanje.

V okviru odgovornosti za pedagoške kadre izobraževalna skupnost SR Slovenije skrbi za enotno osrednjo kadrovsko evidenco vseh pedagoških kadrov.

6. Republiški in občinski upravni organi so dolžni učinkovito in odgovorno odpravljati nezakonitost v delu vzgojno-izobraževalnih zavodov in po potrebi opozoriti na pomanjkljivosti predpisov.

Izvršni svet skupščine SR Slovenije naj pripravi in predloži takšne predloge za spremembe zakona o pedagoški službi, da bosta tudi prek prosvetne inšpekcijske službe kot upravnega republiškega organa v polni meri zagotovljena družbeni interes in zakonitost dela vzgojno-izobraževalnih zavodov in zaostrena družbena odgovornost vseh delavcev, kolektivov in institucij na vseh ravneh vzgoje in izobraževanja.

7. Ravnatelji kot pedagoški vodje vzgojno-izobraževanih zavodov vseh vrst in stopenj so neposredno odgovorni za uresničevanje idejnosti vzgoje in izobraževanja in za socialistično angažiranost šole, kot sta opredeljeni v tem dokumentu.

8. Spremembe in revizija učnih in študijskih načrtov in predmetnikov morajo izraziti razredno vsebino socialistično angažirane šole. Učna snov mora biti v skaldu z najnovejšimi znanstvenimi spoznanji in temeljiti na znanstvenih temeljih marksizma.

V okviru družboslovnih predmetov mora biti marksizem osnova izobraževanja, pri čemer je treba za šole vseh vrst in stopenj vključno z visokošolskimi zavodi zagotoviti skupne in enotne osnove družboslovnih znanj.

Posebno skrb je potrebno posvetiti strokovni ravni družbenoekonomskih predmetov in vzgoji mladine v strokovnih šolah, ki se po končanem izobraževanju zaposli neposredno v proizvodnji in takoj prevzame odgovorno vlogo samoupravljavca.

Ob potrjevanju statutov visokošolskih zavodov bo skupščina SR Slovenije posebej pozorna na obseg družboslovnega marksističnega izobraževanja in na to, kako je zagotovljena marksistična vsebina njihovega dela.

9. Hitreje je treba uveljaviti izobraževanje ob delu na šolah raznih stopenj in vrst, ki presega okvir individualnih interesov, postaja ekonomska nujnost, hkrati pa uspešno zmanjšuje socialne neenakosti, ki izvirajo iz različnih možnosti za šolanje po končani osnovni šoli. Stalno strokovno in družbeno usposabljanje ter dvig splošne kulture sta neločljiva sestavina potreb in pravic vseh zaposlenih do dela in upravljanja. Vsi načini in vse oblike izobraževanja odraslih so neločljiv del enotnega vzgojno-izobraževalnega sistema.

Organizacije združenega dela, ustrezne interesne skupnosti, družbeno-politične skupnosti in organizacije naj hitreje in temeljiteje uresničujejo naloge, ki jih za področje permanentnega izobraževanja nakazuje resolucija o osnovah kadrovske politike v Socialistični republiki Sloveniji.

10. Zavod za šolstvo SR Slovenije naj v sodelovanju z ustreznimi institucijami in strokovnjaki ovrednoti učbenike glede na to, kako ustrezajo zahtevi po marksistični znanstvenosti in idejnosti pouka, na temelju proletarskega internacionalizma ter jih, če je to potrebno, izboljša.

Zavod za šolstvo SR Slovenije in visokošolski zavodi morajo pri sestavljanju in izdajanju učbenikov zagotoviti kvaliteto in racionalnost, pri čemer naj zagotovijo tudi sodelovanje pedagogov iz prakse.

Zavod za šolstvo SR Slovenije mora v sodelovanju z ustreznimi institucijami drugih republik poskrbeti za učbenike in priročnike, potrebne za vzgojno-izobraževalno delo šol narodnosti.

Samoupravne interesne skupnosti s področja izobraževanja, kulture in raziskovalnega dela naj posebej spremljajo in finančno podpirajo izdajanje družboslovne marksistične literature, vključno z izvirno slovensko marksistično mislijo.

11. Samoupravljanje kot temelj naših socialističnih družbenih razmerij zahteva, da je šola v vseh svojih odnosih samoupravno organizirana. V vzgojno-izobraževalnih zavodih morajo zagotoviti možnosti za samoupravno angažiranje mladih znotraj pedagoškega procesa, tako da mladi na njim primeren in enakopraven način neposredno sodelujejo in so vključeni v samoupravljanje v razredni, šolski in širši skupnosti. Pri uresničevanju temeljnega smotra vzgoje ima samoupravljanje posebno vlogo in pomen. Samoupravni odnosi v šolah morajo postati prva resnična samoupravna praksa mladih ljudi, hkrati pa najbolj učinkovito sredstvo proti vsem pojavom v sodobni družbi, ki mladega človeka odtujujejo in mu zbujajo občutek nemoči. Samoupravni odnosi v šolah navajajo mladino na samoupravna socialistična razmerja v družbi in med ljudmi, pri čemer krepijo etična načela, kot so tovarištvo, solidarnost, medsebojno razumevanje in kultura v medčloveških odnosih ter odgovornost in spoštovanje do dela.

Ustvarjalni delovni odnos, v katerem sta učitelj in učenec vsak na svoj način in iz svojega interesa, ki se mu hkrati pridružuje tudi širši družbeni interes, zavzeta za čimvečji uspeh, je mogoče doseči s popolno enakopravnostjo obeh na načelih samoupravne socialistične demokracije. V takem odnosu bo učitelj predvsem mentor, usmerjevalec in organizator pouka, s čimer bo razvijal večjo samostojnost in aktivnost učencev, hkrati pa tudi lastno pedagoško ustvarjalnost.

12. Skupščina SR Slovenije bo spodbujala in temeljiteje spremljala procese za hitrejše uresničevanje ustavnih dopolnil, s katerimi bo samoupravljanje postalo temeljni družbenoekonomski odnos tudi na tem področju. S tem bo presežen proračunski način financiranja, zagotovljeno pa enakopravno dogovarjanje na podlagi skupnih interesov delavcev na področju vzgoje in izobraževanja z družbenimi interesenti. Prek tega bodo dosežene možnosti za celovito vplivanje združenega dela na programe razvoja in naloge vzgoje in izobraževanja ter na vire in obseg sredstev v ta namen.

13. Izvršni svet skupščine SR Slovenije naj pripravi predloge takšnih sprememb in dopolnitev ustreznih zakonov, da bodo sveti dobili položaj, kakršnega terjata vzgojno-izobraževalno delo kot dejavnost posebnega družbenega pomena in neposredni interes nosilcev združenega dela.

14. Delovni programi raziskovalnih in strokovnih institucij s področja vzgoje in izobraževanja morajo vsebovati predvsem takšne raziskovalne naloge, ki imajo pri posodabljanju sistema in vzgojno-izobraževalnega procesa nesporno prednost.

15. Slabih vplivov, ki jih doživlja del mladine v svojem prostem času, ni mogoče odpravljati samo s šolskim delom in vzgojnim vplivom staršev. Smiselna in smotrna izraba prostega časa mladih postaja vedno širša odgovornost številnih dejavnikov in s tem vse družbe.

Vzgojno-izobraževalni zavodi kot najpomembnejše vzgojne institucije naj z globljim povezovanjem z okoljem in z usklajevanjem naporov družbeno-političnih organizacij, društev, občanov in drugih dejavnikov dajo pobude za čim bolj organizirano in načrtno preživljanje prostega časa mladine. Pri tem naj upoštevajo naraščajoče potrebe vseh mladih, vedno nova spoznanja glede učinkovitosti oblik za njihov psihofizični, socialni, idejni in kulturni razvoj in v skladu s tem njihove različne želje in družbene možnosti. Večjo vlogo in odgovornost pri tem morajo prevzeti kulturne in še posebej telesno-kulturne organizacije. Zlasti v krajevnih skupnostih je treba okrepiti materialne možnosti za hitrejši razvoj teh dejavnosti.

Že doslej uspešne oblike mentorskega dela z mladino v njihovem prostem času pa tudi nove kaže kar najširše uveljavljati in jih spodbujati na vseh vzgojno-izobraževalnih zavodih. Mentorsko delo terja kompleksno oceno in ustreznejšo materialno pobudo.

Zavod za šolstvo SR Slovenije in republiški sekretariat za prosveto in kulturo naj ugotovita objektivne težave, ki ovirajo ali celo preprečujejo uresničevanje že dogovorjenih oblik in načinov preživljanja prostega čssa mladine (pomanjkljive sistemske rešitve financiranja, neusposobljenost učiteljev za to dejavnost, pomanjkanje ustreznih prostorov in igrišč).

16. Pri oblikovanju socialistične družbene zavesti mladine in pri načrtnem razvijanju in negovanju samoupravne socialistične vsebine slovenskega in jugoslovanskega patriotizma ter internacionalizma imajo posebne naloge tudi sredstva javnega obveščanja: založništvo, tisk, radio in televizija.

Pomembnost šolske televizije in izobraževalnega programa radia pri širjenju in poglabljanju socialističnih vzgojno-izobraževalnih smotrov terja kritično oceno in predloge ukrepov za sodoben koncept, kar naj skupaj z RTV storita zavod za šolstvo SR Slovenije in izobraževalna skupnost SR Slovenije.

Škodljiv vpliv in neskladje nekaterih dejavnikov s področja javnega obveščanja terjajo oblikovanje jasnih stališč in ukrepov družbeno-političnih skupnosti in družbeno-političnih organizacij o tem, kako odpravljati razraščanje in širjenje idejno nesprejemljivih vsebin v tisku, filmu in RTV in zagotoviti, da bodo kvaliteten mladinski tisk in poljudne izdaje marksistične družboslovne literature dostopne najširšemu krogu mladih ljudi.

17. Priprave mladine za splošni ljudski odpor in samozaščito so pomembna oblika idejne vzgoje mladih. Težišče dejavnosti mladine in študentov v organiziranju splošne ljudske obrambe mora biti še naprej na idejnih in političnih vprašanjih splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite. Pri tem se je potrebno zavzemati za čim popolnejše sodelovanje z JLA in odgovornimi republiškimi organi za narodno obrambo.

Skupščina SR Slovenije posreduje svoja stališča in sklepe vsem dejavnikom v vzgojno-izobraževalnih zavodih in drugim, ki si prizadevajo za poglabljanje socialističnih družbenih razmerij in za uresničevanje socialistične idejnosti v vzgojno-izobraževalnem procesu.

Skupščina SR Slovenije nalaga vsem prosvetnim delavcem, organizacijam združenega dela s področja vzgoje in izobraževanja in pristojnim republiškim organom, da se seznanijo s tem dokumentom, svoje delovne programe takoj prilagodijo tem stališčem in sklepom in začnejo v celoti uresničevati nakazane naloge.

Skupščina SR Slovenije bo preverjala uresničevanje posameznih nalog in stalno spremljala uveljavljanje temeljnih vzgojnih smotrov vzgoje in izobraževanja, ki jih je opredelila v tem dokumentu in v drugih svojih aktih.

Skupščina SR Slovenije priporoča skupščinam občin in skupščinam izobraževalnih skupnosti, da v skladu s svojo družbeno odgovornostjo in pristojnostmi izoblikujejo konkretne smernice za uveljavljanje stališč, sklepov in nalog, ki jih vsebuje ta dokument.

Opomba: V objavljenem besedilu so iz osnutka izpuščene izhodiščne ugotovitve za sestavo dokumenta.

Pripombe posameznikov, šolskih kolektivov, družbeno-političnih in drugih organizacij, samoupravnih interesnih skupnosti in predstavniških organov na osnutek sklepov in stališč o idejni usmerjenosti vzgoje in izobraževanja pošljite odboru za vzgojo in izobraževanje prosvetno-kulturnega zbora skupščine SR Slovenije do 15. februarja 1973.

ČIM BOLJE SE BOMO POZNALI

Najprej za domače potrebe

Glede na to, da v Sloveniji že sedaj primanjkuje okoli 2.600 medicinskih sester in da to pomanjkanje zdravstvenih delavcev marsikje rešujejo z „uvozom" te delovne sile iz drugih republik, se v prihodnje ne kaže več zanašati samo na „uvoz". Dobiti jih moramo doma. Med mladimi je namreč že sedaj veliko takih, ki se radi odločajo za zdravstvene poklice.

Srednjeročni razvoj srednjega šolstva na celjskem območju predvideva tudi gradnjo srednje šole za zdravstvene delavce, ki naj bi jo začeli graditi takoj, ko bosta končani šoli za trgovske dejavnosti in tehniška srednja šola. In kar je pri tem najvažnejše: to zamisel podpira tudi republiška izobraževalna skupnost, poleg celjske seveda, nekatere občine in zdravstveni zavodi.

Do sedaj so namreč v celjsko šolo za medicinske sestre vpisovali komaj vsako drugo leto, z izjemo nekaj zadnjih let, ko so vpisovali vsako leto. Letošnjo jesen bodo — po besedah direktorja šole — glede na velike potrebe in povpraševanje po tem kadru, ustanovili za prvi letnik dva oddelka, v katerih bo prostora za 50 do 60 deklet. Seveda pa nameravajo tudi kasneje, ko bodo dobili novo zgradbo, ostati pri dveh oddelkih enega letnika. Prizadevajo si tudi, da bi poleg šolanja medicinskih sester splošne smeri uvedli še specializirane oddelke za pediatrijo in asistentke v zobozdravstvu.

Pomanjkanje medicinskih sester pa ne dela preglavic samo naši zdravstveni službi. S temi problemi se srečujejo tudi v sosednjih državah, od koder so v Celje že poslali ponudbo, da so pripravljeni, seveda s primerno odškodnino „odkupiti" celoten letnik absolventk. Na to pa seveda v Celju niso pristali.

Kranj

Kaj več o prometu

Najbolj množična prometna akcija „Kaj veš o prometu" bo prav te dni zajela vse šolske otroke, kajti izbirna tekmovanja se bodo začela že v razredih. Menijo, da bodo šolska tekmovanja končana že do konca marca, nakar se bodo najboljši poznavalci prometa pomerili z najboljšimi v občinskem merilu. Republiško prometno tekmovanje bo letos v Celju, zvezno tekmovanje pa v Ljubljani.

Za učila pri pouku prometne vzgoje na osemletkah v kranjski občini je že lani svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu namenil 52.000 din. S tem je omogočil vsem šolam v občini in trem vrtcem nakup magnetnih tabel, dve osemletki sta si dobro opremili kabinet prometne vzgoje, dve šoli pa imata celo opremo za prometni poligon.

Po opremi in pripravah sodeč se letos v kranjskih šolah učenci bolj kot kdajkoli prej pripravljajo na številna tekmovanja, na katerih so že dosegli lepe uspehe.

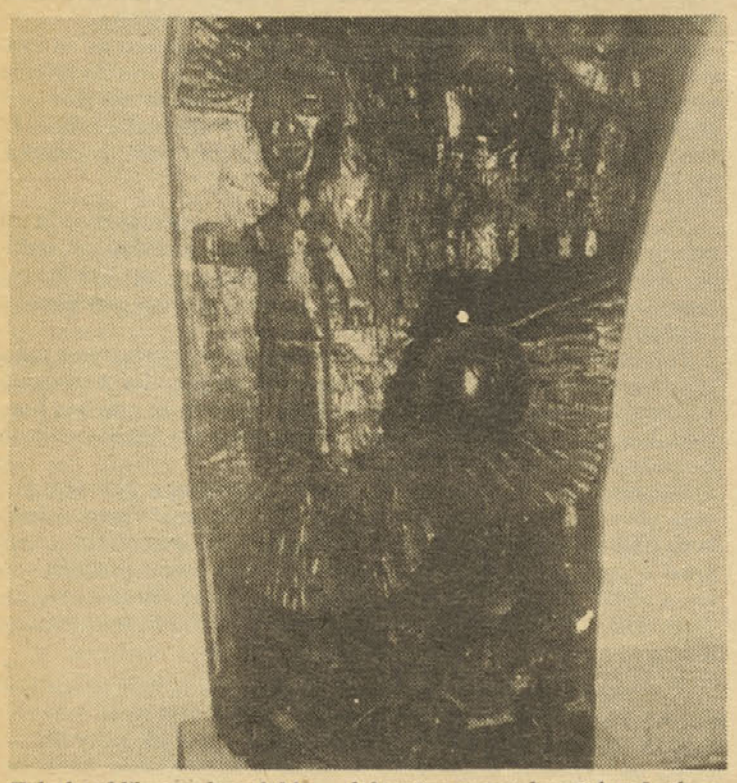

Takole oblikovan kos debla — delo učenca posebne šole v Laškem, je priča domiselnosti in vztrajnosti

Internat za posebno osnovno šolo

Posebno osnovno šolo v Laškem, ki ima svoje prostore v nekdanji osnovni šoli, obiskuje 130 učencev in učenk iz celotne občine oziroma iz tistih krajev v neposredni bližini Laškega, od koder prihajajo lahko učenci v šolo peš, s kolesi ali z drugimi prevoznimi sredstvi. V oddaljenih podružničnih šolah, kjer rednega prevoza otrok v posebno šolo v Laško sploh ni mogoče organizirati, ti otroci še naprej ostajajo v podružničnih šolah. Le za pet otrok so našli prostor v celjskem internatu in posebni šoli; zanje prispeva temeljna izobraževalna skupnost v Laškem kar dvanajst starih milijonov dinarjev.

Misel o internatu za učence posebne šole v Laškem je stara že nekaj let. Uresničena bo najbrž šele takrat, ko bodo v Laškem zgradili nov vzgojno-varstveni zavod sedanjega pa preuredili v internat.

Marsikje imajo z učenci, ki končajo posebno šolo, veliko nevšečnosti, preden se jim posreči zagotoviti zaposlitev ali uk. „Mi takih težav," pravijo na šoli, „nimamo, saj delovne organizacije v naši občini kaj rade sprejemajo učence, ki končajo šolanje v naši šoli. Prepričali so se, da si naši učenci že v šoli pridobijo veliko tistega znanja, ki ga zahtevajo v podjetjih. Poleg privzgojenih delovnih navad imajo še izredno ročno spretnost, čemur dajemo na šoli še poseben poudarek."

HITREJE — VIŠJE: Šolska telovadnica v posebni osnovni šoli ni kdo ve kako velika in udobna, vendar najde v njej prav vseh 130 otrok, kolikor jih je v šoli, po zaslugi profesorja telovadbe vse, kar navdušuje mlade pri uri telesne vzgoje

Temeljna izobraževalna skupnost Laško

Vrtec, šola, telovadnica in še kaj

Na območju temeljne izobraževalne skupnosti v Laškem imajo poleg dvanajst podružničnih, še tri centralne šole, eno posebno šolo in le dva vrtca. Dolgoročni načrt razvoja šolstva v občini pa predvideva, da bodo do leta 1977 razširili centralni šoli v Laškem in Radečah, medtem ko v Rimskih Toplicah že imajo novo šolo.

„Veliko preglavic," pravi tajnik temeljne izobraževalne skupnosti v Laškem JURE JAN, „imamo z učenci vozači. Samo v šolo Rimske Toplice se jih vozi 150. Da bi se ognili številnim težavam pri prevozu otrok, ki so se ponavljale iz leta v leto, smo šoli kupili avtobus. Šolske avtobuse bi radi imeli tudi za šoli v Laškem in Radečah. Potrebe po šolskem avtobusu za šolo v Laškem pa bodo nedvomno večje, ko bo šola z novim prizidkom dobila še šestnajst učilnic več. Takrat tudi nameravajo prešolati okoli 250 otrok iz sedanjih podružničnih šol v Rečici in Reki v Laško. Podobno je tudi v Radečah, kjer se učenci še vedno vozijo z avtobusi domačih podjetij, kar nas bo letos, za vse območje temeljne izobraževalne skupnosti, stalo okoli 40 starih milijonov din."

— Vaše območje je dokaj razvejano, zatorej menim, da bodo tudi v prihodnje ostali nekateri predeli, kljub šolskim avtobusom in prizadevanjem, še vedno nedosegljivi in s tem seveda tudi ne bo pogojev za prešolanje otrok s teh območij, mar ne?

„Nedvomno! Vemo tudi, da se bomo s temi težavami srečevali verjetno še dolgo, kajti zaradi prevelike oddaljenosti, predvsem pa zaradi nemogočih prometnih zvez imamo na območju temeljne izobraževalne skupnosti v Laškem še vedno popolne osemletke v Brezah, Vrhu nad Laškim in v Jurkloštru, ki sodijo med podružnične šole."

— Navadno se številnim težavam, s katerimi se redno srečujejo na takih šolah, pridružijo še težave s kadri. Kako rešujete to pri vas?

„Kadrovska komisija, ki bdi nad temi težavami, ima zares težko delo. Občinski sklad za štipendiranje ima le deset štipendistov, ki so se odločili za prosvetno stroko, medtem ko naša temeljna izobraževalna skupnost v Laškem štipendira dva študenta na pedagoški akademiji in dve na srednji vzgojiteljski šoli, kar je nedvomno premalo za tako velike potrebe. O tem smo namreč že večkrat razpravljali na sejah skupščine temeljne izobraževalne skupnosti in menili, da se mora sklad, namenjen za štipendiranje v pedagoške poklice, povečati, v pedagoške poklice pa usmerjati učence že v osnovnih šolah."

— Še to. Kar zadeva gradnje na vašem območju, česa se boste najprej lotili?

„V Laškem nujno potrebujemo nov večji vrtec za okoli 200 otrok; vrtec, ki bi imel tri oddelke namenjene najmlajšim, zatem internat za učence posebne šole, ki bi ga preuredili iz sedanjega vrtca, prizidek k šoli v Laškem in telovadnico, saj smo kar zadeva šolskih telovadnic na našem območju dokaj revni. Šolsko telovadnico imajo le nova šola v Rimskih Toplicah, v Jurkloštru in posebna osnovna šola v Laškem, kjer so telovadnico preuredili kar iz dveh razredov."

TONE URBAS

Poljčane

Šola v petnajstih mesecih

Že v prvem tednu letošnjega leta so v Poljčanah slovesno odprli novo šolo, samo petnajst mesecev zatem, ko so konec septembra leta 1971 položili temeljni kamen. Nova šola v Poljčanah ima poleg petnajstih učilnic še sedem kabinetov, tehnično delavnico, dvorano z odrom, kuhinjo, jedilnico, šolsko zobno ambulanto itd. Žal pa bo okoli 600 otrok v novi poljčanski osnovni šoli pogrešalo telovadnico.

Slovenskega odprtja šole se je udeležilo precej domačinov, ki so s samoprispevkom, za katerega so se odločili na referendumu že leta 1968, veliko prispevali za novo šolo. Kolektiv poljčanske osnovne šole pa je z učenci pripravil bogat kulturni program, v katerem sta sodelovala tudi domači pevski zbor in godba na pihala.

MORDA ŠE NISTE VEDELI...

— da je bila na predlog izvršnega odbora temeljne izobraževalne skupnosti v Laškem imenovana kadrovska komisija;

— da to komisijo sestavljajo ravnatelji in njihovi pomočniki vseh vzgojno-izobraževalnih zavodov na območju občine Laško;

— da je imela kadrovska komisija že nekaj sej, na katerih se razpravljali o kadrovanju tehničnega in pedagoškega kadra za vse zavode na območju občine;

— da je prav ta komisija veliko časa posvetila tudi težavam pri kadrovanju šolske mladine v nadaljnji študij;

— da kadrovska komisija tesno sodeluje z občinskim skladom za štipendiranje, kakor tudi s kadrovskimi komisijami v delovnih organizacijah;

— da skoraj na vseh sejah skupščine temeljne izobraževalne skupnosti v Laškem člani skupščine opozarjajo in razpravljajo vedno bolj perečih stanovanjskih težavah učiteljev;

— da so stanovanjski problemi učiteljev že tolikšni, da nekateri učitelji že resno razmišljajo o odhodu na drugo delovno mesto, ker zanje ne bo primernega stanovanja;

— da so na posebni šoli v Laškem že lani uredili dežurstvo učiteljev v jutranjih urah do pričetka pouka;

— da je zato, ker je premalo učiteljev, vsak od njih vsak teden vsaj enkrat na vrsti;

— da so na seji skupščine temeljne izobraževalne skupnosti menili, da bi morali v podaljšano bivanje vključevati tudi otroke iz socialno šibkih družin;

— da naj bi imeli otroci socialno šibkih družin podaljšano bivanje brezplačno ali pa bi ga starši plačevali le delno;

— da pa bi razliko za otroke prispeval sklad za otroško varstvo, kjer so namenska sredstva za pomoč socialno šibkim družinam;

— da so na 21. seji izvršnega odbora temeljne izobraževalne skupnosti v Laškem obravnavali med drugim tudi odstop predsednika izvršnega odbora Staneta Kužnika;

— da so prav na isti seji predlagali in izvolili novega predsednika in sicer dosedanjega člana izvršnega odbora Jožeta Petauerja;

— da so zaradi izpopolnitve celotnega števila članov izvršnega odbora predlagali dosedanjo članico skupščine Vido Krežetovo

— da je osnovna šola v Laškem namesto dosedanjega člana skupščine Staneta Kužnika delegirala novega predstavnika Zdenka Goričevo.

Na rob

Brezplačno izobraževanje prihodnjih učiteljev

Družbenopolitične organizacije pa tudi strokovne službe vedno bolj poudarjajo, da bi morali v učiteljske poklice pritegniti nadarjeno in delovno mladino, hkrati pa se zavzemajo, naj bi prihodnjim učiteljem omogočili brezplačno izobraževanje. To pa pomeni brezplačno bivanje v dijaških domovih in štipendiranje vseh, ki se odločijo za učiteljski poklic.

Ni dvoma, da je brezplačno izobraževanje mladine privlačno tudi za nadarjene učence. To potrjujejo nekateri primeri gradbenih podjetij, ki že nekaj let nimajo težav s pridobivanjem novih učencev. Njihov izobraževalni center se je povezal s šolami v gospodarsko manj razvitih občinah in daje vsem, ki se odločijo za gradbeniški poklic, tudi brezplačno šolanje. Veliko je namreč primerov, ko se prav „na račun" brezplačnega šolanja prijavi veliko odličnih in prav dobrih učencev.

Če bi se za podobno pot odločili pri dijakih učiteljskih šol, bi se nedvomno delavska in kmečka mladina v večjem številu odločala za učiteljski poklic.

Ko so se ponekod lotili razprav o idejnosti šole in o pomanjkanju učiteljev, katerih posledice so ponekod že dobro občutili, je slišati pripombe, da ukinitev učiteljišč morda le ni bila tako dobro premišljena, kot smo to ugotavljali še pred nekaj leti, ko je kazalo, da bo učiteljev še preveč.

Težave in pomanjkljivosti pri idejni usmerjenosti vzgoje in izobraževanja, premajhna odgovornost nekaterih učiteljev do otrok v razredu in to, da je med mladimi učitelji bore malo članov Zveze komunistov, vse te težave so že nekaj časa dobro znane. Ne pozabimo pa, da obstajajo prav toliko časa in morda še več predlogi, ki naj bi prinesli nujne spremembe v izobraževalnem sistemu učiteljev, kakor tudi že na začetku pri izbiri kandidatov, ki se odločijo za učiteljski poklic. Nedvojno pa se pri vsem tem ne bo mogoče ogniti gmotni preskrbljenosti oziroma nepreskrbljenosti dijakov in študentov, ki so se in še bodo odločili za prosvetni poklic.

Za uresničitev predlogov in načrtov bo potrebno veliko denarja, precej več kot ga je bilo te namene vloženega do sedaj. Odgovornim ljudem na šolah, kjer že krepko občutijo pomanjkanje učiteljev, pa se vsiljuje vprašanje: kdaj oziroma sploh bodo ti predlogi uresničeni? !

— tu

Kranj

Poročilo o gradnji šol vsem družinam

Pred dnevi je podpredsednik kranjske občinske skupščine Janez Sušnik na tiskovni konferenci poudaril, da koordinacijski odbor za gradnjo šol in vrtcev v občini že pripravlja podrobno poročilo. Že konec tega meseca bosta odprta nova vrtca v Cerkljah in na Klancu, ob koncu prihodnjega meseca pa vrtec v Bitnjah. Osem šolskih zgradb bo končanih do konca letošnjega leta. Čim bo poročilo koordinacijskega odbora po dosedanjem uresničevanju začetnega programa o gradnji šol in vrtcev nared, ga bodo poslali vsem družinam v občini in tako seznanili občane, kam in za kaj gre njihov denar.

Jesenice

Dobra zamisel

Na pobudo občinske skupščine in sindikalnega sveta v Jeseniški občini so že pred koncem lanskega leta s posebnim pismom pozvali podjetja, da namesto novoletnih čestitk raje prispevajo denar v sklad za otroško varstvo. Do sedaj se je v tem skladu nabralo že 66.1[illegible] din. Tako zbrani denar bodo namenili predvsem za gradnjo novega vrtca na Sp[illegible] in drugih varstvenih ustanov v občini.

TEM BOLJE BOMO DELALI

RADIO IN ŠOLA

Pet pedi . . . – Foto: France Modic

»ODRASLI TAKO – KAKO PA MI?«

Zaradi vse večjega zanimanja, ki ga kažejo šole za naše sobotne oddaje „Odrasli tako – kako pa mi?", vam tokrat posredujemo uvodno zgodbo ene izmed teh oddaj in nekaj mnenj, ki so jih ob poslušanju zgodbe izrekli mladi gostje in sogovorniki v studiu. Oddaje so na sporedu vsako soboto ob 14.00 na drugem programu. Po tematiki so namenjene predvsem poslušanju v družini, ker obravnavajo tista sporna vprašanja družinske vzgoje, na katera bi morala odgovoriti družina sama. S tem pa seveda še ni rečeno, da v razredu o njih ne bi smeli govoriti. Morda se bo temu ali onemu učitelju kdaj zazdelo primerno dati učencem kot nalogo, da poslušajo sobotno oddajo in tudi napišejo svoje mnenje o obravnavanem vprašanju. Take naloge bi zanimale tudi naše uredništvo. Zato nas bo veselilo, če se nam oglasite.

VSE IMAŠ, KAR POTREBUJEŠ

GLASBA

MAMA: Milena, zakaj mi nisi povedala, da je bil roditeljski sestanek?

MILENA: Rekla si mi, da ne boš utegnila nanj, da imaš vsako popoldne še delo v pisarni.

MAMA: Če je kaj tako važnega, bi me vendar lahko obvestila. Srečala sem tvojo razredničarko. Povabila me je na razgovor. Vse skupaj me je začelo skrbeti.

MILENA: Skrbeti? Saj si rekla, da sem že odrasla in naj ravnam, kakor vem.

MAMA: Že, že. Samo, če me razredničarka kliče na pogovor zaradi tebe, potem je gotovo kaj narobe.

MILENA: Velikokrat je bilo že kaj narobe, pa sem se morala znajti.

MAMA: Znajti si se morala? Kako?

MILENA: Kakor sem vedela in znala.

MAMA: Pa počneš to že dolgo?

MILENA: Kaj na primer? Kaj ti je razredničarka omenila?

MAMA: Ne pišeš domačih nalog, zamujaš pouk – kaj bom še zvedela, seveda ne vem.

MILENA: No, no, vse to sem vedno nadoknadila in zdaj bom tudi.

MAMA: Najbrž sem se preveč zanesla nate. Ko si bila še otrok, sva se vedno lepo razumeli, zdaj si se pa že zelo odtujila.

MILENA: Odtujila, kako? Ob večerih, ko prideš iz službe, sva obe že utrujeni. Malo še pogledava televizijo, tebe navadno zanimajo poročila, potem greva spat.

MAMA: Kako nehvaležna si postala. Prihodnji teden se vrne oče s potovanja. Tudi njega bova razočarali.

MILENA: Saj ga ne bova razočarali. Niti vživeti se ne bo utegnil v najine skrbi. Gotovo bo imel že novo pot pred seboj. Takšna je njegova služba. Dela in dela, menda razumeš kaj.

MAMA: In ničesar si ne želi bolj kot to, da bi že lahko v miru živel z nama doma. Tako ponosen je nate, obsipava te z darili. Z vsakega potovanja ti prinaša vse, kar si le zaželiš – obleko, nakit, plošče, včasih ti je prinašal igrače.

MILENA: Ja, ja, igrače, igrače – samo tega ni vedel, kolikokrat sem morala biti s temi igračami sama. Kolikokrat sem s ploščami sama. Razveselim se, ko mi prinese oče novo ploščo, potem bi jo pa včasih najraje razbila.

MAMA: Milena, kaj je s teboj?

MILENA: Kaj je z menoj? Kaj je z vama? To mi povej.

MAMA: Saj ti vendar vse nudiva. Vse imaš, kar potrebuješ.

MILENA: Vse? Kaj je tisto vse? Povej mi, da te bom razumela.

MAMA: Da me boš razumela? ! Saj vendar vidiš in vse to uživaš! Novo hišo imamo, tako lepe sončne sobe, kot jo imaš ti, nima marsikatera tvoja sošolka. Lahko bi se v njej učila, da bi bilo veselje. Lahko bi bila odličnjakinja, takšne možnosti za učenje imaš, in bistra si. A ti celo šolo zamujaš, ne prihajaš redno, nič ti ne pomeni očetov in moj trud, da bi imeli urejen dom, da prav ti ne bi čutila pomanjkanja.

MILENA: Mama, je to res vse? Vse? Vse?

MAMA: Milena, ob pamet me spravljaš! Kaj sploh hočeš? !

Ko nam starši nudijo vse dobrine, hočejo, da se navežemo nanje, da imamo radi te stvari, da smo jim hvaležni zanje.

Starši nikdar nimajo časa za otroke. Komaj pridejo iz službe, že morajo nazaj na honorarno delo, na sestanek. Še tiste popoldneve, ko ostanejo doma, so sitni; boli jih glava, tožijo, kako so utrujeni, koliko imajo honorarnega dela. Zmotiti jih ne smeš, ker so živčni in kar vzrojijo.

Otroci si prav zato iščejo zabavo po svoje. Ker jim je doma dolgčas, in ker se nihče ne meni zanje, si iščejo družbo in se po mili volji klatijo okrog.

Jaz pa mislim da si Milena ne želi teh oblek in plošč. V svoji „sončni sobi" pa se samo dolgočasi. Najbrž bi zamenjala „sončno sobo" in lepe obleke za to, da bi bil oče doma, in da bi se z mamo lahko kdaj tudi kaj pogovorila. Vsaj jaz bi si na njenem mestu želela to.

Meni se zdi, da si otroci doma želijo največ topline, da se z njimi kdaj starši pogovarjajo, da gredo kam skupaj. Če tega ni, živijo vsak po svoje in si postanejo tuji. Otroci delajo po svoje, starši pa po svoje. Res je, da starši včasih to opazijo, ne vedo pa, kako si naj pomagajo. Navadno si mislijo „Ah, bo že kako" in se nič ne potrudijo.

Prav vesel iz šole grem – Foto: France Modic

DRUGA ŠTEVILKA RADIJSKE ŠOLE SKUPNA SREDNJA ŠOLA

Prvi dni februarja bo izšla druga številka „RADIJSKE ŠOLE"j v njej bodo komentarji in urnik oddaj za drugo poletje. Po pismih in dopisnicah, ki smo jih dobivali na uredništvo radia, Prosvetnega delavca in na republiško izobraževalno skupnost sodimo, da so učiteljem radijske šolske ure dobrodošle kot učni pripomoček in da so našo publikacijo toplo pozdravili.

Dobili smo tudi vrsto vprašanj, na katera smo že odgovorili; nekaterim šolam, ki so nas prosile, smo povečali številko poslanih izvodov, tako da bodo drugo številko dobili že po novem. Tistim, ki so nas prosili za razpored oddaj na začetku polletja rekoč, da „Radijsko šolo" dobijo z zamudo, prilagamo urnik za prvi teden II. polletja:

6., 7. februarja – srednja stopnja: ZAVAROVANA OBMOČJA IN NARAVNE ZNAMENITOSTI V SLOVENIJI

6., 8. februarja – višja stopnja: PREŠERNOVA PODOBA

9. februarja – nižja stopnja: PESNIKI IN PISATELJI – NAŠI PRIJATELJI

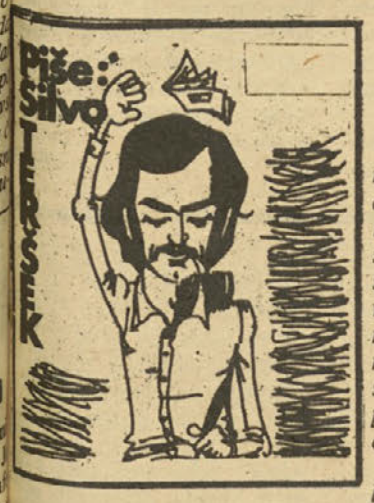

Pred ogledalom

Razumem . . . poskušam razumeti! V otroku vidim sklenjen svet enkratnosti in del celote. Rada ponavljam lepo zveneče stavke, rada poslušam otroški vrišč, ki se obeša po stenah igralnice, rada razmišljam in si izbiram odgovore.

Najvažnejše je, da se otrok počuti v vzgojno-varstvenem zavodu kot doma in včasih še za spoznanje prijetneje. Pravzaprav govorim precej neurejeno. Stojim pred ogledalom in razmišljam o avtoriteti. Pod lastnimi vekami opazim senco zlobe. Danes smo se sprle z našim pedagoškim vodjem. Nekateri v kolektivu menijo, da se ne spozna na svoje delo, da svojih dolžnosti niti ne poizkuša opravljati, da nam ostaja na voljo le lastna kritičnost do dela, ki je pri nekaterih bolj, pri drugih manj razvita.

Moram si prižgati cigareto; to me pomirja. Rada bi si odgovorila na vprašanje, če smo vzgojiteljice v našem kolektivu na vzgojno-pedagoškem področju resnično osamljene. Zakaj poudarjamo, da pri nas ni človeka, ki bi nam lahko karkoli svetoval? Pojem hospitacije se je razblinil, zbledel je. Učimo se na napakah – besede, ki spravijo človeka v neiskren smeh. Kolegice omenjajo čas pred leti, ko so bile svetovalne službe menda nekoliko bolj aktivne. Mislim, da ni pretiravala kolegica, ki je trdila, da jo je v osmih letih samo enkrat obiskala pedagoška svetovalka. Naj razumem . . . veliko je teh zavodov in verjetno premalo ljudi. Toda, zakaj nas včasih zgrešijo obvestila za seminarje? Mar ostanejo na pošti, v predalu pozabljivega človeka . . .?

Takole ali skoraj tako razmišljam, kadar pridem s sestanka. Saj res, v tem trenutku mi je šinilo v glavo. Zakaj nikoli ne prebiramo zapisnikov prejšnjih sej, zakaj smo površni pri izpolnjevanju sklepov delovnega kolektiva, zakaj . . .

Neizkušen se lahko v besedah izgubi kakor šivanka v moki.

Dobro, da vam nisem pred očmi. Rekli bi, da sem nečimrna in še vedno zlobna. Taka sem . . . tukaj pred ogledalom se nikogar ne bojim. Mirno lahko trdim, da so ljudje, ki kažejo podobo uspešnega družbenopolitičnega delavca, morda dobrega gospodarja z zvrhano mero iznajdljivosti, a kot pedagoški vodje v srcu kolektiva ostajajo primeri nekoga, ki si celo dovoli izigravati socialistične samoupravne pravice.

Od kod ta pravljica? Razmišljam . . . to je vendar primerna oblika duševne rekreacije. Menda smo nekoč prosili pedagoškega vodjo, naj bi organizirali predavanje o delavskem samoupravljanju. Kolektiv je mlad. Prispevek šol na tem področju je prepogosto preskromen. Ostali smo brez predavanj, ker menda predavatelja ni bilo mogoče dobiti in ker je tako ali drugače vse tisto, kar lahko samoupravljavca zanima, na papirju.

Vem . . . govorim kot bi ne želela nič drugega kot zvrhano mero ideološke vzgoje, družbenopolitične izobrazbe in seminarjev s temo o samoupravljanju. Rekli boste, da v resnici vidim le tiste več ali manj pomembne dopise, ki se znajdejo v zavodu in o katerih kolektiv le malokdaj ali nikoli nič ne izve. Hmm . . ., če ne veš, koliko denarja je porabljenega, kolikšne so dotacije . . . ne moreš enakovredno sodelovati v samoupravnem procesu kot neposredni samoupravljavec.

Spet se razburjam in spet bom morala prižgati cigareto. Kakorkoli že – pri denarju se vse začne in skoraj vse konča. Spet pobiram izprane besede. Jutri bo vendar nedelja in bom na vse pozabila. Na nič ne bom pozabila. Lep kos dneva bom rezala papirčke, barvala listke in ponavljala kot stara babnica: ni mogoče govoriti samo o delovni disciplini delavca, če ne govoriš hkrati tudi o delovni disciplini vodilne osebe. Ni tako zelo pomembno, da je vsaka ura plačana. Včasih je več, če te nekdo ob pravem času pohvali, če ti ob pravem času svetuje. In naj se ve, kdo je kaj napravil!

Nobenih besed o otrocih. Lepa in dobra vzgojiteljica . . . In kaj naj rečem? Rada jih imam in rada imam delo, ki ga opravljam, in rada imam kolektiv, v katerem delam in sem jezna . . . če se nekdo iz vseh norčuje. O, dobro vem, kakšen pekel je administracija. Morda požira tudi našega pedagoškega vodjo. Sicer pa, le kdo nima problemov. Tudi me moramo prati prevleke za ležalnike, zavese, včasih prtičke . . . Tudi me imamo v skupinah več otrok, kot bi jih smeli imeti, tudi tovarišice pri malčkih bi morale imeti za pomoč otroške negovalke, ki bi jih razbremenile dela pri umivanju in hranjevanju, tudi me opravljamo naduro delo, čeprav nismo prepričane, da bomo za to delo tudi plačane. Toda, kaj ne želimo, da bi bil vzgojno-varstveni zavod drugi dom otrok? Ne stojim več pred ogledalom . . . in zdaj mi lahko verjamete, da vse to delo rade opravljamo in da bi rade le-to, da bi bila naša prizadevnost deležna vsaj skromne pozornosti. Beseda vendarle veliko pomeni!

Ne verjamete . . .? Prepričani ste, da imam v mislih dinarje. Tudi naš pedagoški vodja jih ima. Le da so tisti dinarji na drugem koncu, tam, kjer jih mi v kolektivu ne vidimo.

Čas bi bil, da vas neham gnjaviti z zlobnim razmišljanjem. Navsezadnje je vsa sreča v otrocih. Kadar jih zagledam, pozabim na vse, tudi na finančne sklade, na neizplačane nadure . . . V otroških očeh nikoli ne opazim podobe svetlega dinarja. Zgodi se, da me je celo sram pred njimi. Iskreni so kot rojstvo in tudi neizprosni kot smrt. Težko jih je preslepiti. Tudi takrat, kadar si prepričan, da se tije to posrečilo, moraš podvomiti pod sproščenim pogledom.

V službi moram biti otroška in včasih se mi zdi, da bi rada ostala tudi otročja, potem se raznežim in si pravim: in vendar naš zavod dobro opravlja svoje poslanstvo. Starši, ki stopajo skozi vrata, so vedno enako prijazni, kuharice za panojem že leta enako razburjene, kadar se vsega ne poje. Vsako leto se nekaj zida, popravlja, izboljšuje. Mar ni tako kot je, kar v redu?

Morala bi prešteti, koliko let sem že vzgojiteljica, morala bi prešteti, koliko sestankov smo imeli v tej ustanovi, morala bi ugotoviti, koliko so se z leti izboljšali naši samoupravni odnosi v kolektivu . . .

Čisto malo me imejte radi . . .

Klub organizacije združenih narodov Vinica pri Črnomlju

SPOŠTOVANI TOVARIŠ SILVO TERŠEK
novinar

Zahvaljujemo se vam za članka v TV 15 in Prosvetnemu delavcu. Oba sta na izviren način napisana in prav zato na poseben način izpovedujeta bistvo našega dela. Hvaležni so vam za prispevek, ki ste ga dali našemu klubu pri širjenju idej humanizma. Upamo, da nas boste v bodoče še obiskali.

Vinica, 19. januarja 1973

Mentor Kluba organizacije združenih narodov Vinica
ANTON TROHA

DISCIPLINA V RAZREDU

Pogosto slišimo pritožbe, da je danes delo z mladino težko tudi zato, ker učenci ne poslušajo, so nedisciplinirani. Uredništva vzgojnih revij prejemajo vprašanja, kako zagotoviti disciplino v razredu. Učitelji želijo odgovore ali nasvete. Ker receptov ni in mora vsakdo sam v skladu s posebnimi razmerami, ki vladajo v razredu, doseči pozornost učencev, se lahko zamislimo v danem položaju le okvirno o disciplini v razredu.

Ni dvoma, da je potrebno upoštevati temeljno resnico, da brez discipline v razredu ali bolj točno, brez pozornosti, kar je v našem primeru popolnoma isto, ni nobenega učnovzgojnega dela. Prvi pogoj učnovzgojnega dela je prisotnost učencev, drugi pa njihova pozornost. Pozornost pa mora biti obojestranska, to je učiteljeva in učenčeva hkrati.

Že ob tem prvem vprašanju torej naletimo na možnost, da je vzrok nepozornosti lahko tudi v načinu dela učitelja, kajti najmanj, kar terja učiteljev pooožaj, je recipročnost odnosov med učiteljem in učencem. To pomeni, da če želimo učenčevo pozornost, moramo biti najprej sami pozorni do učencev.

Poučevanje ni enostaven proces. Poleg resnično suverenega obvladanja snovi mora učitelj obvladati še metodiko dela, didaktiko podajanja snovi, obvladati mora vedno več učne tehnologije itd., kar danes ni več preprosto, saj je učna tehnologija zelo produktivna in podobno. Razen vseh navedenih zahtev pa ima učitelj še zelo pomembno nalogo, da vzpostavi individualne odnose z učenci.

Individualni odnos ni isto kakor individualiziran pouk, kajti tudi ob individualiziranem pouku imamo lahko še vedno le kolektivni odnos do učencev. Ponavadi se individualiziran odnos ter individualen pouk dopolnjujeta ter medsebojno pogojujeta, ni pa nujno. Neredko je prav individualen odnos pogoj za maksimalno individualizacijo učno-vzgojnega procesa, medtem ko ni nujno, da je tudi narobe tako.

Pravilen individualen odnos med učiteljem in učencem mora vzpostaviti učitelj, osnova za vzpostavitev takega odnosa pa je spoštovanje učenčeve osebnosti s strani učitelja, in sicer dosledno ter v vseh odtenkih. Ni dovolj, da učitelj tako stanje goji ali občuti v sebi; mora ga izraziti v aktivnem odnosu do učenca, torej v svojih akcijah. Ponavadi učitelj poskuša, da bi razvil take odnose in resnično občuti spoštovanje vsakega učenca, ga vrednoti kot sebi enakega itd. Težave pa nastanejo, ko poskuša tak odnos uresničiti. Prenekateremu pomeni to nerešljiv problem, čemur pa se ni čuditi, saj pridobijo v času svojega šolanja učitelji le malo ali nič takega znanja.

PRISLUŽENA AVTORITETA

Za vzpostavitev takih odnosov je potrebno najprej, da učitelj sprejme dejstvo, da danes mladina ne pozna in ne prizna nobene avtoritete „a priori", to je avtoritete položaja, poklica ipd., ki ga ima npr. učitelj ali profesor. Danes si moramo avtoriteto prislužiti s pomočjo svojih kvalitet. In te kvalitete morajo naši učenci pobliže spoznati ali jih občutiti.

Nekaterim prosvetnim delavcem je težko, ko se morajo npr. po dolgih letih študija in skromnega življenja ter pogosto velikega odpovedovanja sedaj sprijazniti tudi z žaljivim odnosom dijakov do njega, čeravno jim je željan pomagati, da bodo lahko z manj odpovedi dosegli svoj cilj. Vendar je res, da je padec avtoritete svetoven pojav in moramo z njim računati. Nekdanje avtoritete seveda niso porušili mladinci, ampak sodoben, napreden svet, ker je pač ovirala napredek. Prav zaradi tega bi bilo nesmotrno, če bi poskušali ta stari svet spet vzpostavati.

Ko se s takim stanjem sprijaznimo, pa bomo takoj občutili potrebo po tisti avtoriteti, ki jo v resnici potrebujemo in jo tudi današnja mladina priznava; to je avtoriteta sposobnosti, odgovornosti in delavnosti. Žal nam delavnost sama še prav nič ne zagotavlja avtoritete, kar mnoge moti. Poleg tega je treba poznati duševnost mladega človeka, kar pa zopet pomeni, da ga moramo študirati. Če smo učitelji, ga moramo poznati ne le „na pamet" (to je tako kot se ljudje medsebojno poznajo in ustvarjajo take ali drugačne medsebojne odnose), temveč psihološko v njegovem razvojnem stadiju ter v dinamičnem položaju njegovega okolja, kjer se nahaja.

Razen nekaj znanja iz specifičnih področij psihosocialne dinamike posameznika in skupine je potrebno upoštevanje še zelo preprostih metodičnih načel, in sicer da se je treba za vsakega učenca zanimati. Zanimanje zanj je pogoj, da se bo tudi on zanimal za nas in nam sledil. To zanimanje ne sme biti „preganjalno, represivno ali senzacionalno in podobno, temveč strogo finalno, kar pomeni, da ima to zanimanje vrednostni končni cilj za učenca. Čeravno je v praksi zaradi obilice dela in preštevilnih razredov pogosto zelo težko najti čas, da bi posvetili samostojno zanimanje vsakemu učencu, vendar ni nobene druge metode, ki bi to maksimo nadomestila. Potrebno je najti trenutek za vsakega učenca, ko bo naša pozornost posvečena samo njemu in to ne enostransko (zanimanje za njegov predmetni izdelek in podobno) ampak se moramo zanimati zanj kot za osebnost. To pomeni, da nas mora zanimati, kje učenec živi, kaj dela v prostem času, kakšne so njegove družinske razmere, kateri so njegovi interesi, kakšne ambicije ima itd. Posebno ne smemo pozabiti na to, kaj je našemu učencu ljubo, kaj ima rad, kje so njegova čustva.

REVŠČINA DISCIPLINSKIH SANKCIJ

Tako individualno zanimanje terja pogosto precej časa; če ni učitelj nagnjen k takemu zanimanju že po strukturi svoje osebnosti, potem je zanj taka obveznost posebno naporna. Kljub temu pa mora vsakdo take obveznosti sprejeti, ker je to pač absoluten pogoj, če želimo doseči učenčevo trajno in sodelujočo pozornost.

Nekomu se sliši veliko, kaj vse bi moral učitelj znati in kaj vse početi, da si bo zagotovil učenčevo pozornost. Tega tudi ni zanikati, da pomenijo vse te obveze precejšnjo zahtevo. Vedno pa ostaja resnica, to je, da brez vzpostavitve individualnih odnosov ne bomo dosegli trajne pozornosti naših učencev. Hkrati naj poudarimo, da ta zahteva zopet ni tako velika, da je ne bi zmogel vsakdo, ki ima za to interes.

Ponavadi učitelji vedo, da je agresivno vedenje učenca v razredu med drugim tudi histerično pogojeno, kar pomeni, da je njegovo obnašanje namenjeno občinstvu, ki ga predstavlja razred. In ker živi nereden učenec le v dinamiki svojega razrednega kolektiva, do učitelja pa ima brezoseben odnos, se zato ne čuti prav nič odgovornega, če njegova nedisciplina škoduje vsemu razredu. In tudi v takem, že zastarelem primeru bo koristilo, če se bomo za učenca temeljito pozanimali, se z njim pogovorili in pokazali res dosledno zanimanje za vse, to je tudi za tisto, kar ne spada v šolo in podobno. Seveda je veliko bolj uspešno, če se bomo zanimali za svoje učence sproti in trajno, da bo naše zanimanje konstanta našega dela in odnosov. Če tega nismo znali sprotno, bo še vedno bolje, če poskusimo naknadno, kakor da bi se zatekli k disciplinskim sankcijam, ki so danes dosledno pedagoško prazne.

Naš nasvet ima tudi svoje omejitve, kajti med mnogimi nerednimi učenci bomo naleteli tudi na tega, ki ga najbolj izurjeni in požrtvovalni učitelj ne bo mogel pomiriti ter zagotoviti njegove pozornosti. To se nam lahko zgodi v primerih, če trpi učenec za različnimi deformacijami, ki so lahko tudi organskega izvora in podobno. V takih primerih moramo poiskati pomoči specializiranih služb (vzgojne posvetovalnice in podobno, vendar se je potrebno držati načela, da poskušamo najprej z vsakim sami.

K povedanemu pa še to; smoter učitelja v razredu naj bo čim večja aktivnost učencev in ne mirovanje. Učitelj je organizator dela in ne varuh discipline.

JOŽE TRČEK

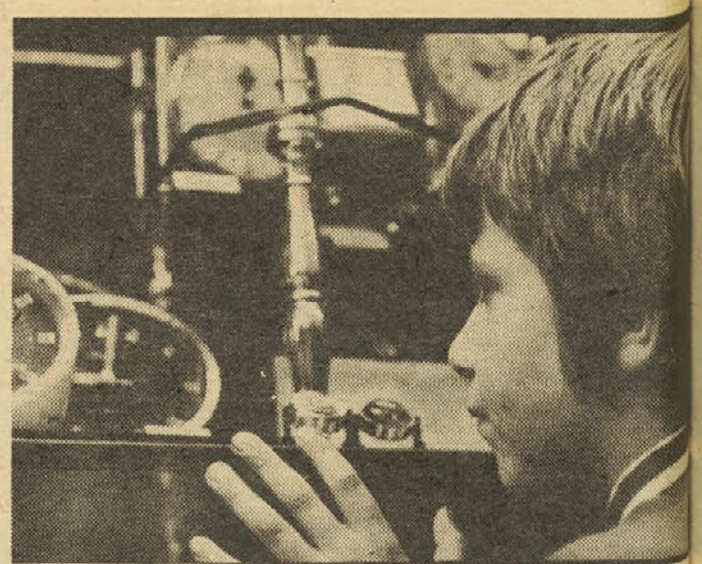

Želimo si vedno več novega, neznanega . . . Če misli tako učenec, je šola izpolnila svoje poslanstvo

Odgovorno o učiteljskem pokli

Treba je prižgati alarmni zvonec v zvezi s kadrovsko politiko prosvetnih delavcev! Zdaj nismo zmožni zapolniti niti službenih mest in izvajati načrtov – kaj šele da bi govorili o selekciji. Naj se opredelijo vsi tisti, od katerih so odvisne plače prosvetnih delavcev. Nemogoče je, da bi učitelji vedno trepetali zavoljo materialnega položaja. Zakaj bi bil kaznovan tisti, ki je dobro gospodaril? Dokler ni materialne stimulacije, težko najdemo tudi moralno opravičilo, ko zahtevamo od prosvetnih delavcev še večjo zagnanost v delo.

Bodimo tudi realisti – če smo marksisti. Obseg sredstev za letošnje koledarsko leto je zelo skromen. Za strokovno izpopolnjevanje učiteljev ni denarja. Izobraževalna skupnost SRS nima dovolj denarja. Realno ocenimo, kje ga bomo dobili.

To so odlomki iz razprave komisije za družbeno-politična in idejna vprašanja znanosti, prosvete in idejnopolitično usposabljanje pri CK ZKS. Komisija je v januarju letos sestavila **rezime nekaterih najpomembnejših predlogov o nalogah na področju kadrovske politike za učiteljski poklic.** Člani komisije so na seji dne 24. januarja razpravljali o predlogu, ga prečistili in izpopolnili.

Vsega, kar predvideva **predlog** o nalogah na področju kadrovske politike za učitelj poklic, namreč ni mogoče polovično uresničiti z de jem, ki je na voljo po letošn predračunu za to dejavn Komisija CK ZKS za družbe politična in idejna vpraš znanosti, prosvete in idejnop tično usposabljanje komuni pa je vendarle sklenila, da b predlog (predelan in izpop njen z idejami seje dne 24. nuarja) prediskutirali z vodi mi delavci pedagoške slu Ugotovili bodo, kaj je mo ukreniti takoj, za katere ukr pa je nujno potrebno do denar. Komisija bo tudi lo dve kategoriji stališč: tista katerimi trdno stoji, in dru za katere se še išče rešitev. misija čuti moralno politič dolžnost, da prikaže vsej d bi, kakšno je stanje. Čla ZK, še posebno pa članom misije, namreč še zdaleč ni eno, kaj bo v prihodnje z n šolstvom. Če hočemo imeti vzgojno-izobraževalni sis urejen, je treba omogočiti teljem takšno življenje, da b z veseljem in ponosom dela svojem poklicu. Potem bo lahko pridobiti nove kadre.

Predlog bodo v bližnji hodnosti prejele vse odgovo institucije in osnovne organ cije Zveze komunistov.

Ko bo dokončno oblikov bomo o njem še poročali v šem listu.

N.

Sodobna pota vzgoje in izobraževanja

Po enotnem šolskem programu

Sovjetska splošn obraževalna šola je enotna. Vse otroke poučujejo po enotnih učnih načrtih in uporabljajo enake učbenike. Otroci pa se vendarle razlikujejo med seboj: imajo različne interese, nagnjenja, sposobnosti in so različno razviti, v višjih razredih pa imajo tudi različne načrte za življenje.

Pedagoško nesmotrno je šolati vse enako, ne glede na individualne posebnosti. Nastane vprašanje: kako uskladiti diferencirano poučevanje glede na to, da je šola socialistične družbe enotna po svojem socialnem bistvu?

Enotnost sovjetske šole je zagotovljena s tem, da je šola dostopna vsem otrokom, ne glede na socialne, narodnostne in stanovske pregrade. Enotni so njeni smotri in naloge, vsebina pouka in vzgojnega dela, učni načrti in programi v vseh narodnih republikah in končno – vsi, ki končajo šolo, imajo enake pravice.

Če so vsi ti pogoji usklajeni, potem diferenciacija pouka ne nasprotuje enotnosti socialistične sovjetske šole.

In spet nastane vprašanje: kakšen način diferenciranega pouka je mogoče uporabiti v splošno izobraževalni šoli? Od katerega razreda naprej je najbolj primerno, da začnemo z diferenciranim poukom?

Za sovjetsko šolo je nesprejemljivo razlikovanje, kakršnega uvajajo npr. v francoskih srednjih šolah. V tem usmerjajo učence glede na sposobnosti za humanistične, naravoslovno-matematične in tehnične znanosti. To pa je nesprejemljivo predvsem iz pedagoških razlogov. Otrok, ki je uvrščen v „razred sposobnih", se bo hote ali nehote počutil „izbranca". To vodi do nepotrebnih, (ponekod celo nevarnih) odmikov od vzgojnih načel.

Sovjetska pedagogika zanika tudi razlikovanje po sposobnosti, ki je v veljavi v nekaterih kapitalističnih državah. Njen smisel je v tem, da se učenci, ki niso uspešni v posameznih predmetih, razporedijo v razrede, v katerih poučujejo te predmete po skrajšanem učnem načrtu in na nižji ravni. Zato otroci ne dobivajo enake izobrazbe in nimajo enakih možnosti za nadaljnje izobraževanje.

DIFERENCIACIJA PO POKLICIH

Na temelju sklepov sovjetske pedagoške znanosti in prakse je v Sovjetski zvezi uvedena le diferenciacija po poklicih. Večina otrok od 14. do 15. leta se zanima za določena področja znanja – glede na tako ali drugačno dejavnost. Otrok in njegovi starši v tem času že izbirajo otrokov prihodnji poklic. To je posebno očitno tedaj, ko se kažejo otrokove sposobnosti, npr.: za slikarstvo, glasbo, koreografijo, igro, učenje tujih jezikov itn.

V takih primerih so dobrodošle srednje strokovne šole: glasbene, likovne, koreografske, šole s poglobljenim učenjem tujih jezikov, matematične in druge. Njihovi programi iz splošnih predmetov so sorodni programom vseh splošno izobraževalnih šol, medtem ko podajajo strokovne predmete globlje in obsežneje. Tako dobi učenec temeljno znanje s področja, na katerem namerava delati v prihodnosti.

V Sovjetski zvezi je najbolj popularna diferenciacija po interesih. Otroci določenega starostnega obdobja se razdelijo v razrede (včasih tudi v šole), v katerih poglobljeno proučujejo predmete, za katere se zanimajo. Najbolj razširjeni so razredi in šole s poglobljenim učenjem matematike, fizike, kemije, biologije in humanističnih predmetov.

To ne nasprotuje načelom sovjetske šole. Vsi razredi so enakopravni; otrok sam izbere razred, v katerem želi nadaljevati šolanje. Čeprav se šolajo učenci v raznih razredih, so enakopravni.

Za družbo in šolo vseh dežel sveta pa sta bila šolanje in vzgoja nadarjenih otrok vedno svojevrsten problem, ki je postal v zadnjih dvajsetih letih še posebno pereč. To je povezano predvsem z razvojem znanstveno-tehnične revolucije. V vseh razvitih državah sveta so se pojavile „šole za nadarjene otroke". Posebno veliko jih je v ZDA, na Japonskem, v Zvezni republiki Nemčiji in na Angleškem. Te šole se sicer različno imenujejo, imajo pa isti namen; najti najbolj nadarjene otroke, jih šolati in vzgojiti v interesu buržoazije.

V sovjetski državi pa so šole za nadarjene otroke ustanovljene pri največjih znanstvenih središčih. Najbolj znane tovrstne šole so pri univerzah v Novosibirku, Kijevu in Leningradu. Zato da bi našli nadarjene otroke v Sovjetski zvezi, redno organizirajo olimpiade in tečaje.

ŠOLANJE NADARJENIH – ZELO ZAMOTAN PROBLEM

Kljub temu pa je problem, kje in kako šolati nadarjene otroke za zelo zamotan in ne povsem raziskan. Izkušnje v zadnjih petdesetih letih, odkar obstaja sovjetska splošno izobraževalna šola, dokazujejo, da prav taka šola zagotovo pripomore k izbiri in poučevanju nadarjenih otrok. Menijo, da pravzaprav niso potrebne šole za nadaljnji razvoj nadarjenih otrok. Pouk v šolah mora biti tak, da lahko otrok kar se da razvije svojo nadarjenost. V primeru, da šola v zakotni vasi ne ustreza tej zahtevi, je mogoče začasno odpreti posebno šolo – internat pri velikih univerzah.

Zelo zanimivo je mnenje sovjetskega akademika, svetovno znanega fizika Pjotra Kapice: „Zato da bi se sposobna mladina bolj skrbno pripravljala za znanstveno delo, so začeli sedaj v Sovjetski zvezi in drugih državah ustanavljati posebne šole za nadarjene otroke. Na področju umetnosti je morda to celo upravičeno glede na to, da se nadarjenost za glasbo, igro ali likovno umetnost pokaže veliko prej kot pa smisel za ustvarjalno mišljenje na določenem področju znanosti. Toda šole za izbrano, nadarjeno mladino s področja matematike, fizike in biologije so lahko zelo škodljive. Takšne lahko postanejo prav zato, ker izločanje nadarjenih učencev iz splošno izobraževalne šole zelo vpliva na raven celotnega dela: znižuje se. To pa je tako, kot da bi šola izgubljala dragoceno kri . . .

Nadarjeni učenci imajo pri šolanju svojih sošolcev mnogokrat večjo vlogo kot učitelji. Znano je tudi, da se v učnem procesu tudi sam učitelj „šola". Če hoče učitelj nekomu pojasniti teorem, ga mora najprej sam dobro obvladati. Med razlago se najbolje odkrije pomanjkljivost in „luknjičavost" lastnega znanja. Prav zato je zelo koristno, če učenci pojasnjujejo gradivo svojim slabšim sošolcem. Nadarjenim učencem so torej za njihov nadaljnji umski razvoj potrebni vrstniki, katerim lahko razlagajo gradivo. V šoli za nadarjene učence navadno ni takega medsebojnega poučevanja. Je pa še vrsta drugih dobro znanih dejavnikov, ki predstavljajo negativne vidike tako imenovane „elitne" vzgoje, npr.: učenci postanejo domišljavi, pretirano in neupravičeno samozavestni, kar škoduje normalnemu razvoju mladine."

Kot vidimo, je mnenje akademika Kapice ostro, polemično in utemeljeno; je pa odsev prizadevanj, da bi našli poti za vzgojo nadarjenih v Sovjetski zvezi. Nadarjenost in sposobnost se obikujeta pod določenimi pogoji in ne predstavljata biološke determinante.

KATERI SO TI „DOLOČENI POGOJI"?

To je predvsem prirojen smisel, ki daje možnost, da se razvijejo izredne sposobnosti, za katere pa ni gotovo, da se b res razvile. In dalje: prav usmerjeno delo. Brez dela p noben smisel ne more niti u ničiti niti razviti. K razvoju s sobnosti pa pripomore o kovo nenehno posebno zani nje. V tem primeru so „ sebna" zanimanja tista s p ročja ljudske dejavnosti in ljenja.

Ob koncu lahko povzame tele sklepe: individualne po nosti učencev (smisel, zani nje, sposobnosti in raven nj vega razvoja) se upoštevajo individualnem načinu ob nave učencev, če gre za m razrede (notranja diferenci poučevanja).

Da bi lahko tudi pedago izkoristili individualne spo nosti učencev višjih razredov uvaja diferenciacija poučev po načelu zanimanja učence v skladu z določenim poklic s katerim se bo ukvarjal uče v prihodnosti.

Taka diferenciacija izobr vanja na temelju visoke spl ravni, toda ne v njeno ško ustreza socialnim smotrom cialistične družbe. Težnja družbe je zagotoviti vsestra razvoj vsakega človeka in krivanje poti za dosego po nega znanja.

Vsestranski in harmon razvoj osebnosti prispeva k o kovanju aktivnega družbe delavca, duhovni, moralno fizično razvitega človeka. stem diferenciacije izobraž nja, kakršen je sprejet v SS in ga uvajajo na višji stop srednje šole, prispeva, tako nijo sovjetski pedagogi, k boljšim rešitvam te naloge.

(IZ REV ZEMLJA SOVJE

PRIDEN BODI, ROKEC!

Po portoroškem posvetovanju o preprečevanju negativnih pojavov med otroki in mladostniki

Pod naslovom VZGOJA je bil v eni zadnjih številk Pavlihe objavljen takle dialog:

Mamica, ali smem malo na dvorišče?

Ne, Rokec, umazal bi se, je škoda hlačk!

Mamica, ali sme Vojko priti malo k meni, da se bova skupaj igrala?

Ne, Rokec! Vojko ni priden fantek, kar sam se igraj!

Mamica, ali se smem igrati z medvedkom?

Ja, Rokec, kaj si boš še izmislil! Medvedek je nov in mora sedeti na kavču!

Mamica, ali se smem malo žogati?

Bognedaj, Rokec, saj vidiš, da bi žoga lahko priletela v vazo ali v šipo!

Mamica, ali smem malo vzeti tisto knjigo, kjer so živali notri?

To je očkova knjiga, Rokec, ti bi jo gotovo raztrgal in umazal, pusti knjige pri miru!

Kaj pa naj delam, mamica?

Priden bodi, Rokec, da ne bo mamica žalostna! Saj imaš rad mamico, ali ne?

Tale dialog z bridko ironijo, vendar zelo natančno opisuje enega slovenskih vzgojnih stereotipov. Bralcem prepuščamo v premislek, kako pogost je zlasti v družinah v mestu. Na začetek našega komentarja ob koncu posvetovanja o preprečevanju negativnih pojavov med otroki in mladostniki smo ga uvrstili zato, da bi laže razumeli, kam bo Rokec usmeril presežke svoje otroške in mladostniške energije, če bo na vprašanje: kaj naj delam, vedno dobil enak odgovor: „Priden bodi, Rokec, da ne bo žalostna mama, ki jo imaš rad, da ne bo žalostna tovarišica, da ne bodo trpeli tovariši, da ne bo prizadeta družba?“

Portoroško posvetovanje je trajalo nepolne tri dni. Okrog stopetdeset strokovnjakov in predstavnikov raznih institucij, ki se ukvarjajo z vprašanji otrok in mladostnikov, je intenzivno razpravljalo o štirih osrednjih temah posveta: o preventivnih učinkih družinske, šolske in internatske vzgoje otrok in mladostnikov, o vlogi telesnokulturnega in rekreacijskega programa pri preprečevanju vedenjskih odklonov, o vlogi družbenopolitičnih organizacij in množičnih komunikacij in o strokovnih službah tretmanskega tipa, torej o tistih službah, ki obravnavajo otroke in mladostnike, že obremenjene z odkloni in motnjami.

VZGAJAJMO DRUGAČE!

Tokrat si oglejmo rezultate. Povzetek posvetovanja je bil napravljen čez noč, a ga plenarna seja ni v nobeni bistveni točki spremenila ali dopolnila, čeprav gre za zelo obsežno gradivo, vsebovano v sklepih vseh osmih skupin po vsaki razpravi. Po lastni presoji posredujemo nekaj najbolj bistvenih ugotovitev.

Najbolj preprosto rečeno: poglavitni sklep posvetovanja je bil, da bo naš Rokec, če ga bomo še naprej tako vzgajali, nekoč preprosto podivjal in da takrat ne bomo imeli pravega razloga, da se temu čudimo. Torej bi ga bilo treba vzgajati drugače.

Seveda ne gre samo za prijem, ki ga ironizira sodelavec Pavlihe, temveč še za vrsto podobnih prijemov, morda za celotni vzorec naše družinske, šolske in internatske vzgoje. Vsekakor pa najbrž drži, da neustrezni vzgojni prijemi najbolj povzročajo neustrezno obnašanje otrok in mladine, da so poglavitni povzročitelji negativnih pojavov. Če jih hočemo preprečevati, moramo torej najprej vedeti, kateri ne ustrezajo spremenjenim družbenim okoliščinam, v katerih odraščajo naši otroci in mladina. O tem vemo premalo, zato je bil **eden sklepov posvetovanja, da je kot nujni pogoj usmerjenega in racionalnega preprečevanja negativnih pojavov med otroki in mladostniki treba pospeševati raziskovalno dejavnost, ki nam bo dala strokovno zanesljivo vednost o tem, s kakšnimi prijemi vzgajata otroke družina in šola in kakšne so posledice. Pri tem je bil dan poseben poudarek družinski vzgoji, vendar z omejitvijo, da je sodobni slovenski družini potrebna družbena pomoč, da bo lahko kos svojim vzgojnim nalogam.** Mišljena je predvsem pomoč zaposlenim materam z olajšavami v času, ko je otrok najbolj potreben nege, z razvijanjem vzgojnovarstvenih ustanov, vendar takih, ki bodo s strokovno formiranimi kadri lahko korigirali tudi pomanjkljivosti družinske vzgoje, kadar bo to potrebno. Odločno pa je bila izražena tudi zahteva po razvijanju svetovalne službe, ki bo sposobna že otroke vključiti v program vzgoje in izobraževanja za družbeno odgovorno vlogo matere in očeta. Jasno — tudi te naloge ni mogoče izpolniti brez strokovno formiranih kadrov, ki jih je trenutno odločno premalo.

KAJ NAJ DELA ROKEC

In kaj naj bi odgovorili Rokcu, ko nas sprašuje, kaj naj dela? Naj gre na sestanek pionirske organizacije ali, pozneje, na sestanek mladinske organizacije, naj gre v kino, naj bere časopis, posluša radio ali gleda televizijo?

Seveda, vse to, vendar spet z omejitvami: programi kinematografskih podjetij so bili predmet ostre kritike, marsikaj koristnega in izvedljivega pa so jim udeleženci tudi svetovali. Podobno velja tudi za druga sredstva mrožičnih komunikacij, za tisk, radio in televizijo. Radio ni bil deležen izrecne kritike; nekatere radijske oddaje so bile deležne celo izrecnega priznanja zaradi doseženih vzgojnih učinkov, čeprav seveda ni pravega razloga za samozadovoljstvo, ki bi prekrilo spoznanje, da je mogoče napraviti še neprimerno več.

Glede telesne kulture in rekreacije nasploh je bilo rečeno, da po sedanji vsebini ni mogoče reči, da bi bile že v celoti izrabljene možnosti teh področij za preventivno dejavnost. Kult vrhunskega polpoklicnega ali poklicnega športa ob zapostavljanju množičnosti gotovo ni tisto, kar bi lahko porabilo odvečne energije vseh naših Rokcev in Moje, kar bi vračalo samozavest Matjažem in Marinkam, kar bi jih vzgajalo v tovarištvu in sodelovanju. Cukrena ljubezen popevkarskih festivalov jih ne bo naučila stati na trdih tleh za družbo sprejemljivih medčloveških odnosov in tako naprej, na žalost skoraj v neskončnost.

Z vidika primarne prevencije vedenjskih odklonov mladine se je udeležencem posvetovanja tudi dejavnost pionirske organizacije zazdela premalo raznolika, premalo bogata in preveč daleč od resničnih interesov otrok in mladostnikov; če naj bi te organizacije pomagale tudi strokovnim službam, ki skrbe za resocializacijo ogrožene mladine, bi se morale te organizacije še dodatno usposobiti s strokovno šolanimi kadri.

In na koncu: tako imenovane službe tretmanskega tipa, službe, ki predvsem zdravijo in popravljajo že nastalo škodo. Koliko jih imamo? Koliko jih potrebujemo? Tudi na ta vprašanja je posvetovanje dalo ustrezne in strokovno utemeljene odgovore. Enega pa je treba posebej poudariti in je bilo na posvetovanju tudi neštetokrat poudarjeno: **Večja ko bo skrb za mlado generacijo, bolj ko bo uspešna prevencija, manj bodo te službe potrebne. Zato se zdi, da bi že zdaj, ko je potreba po „zdravljenju“ večja, kot jo te službe zmorejo, morale posvetiti del svoje skrbi preprečevanju. Pri tem pa bi jim morala pomagati zlasti množična komunikacijska sredstva.**

Po vsem tem se bo komu zazdelo, da je slika razmer, v katerih rastejo otroci in mladina — tako kot se je razgrnila udeležencem posvetovanja — mnogo pretemna, premalo optimistična. Morda je res, da so jo v želji, da bi stvari krenile na bolje, nehote slikali s temnejšimi barvami. Takoj pa je treba dodati, da je bilo to posvetovanje eno najbolj optimističnih posvetovanj o tako neprijetni temi. Optimistično v veri vseh prizadetih, da je mogoče veliko storiti, če se dogovorimo o tem, kaj je treba storiti. Veliko optimizma pa je bilo tudi v jasni zavesti, da ne pričakujemo nekih rešitev iz kdove kakšnih višav, temveč da se dogovarjamo o svojem delu, da bodo torej tudi rezultati v veliki meri odvisni od izpolnjevanja sprejetih dogovorov.

JD

USTANOVNA SKUPŠČINA SKUPNOSTI ZAVODOV IN SLUŽB ZA VZGOJNO IN MENTALNO-HIGIENSKO SVETOVANJE

Za usklajeno in boljše delo

Organiziran sistem strokovnih služb je porok za učinkovito prevencijo motenj, odklonov in posebnosti v osebnostnem razvoju. Pri nas imamo dovolj razvejan in diferenciran sistem za obravnavanje motenih otrok, saj imamo kar deset različnih oblik, vrst in tipov ustanov. Delo vseh teh ustanov pa se usklajuje predvsem stihijsko, priložnostno. Povezava z ustanovami oziroma z drugimi področji vzgojno-izobraževalnega sistema je večkrat bolj naključna kot načrtna. Neusklajenost se kaže pri financiranju, manjkajo jasno izdelani koncepti in programi razvoja različnih ustanov iz navedenega sistema itd.

Potreba po usklajevanju, razvoju in pospeševanju vzgojnosvetovalne dejavnosti je bila tudi vzrok za to, da je bila že leta 1972 v Ljubljani pri skupnosti posebnih šol in zavodov ustanovljena sekcija vzgojnih posvetovalnic. Pogoje za njeno ustanovitev sta izoblikovali povečana kvantitativna rast vzgojno svetovalne in sorodne mentalno-higienske dejavnosti v naši republiki. V vsem tem obdobju je bilo sodelovanje med delavci s področja vzgojnega in mentalno-higienskega svetovanja usmerjeno v različna vsebinsko-strokovna in tehnično-organizacijska vprašanja. Sekcija je v obdobju svojega enoletnega delovanja pripravila vrsto dokumentov, pomembnih za nadaljnji razvoj vzgojnega in mentalno-higienskega svetovanja v naši republiki. Pomagala je posameznim posvetovalnicam in mentalno higienskim službam pri razreševanju kadrovskih, vsebinskih in drugih vprašanj. Kljub uspešnemu delu pa se je pokazalo, da sedanja oblika sekcije ni najbolj ustrezna. Problematika vzgojnih posvetovalnic je namreč dovolj celostna in posebna, da zasluži samostojno obravnavanje. Poleg tega se sekcija ukvarja predvsem s strokovnimi vprašanji, ki pa dostikrat nimajo nič skupnega s problematiko posebnih šol in zavodov za usposabljanje, ki sestavljajo večino članov skupnosti posebnih šol in zavodov; zato so interesi enih in drugih zelo raznovrstni in kontradiktorni. Ker se skupnost ukvarja predvsem z organizacijsko tehničnimi problemi, so pogrešale vzgojne posvetovalnice in mentalno-higienski zavodi več strokovno vsebinske pomoči. Ustanovitev nove skupnosti pa utemeljujejo tudi številni organizacijsko tehnični problemi. Poglavitna težava in pomanjkljivost je bila tudi v tem, da je vsebino in metode dela sekcije opredeljevala predvsem ožja strokovna in tehnična problematika vzgojnih posvetovalnic, manj pa širša problematika mentalno-higienskih služb.

Vsi navedeni razlogi, ki smo jih povzeli iz poročil predsednika sekcije vzgojnih posvetovalnic Branka Gartnerja in Zorana Jelenca na rednem občnem zboru sekcije 19. januarja v Celju, so bili hkrati utemeljitev za to, da se je ta sestanek zastopnikov vzgojnih posvetovalnic in mentalno-higienskih zavodov preimenoval v ustanovno **skupščino skupnosti zavodov in služb za vzgojno in mentalno higiensko svetovanje.** Ustanovljena je torej nova skupnost, katere člani so štiri vzgojne posvetovalnice (iz Ljubljane, Maribora, Celja in Kopra) ter osem mentalno-higienskih služb (v Ljubljani, Domžalah, Kranju, Jesenicah, Celju, Mariboru, Murski Soboti in Ravnah).

Vsi udeleženci sestanka so s svojimi izjavami soglasno potrdili nujnost ustanovitve nove skupnosti in izrazili zaupanje v to, da bo veliko obetajoči program tudi uresničen.

Načrtovanje in izoblikovanje delovnih programov aktivov, organizacija strokovnega študija, medsebojna izmenjava vsebinskih in organizacijskih modelov dela VP in MHS, skupno študijsko-analitično in drugo razvojno delo, medsebojna pomoč in svetovanje ter še vrsta drugih nalog je zapisanih v tem obsežnem spisku.

Za predsednika nove skupnosti je bil izvoljen Branko Gartner.

MARJANA KUNEJ

Mladina tekmuje na Krvavcu — Foto: Mirko Kambič

Šolska mladina in obletnica kmečkih uporov

Letos slavimo 400-letnico slovensko-hrvatskega kmečkega upora. V ta namen je bila že lani imenovana v sestavu odbora za proslavo pri Republiški konferenci socialistične zveze delovnih ljudi v Ljubljani tudi šolska komisija, ki jo vodi direktor zavoda za šolstvo SR Slovenije Boris Lipužič. Izdelan je bil bogat program dela, katerega namen je bil čim bolj množično pritegniti učence vseh vrst šol.

Zavod za šolstvo SRS je razpisal za vse šole pisanje šolskih nalog na temo Od kmečkih puntov do NOB in Kmečki punti v naši literaturi. Odzvali so se številni učenci, tako iz osnovnih, poklicnih in srednjih šol. Komisija, ki je prispele naloge delno pregledala, je z njimi dokaj zadovoljna. Dokaj uspešen je bil tudi razpis likovnih izdelkov na temo Kmečki punti in življenje ter delo kmetov. Komisija je prejela čez 250 likovnih izdelkov iz osnovnih šol.

Mladina se je odzvala tudi tekmovanju pod naslovom Le v kup, le v kup uboga gmajna, v ta namen prizadevno pripravljajo v zgodovinskih krožkih proučevalne naloge.

Za najboljše naloge in likovna dela bodo učenci prejeli nagrade na zborovanju pionirjev zgodovinarjev v Tolminu 27. in 28. aprila 1973, ki bo tudi najobsežnejša akcij mladih zgodovinarjev.

Med posebna praznovanja spada prav gotovo tudi medrepubliška akcija hrvatskih in slovenskih pionirjev: pot po pionirski transverzali. V tej zvezi je bila že izdana brošura Dnevnik po poti kmečkih uporov. Mladinci, ki bodo obiskali vse te pomembne zgodovinske kraje in vtisnili v ta dnevnik žige krajev po poteh kmečkega upora leta 1573 bodo prejeli plakete Matija Gubca.

Živahna razgibanost v zvezi s proslavljanjem kmečkih uporov je več ali manj na vseh šolah v SR Sloveniji. Na mnogih šolah so zaživeli zgodovinski krožki, učenci pridno zbirajo zgodovinski material, etnografsko gradivo in izpolnjujejo svoje zbirke na šolah. Nekatera šolska glasila so posvečena obletnici tega pomembnega zgodovinskega jubileja. Ponekod so oživeli folklorni krožki, prirejajo akademije, posvečene tem zgodovinskim dogodkom. Na mnogih šolah so močneje zadonele pesmi, ki opevajo revolucionarno pot kmečkega življa. Literarne sekcije na šolah pridno obravnavajo literarna dela v zvezi s kmečkimi upori in prirejajo literarne večere. Ponekod so celo organizirali srečanja z avtorji raznih zgodovinskih in leposlovnih del, ki obravnavajo zgodovinsko problematiko kmečkih uporov. Zaživele so tudi dramske skupine in mladinci uprizarjajo dramska dela, ki so tesno povezana z bojem kmetov. V proslavljanje se vključuje tudi vaška mladina; omenimo naj mladino iz Vidma ob Ščavnici, ki bo v maju uprizorila „Veliko puntarijo“ dr. Bratka Krefta.

Vodstva šol še posebej opozarjamo na veliko in pomembno razstavo o kmečkih uporih, ki jo pripravljata Narodni muzej in Arhiv v Sloveniji. Na njej bodo predstavljeni novi znanstveni izsledki. Razstava bo odprta v marcu in bo veliko koristila našim šolarjem pri proučevanju gradiva o kmečkih uporih. Šole iz bližnje okolice Ljubljane, si bodo najbrž lahko ogledale tudi Veliko puntarijo dr. Bratka Krefta in Savinovo opero o Matiji Gubcu marca oziroma aprila tega leta v Ljubljani.

Decembra letos bo v hali Tivoli v Ljubljani osrednja proslava, hkrati pa bodo v Ljubljani odkrili spomenika kmečkim uporom. Spomenik je delo Stojana Batića in bo stal na majhnem griču Lipnik na ljubljanskem gradu.

Izdan bo tudi stenski zgodovinski zemljevid, številni diafilmi in projekcijski kompleti z zemljevidi z zgodovinsko tematiko o kmečkih uporih, ki bodo izpolnili vrzel na tem področju.

DRAGO NOVAK

Ustanovitev prve posebne izobraževalne skupnosti

Neposredni proizvajalci, združeni v gospodarskih organizacijah, bodo prek svojih predstavnikov vplivali na izobraževalni sistem. Posebna izobraževalna skupnost bo lahko uresničila dolgoročne načrte izobraževanja, ker pozna potrebe na svojem področju.

Dne 19. januarja letos je bila v prostorih izobraževalne skupnosti SRS ustanovljena prva posebna izobraževalna skupnost za gozdarstvo. Interes delovnih organizacij, potreba po kadrih je tisto, kar narekuje ustanavljanje takih skupnosti. Zakon je doslej le nakazoval možnosti za ustanavljanje; tudi finančna plat je bila dokaj splošno formulirana. Novejši predpisi vnašajo več jasnosti: povezanost med delovnimi organizacijami in v izobraževalnimi zavodi naj bo usmerjeno v določanje vsebine izobraževanja. Pri financiranju pa bodo sodelovali tako eni kot drugi.

Izobraževalna skupnost SRS je posebni izobraževalni skupnosti za gozdarstvo odstopila 0,65 % zneska za izobraževanje. To bo osnova za ureditev materialne plati srednjega, visokega in poklicnega gozdarskega šolstva. Na to osnovo bodo delovne organizacije dodale svoje. Sporazum so podpisale vse gozdnogospodarske organizacije v Sloveniji razen gozdarskega oddelka biotehniške fakultete v Ljubljani. (Vzrok je v tem, ker se posamezna fakulteta težko loči od univerze kot celote.) Seveda pa je dala svoj pristanek ob ustanovitvi in izjavo o sodelovanju.

Prvi predsednik posebne izobraževalne skupnosti je dipl. ing. Vlado Jenko iz Brežic, namestnica pa ing. Rita Sekirnikova iz Slovenj Gradca. Vsaka gozdnogospodarska organizacija bo imela v novi skupščini po enega člana, vsak gozdarsko izobraževalni zavod pa po dva. Izvršni odbor ima pet članov: poleg predsednika in namestnice so še Franc Glažar iz Postojne, ing. Jože Ajdič iz Maribora ter Franc Markovič iz Novega mesta. Vidimo, da so posamezne regije smotrno zastopane. Za povezavo z izobraževalno skupnostjo SRS odgovarja ing. Zlatko Urlep.

V razpravi o delovnem načrtu so ugotovili, da so zagotovljena materialna sredstva za delovanje posebne izobraževalne skupnosti — izobraževalni zavodi gozdarske smeri lahko upajo na razvoj. Je pa veliko pomanjkanje ljudi — tako za pedagoško kot za znanstveno-raziskovalno delo. Prav iz teh potreb je zrastla nuja o povezovanju proizvodnega in izobraževalnega področja. Upajmo, da sadovi ne bodo izostali.

A. A.

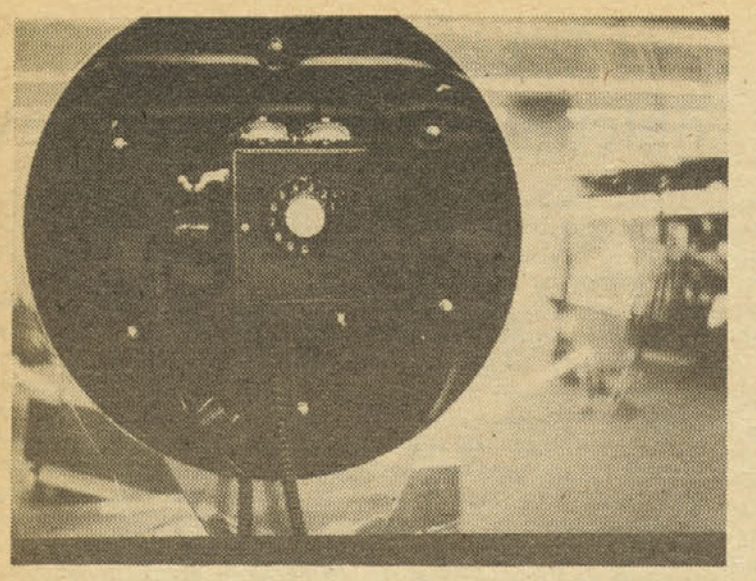

Telefon – faktor čas – Foto: Mirko Kambič

NJIHOVO : NAŠE

Pred nedavnim so se v Ljubljani srečali na dvodnevnem sestanku pedagogi Furlanije-Julijske Krajine in Slovenije, da bi izmenjali svoja strokovna mnenja na področju šolstva, kar bo v nedvomno korist obeh strani.

Goste je pozdravil Tomaž Bizajl, sekretar za prosveto in kulturo SRS, v imenu gostov je spregovoril Bruno Giust, predsednik deželnega šolskega odbora.

Prvi dan je zajel predavanja o obvezni osnovni šoli obeh dežel: o italijanski programski strukturi obveznega šolanja s posebnim ozirom na dobo od 10 do 14 let je predaval dr. Leonardo Trisciuzzi, o obvezni osnovni šoli na Slovenskem pa Miro Lužnik, namestnik direktorja zavoda za šolstvo SRS.

Naslednji dan so si gostje ogledali pouk matematike v prvem in drugem razredu ljubljanske osnovne šole Tone Tomšič, sledil je skupni nastop mladinskih pevskih zborov iz Trsta in osnovne šole Brezovica.

Če pogledamo bliže italijansko obvezno šolstvo in naše ter primerjamo njun razvoj, spremembe, vzgojne smotre, programsko strukturo, predmetnik in metode dela, in ga grafično prikažemo z linijami, kaj kmalu ugotovimo: linije, ki so včasih paralelne, se razhajajo, dvigajo in padajo, da bi se zopet približale in zopet razšle. Pri primerjanju dobimo zanimivo skico – v grobih obrisih, seveda – prednosti in pomanjkljivosti ene in druge strani, ki jih pogojujejo politične, socialne in ekonomske alternative.

Kot izhodišče primerjave obeh šolstev vzemimo čas pred vojno v Italiji in pri nas. To je bila doba izrazite socialne diferenciacije na obeh straneh, ki je imela svoj odsev tudi v šolstvu. Obvezno šolanje je bilo povsem dualistično, obstajala sta dva načina izobraževanja, prvi za otroke „boljših" staršev, drugi pa za otroke „nižjih" plasti. Približno enaka je bila usmeritev italijanske šole. Po vojni, z novimi temelji socialistične družbene ureditve, novimi vzgojnimi smotri, je naš šolski sistem doživel globalno preobrazbo. Prešli smo na pretežno enoten sistem šolanja za mlado generacijo. Osemletna šolska obveznost je postala minimalna osnovna izobrazba za mladino, ne glede na socialno poreklo in prihodnji poklic. Italijansko obvezno šolstvo ni doživelo bistvenih sprememb vse do leta 1962, ko se je z zakonom o novi srednji šoli (od 11. do 14. leta starosti) podaljšala obvezna in brezplačna šolska vzgoja – enoten tip srednje šole z vpisom po 5. razredu (3-letno trajanje) – na 8-letno brezplačno obvezno šolanje.

Ker naše vzgojno-izobraževalno delo še vedno ni ustrezalo zahtevam, smo izvedli prvo reformo leta 1958 (uvajanje novega predmetnika in učnega načrta v prvih petih razredih leta 1959/60, leta 1963 pa je bil reformiran že 8. razred).

Sledila je nova korektura predmetnika in učnih načrtov, ki so jo komisije pričele v novembru leta 1969 in končale aprila 1972, julija 1972 pa je strokovni svet zavoda za šolstvo SRS sprejel nov predmetnik in učne načrte.

SAMOUPRAVNOST – DEMOKRACIJA

Enotnost naše osnovne šole se kaže predvsem v istih vzgojnih smotrih, ki jih daje naša socialistična samoupravna družba, na osnovah modernega koncepta splošnega izobraževanja, ki omogoča mlademu človeku vsestranski razvoj napredne, kulturne in ustvarjalne osebnosti, v enakih pravicah in ob istih možnostih za vse mlade ljudi, ki končajo osnovno šolo. Naša osnovna šola rzvija telesne in duševne sposobnosti mladega človeka, njegovo kritično mišljenje in ga uvaja v samoupravno življenje, mu razvija zavest, odgovornost, samodisciplino in družbeno organiziranost.

Šola je povezana z okoljem, s krajem, kjer živi. Skratka, je vraščena v družbo, je njena kategorija. Kot smotr italijansk
obve
besed
obvezno vzgojo ustreza demokratičnemu načelu, da je treba zvišati raven osebne vzgoje in izobrazbe vsega italijanskega ljudstva; s tem naj bi povečali sposobnost sodelovanja in prispevanja h kulturnim in civilizacijskim vrednotam." Zakon dodaja: „Da srednja šola prispeva pri formiranju človeka in državljanja po načelih, ki jih določa ustava."

Stara italijanska šola je temeljila na aristokratski koncepciji kulture in vzgoje, prednost nove se kaže v njenem bolj ljudskem, demokratičnem značaju, v njeni odprtosti. Prej je bila zasnovana na izraziti socialni selekciji, sedaj je kompromis, podrejen zahtevam državniškega življenja.

PROGRAMSKA STRUKTURA

Če primerjamo med seboj predmetnike, dobimo naslednjo sliko:

Predmetnik za osnovno šolo pri nas zajema naslednje predmete: slovenski jezik, srbski ali hrvatski jezik, spoznavanje narave in družbe, spoznavanje narave, fiziko, kemijo, biologijo, matematiko, spoznavanje družbe, zemljepis, zgodovino, tuj jezik, družbeno-moralno, telesno, likovno, glasbeno, tehnično, gospodinjsko vzgojo, 25-urni delovni teden. Sledijo še: dopolnilni in dodatni pouk, zborovsko petje, gospodarska praksa, druge prostovoljne dejavnosti in razredne ure. Odnos med družboslovnimi in naravoslovnimi predmeti je veliko bolj uravnotežen pri slovenskem predmetniku, morda bi si želeli boljšo znanstveno povezanost med predmeti oziroma področji.

Italijanski predmetnik nove srednje šole je grajen na družboslovnih (slovstvenih) predmetih na škodo naravoslovnih. V 1. razred.: slovstveni predmeti – 15 ur tedensko, naravoslovni 8 ur, 2 uri telovadbe v 2. razr. je ta odnos 19:5, v 3. razredu 15:6 ter 1 ura latinščine za tiste učence, ki gredo v licej. Področje naravoslovja ni diferencirano tako kot pri nas na posamezne predmete (biologija, fizika, kemija); ti predmeti so vključeni v področje „scienze" (znanosti). Zato področje imajo samo en učbenik. Te prirodoslovne znanosti pa uči en profesor.

V italijanski šoli so določeni predmeti obvezni za vse, fakultativni pa na izbiro za izražanje lastnih interesov. Razredni profesorski zbor sestavljajo učitelji enega samega razreda (pri nas več učiteljev, ki usklajeno delajo). Razredni profesorski zbor ima organizacijsko in didaktično nalogo pri rednem pouku in popoldansko dejavnost. Obstaja pošolski pouk za pomožno učenje in komplementarno dejavnost socialno-rekreativnega tipa. Z novo srednjo šolo (od 10. do 14. leta) so uvedeni diferencialni in dopolnjevalni razredi, v 1. razredu – kulturno dopolnjevanje. Drugega dopolnilnega razreda ni več, v tretjem razredu so dijaki, ki niso izdelali zaključnega izpita. Tem mora biti zagotovljen pošolski pouk, njihovo število pa ne sme biti večje od 15.

Diferencialni razredi zajemajo ves ciklus srednje šole, so
se ne morejo prilagoditi šolskemu življenju. Izbiro učencev za dopolnjevalne razrede izvedejo razredni profesorski zbori v prvem mesecu pouka, isto velja za neprilagojene učence. Za slednje opravi dokončno selekcijo posebna zdravstvena komisija, ki jih spremlja skozi vso srednjo šolo. V primeru neuspešnosti učenca ponavlja razred: dobi oceno, ki jo določa učiteljski zbor.

METODE DELA

Če spregovorimo o metodah oziroma o zunaji obliki organizacije pouka pri nas, ugotovimo načrtno kombinacijo frontalnega, skupinskega ali individualnega načina, s poudarkom na poslednjem. Važno nam je predvsem poznavanje učenca in razmer, v katerih živi. Upoštevamo individualne zmožnosti pri domačem delu in smotrno načrtujemo delo in življenje v šoli. (V učnem načrtu samostojno poglavje „Življenje in delo v šoli".) Prostovoljne dejavnosti na naših šolah so zelo razgibane: pevski zbori, kulturno-umetniške dejavnosti, tehnične, športne. Imamo še pionirsko organizacijo, ki učence razvedri, razvija v njih patriotizem, duh bratstva in enotnosti in razvija širše oblike dejavnosti. Naša šola ni več samo izobraževalna institucija, ampak prerašča v vzgojno-izobraževalno ustanovo, ki je organsko povezana z družbo.

V Italiji sta nerazviti narodna in umetna pesem, razvijata se le v okviru folklore. Zato šolski pevski zbori ne dosegajo visoke ravni. Pri njih usmerjajo in razvijajo pretežno soliste.

Pri organizaciji pouka v italijanski šoli obstajajo tri smernice oziroma temelji: uvedba induktivnih postopkov, individualizacija in socializacija pouka. Z drugimi besedami povedano: središče ni več program, ampak učenec. Pri nas individualizacija še ni dosegla stopnje, ki si jo želimo, zaradi pomanjkljive didaktične usposobljenosti učiteljev. Učitelj bolj spremlja kot organizira, šole so morda p
več administrativno angažiran
Modernizacija pouka z uve
bo modernih učnih pripomo
kov je prinesla tako v našo k
tudi italijansko šolo nov zna
stveni duh; to velja zlasti za it
lijansko šolo, ki je prežive
dolgo obdobje znanstvene
hiranja. Novi učni načrti bo
uvedeni v slovenski šoli v šo
skem letu 1973/74 od 1. do
razreda (izjema – telesna vzg
ja, ki je uvedena za vseh 8 razr
dov v letu 1972/73). Pri nas
gre le za vsebinske korektur
ampak za bistveno razliko ped
goškega pristopa pri izvajan
učnih načrtov. Uvajamo sem
narje za razredno stopnjo in
predmetne učitelje. Hkrati
prizadevamo za uvedbo uskla
nih učbenikov in priročnik
za učitelje. Na šolah uvajam
sodobne pripomočke: slik
skice, folije, učne listke, p
programirane in programira
teste, naloge objektivnega t
itd.

Bistvena prednost razvo
naše osnovne šole: učni nač
in predmetnik so bili v širo
razpravi pri vseh osnovnih
lah, pedagoških akademijah
vseh visokošolskih zavodih,
usposabljajo učitelje ter
vseh strokovnih društvih.
nas se upoštevajo mnenja
predlogi od spodaj navzg
Tako se pri nas gradi šolstv
nenehnem kroženju od temelj
do republike. V Italiji je ta
čin dela in razvoja šolstva
ključen.

Naj primerjamo
vprašanje končnih rezultat
oziroma osipa pri nas in v I
liji.

**Pri nas uspešno konča osn
no šolo v osmih letih 70
učencev (po devetih oz. dese
letih pa prek 85 %). V Ita
uspešno konča 5. r. osnov
šole samo 80 %,(do 1. r. sred
šole) uspešno konča osemlet
šolsko obveznost komaj 50**

TEA DOMINK

Učinek odvisen od metod

Idejnost pouka na marksističnih osnovah ostane lahko fraza ali pa postane učenčeva reprodukcija vsebinsko neoporečne snovi, če ne vključimo kritičnega, ustvarjalnega mišljenja učenca, aktivnega samoupravljavca.

„Končni učinek je odvisen od metode, torej od načina, kako posredujemo marksistično vsebino, od odnosa učenec–učitelj in ne nazadnje, od učiteljeve osebne zavzetosti pri njegovem pedagoškem poslanstvu."

Na tem temelju je strokovni svet zavoda za šolstvo SRS, pod predsedstvom Ele Ulrih–Atene razvijal živahno razpravo 26. januarja, ko je obravnaval svoja stališča o krepitvi vzgoje in izobraževanja na marksističnih idejnih osnovah in razpravljal o delovnem programu zavoda za leto 1973. Na osnovi razprave so sprejeli veliko sklepov. Med drugim bodo izdelali konkretni akcijski program zavoda, ki bo usklajen s sklepi in stališči skupščinskega dokumenta. Nadalje bodo ocenili redigirane učne načrte za osnovno šolo v smislu idejnosti pouka pri posameznih predmetih.

Strokovni svet zavoda je sprejel še predlog osnov predmetnika in učnega načrta za naslednje poklice: gumar izdelovalec pnevmatike, gumar izdelovalec tehničnih izdelkov, predelovalec mesa in klavničar ter temeljne zasnove za poklic globinski vrtalec.

Pred našo šolo je težka in odgovorna naloga: vzgojiti prihodnje aktivne člane samoupravne družbe. Jasno je, da ni izvedba te celostne naloge odvisna le od zavoda za šolstvo SRS in vseh slovenskih učiteljev na vseh stopnjah, temveč tudi od usklajenega delovanja vseh družbeno-političnih dejavnikov. Ti so dolžni ustvariti ugodno družbeno klimo in ustrezne pogoje v okolju, kjer živi šola. Dolžni so določiti v okolju nosilce odgovornosti do mladine. Družba mora ustrezno vrednotiti učitelja po delu z upoštevanjem ustavnih dopolnil. Vse to so misli, ki smo jih povzeli z razprave.

Ugotovili so, da je zavod za šolstvo SRS veliko storil za rast socialistično angažirane šole pri vsebini njenega pouka, ob uvajanju modernih učil in me
tod dela
polnjevanja pedagoških delavcev, ki bo kmalu zajelo vsakega učitelja. Na teh osnovah bodo gradili dalje. V razpravi so menili, da je pedagoška služba le premalo storila glede nadz
pedagoških delavcev in šol.
nimiva je nelogičnost, da dr
ba poudarja teoretične zahte
– njih izvedba pa je praktič
nemogoča. **Zavod za šols
SRS dela v nemogočih pros
skih in kadrovskih pogojih,
do administrativne zasedbe.
ilustracijo: lani je organizacij
enota zavoda iz Ljubljane os
skoraj na cesti. Letos se sta
slabša tudi v drugo smer: ka
da bodo morali svetovalci
voda na specializacijo str
pisja po hitrem postopku,
bodo lahko nadomestili odh
joče administrativno osebj**
Stanje je čedalje slabše.

Za strokovno, metodolo
in idejno usposobljenost, ki
zahteva današnja šola, ni
osnovnih prostorskih pogoj
da o finančnih ne govorim
Konkretno: če bomo vztra
na tej poti, bomo čez par
brez razrednih učiteljev!

**Vprašujemo: Kdaj bo dru
spoznala, da se dinar, naložen
izobraževanje trikrat ob
stuje?**

TEA DOMIN

Kakšno univerzo želimo?

Tri institucije za zeleno mizo

Prvič po vojni so se srečali predstavniki akademij, višjih in visoko šolskih zavodov. S skupnimi napori bodo uskladili mnenja o razvoju univerze glede na funkcijo, ki jo od nje zahtevata družba in čas. O tem razpravljajo že dalj časa. Dosedanji dosežek za posodabljanje univerze – pri tem delu je sodeloval zelo širok krog strokovnjakov – je pomembno delo: pripravili so gradivo, ki je osnova za nadaljnjo razpravo. Odbor za znanstveno-raziskovalno delo in odbor za vzgojo in izobraževanje pri prosvetno-kulturnem zboru skupščine sta 17. januarja razpravljala o osnutku stališč komisije za pregled statutov višjih in visokošolskih zavodov v SR Sloveniji.

Predstavniki visokošolskih zavodov so se strinjali, da je treba iz statutov – katerih prvi del je že potrjen – izločiti del o učnih načrtih. Učne programe naj bi potrjevali ločeno drugi organi: fakultetni sveti, republiška izobraževalna skupnost in drugi.

Jasno je, da se bodo statuti še spremeninjali zaradi upoštevanja ustavnih sprememb in sprememb zakona o visokem šolstvu. Kljub temu bo komisija nadaljevala delo do konca meseca januarja. Osnutek stališč naj bi kot skupščinsko priporočilo sprejela republiški in prosvetno-kulturni zbor skupščine. Visokošolski zavodi naj bi s sprejetimi stališči uskladili svoje statute. Sledila naj bi predložitev in dokončna potrditev statutov v skupščini. Do začetka novega šolskegga leta naj bi bila ta procedura končana. Takrat naj bi začeli veljati novi statuti. Iz načelne razprave predstavnikov obeh skupščinskih odborov povzemamo glavne misli:

Storiti je treba vse, da ne bi dosedanji rezultati razprav zvodeneli. Strinjali so se, da je treba jasneje opredeliti jutrišnjo univerzo: katere družbenoekonomske odnose naj zrcali, kako naj bo bolj odprta in vtkana v družbo. V besedilu statutov morajo biti bolj poudarjene idejno-politična usmerjenost in enotne osnove marksistične vzgoje, so se strinjali razpravljalci. Poudarili so tudi potrebo po večji racionalizaciji visokošolskega študija in govorili o težnji, da se visokošolski študij ne bi podaljševal nad štiri leta.

Razpravljavci so izrazili potrebo po združevanju visokošolskih zavodov, ki ima svoj smisel v delu, v konkretni zadolžitvi. Govorili so še o pomenu sodelovanja visokošolskih zavodov s srednjimi šolami in o usmerjanju. Razprave za posodabljanje univerze se bodo nadaljevala.

TEA DOMINKO

KAJ JE MNOŽIČNOST

„Financiranje je tudi usmerjanje," so dejali na razpravi odbora za prosveto in kulturo republiške skupščine SRS 15. januarja, ko so govorili o predlogu zakona o telesnokulturnih skupnostih. Predlog upošteva pripombe iz javne razprave in usklajuje besedilo z ustavnimi dopolnili. Poslanci so menili, da sta še vedno premalo poudarjena pomen in zahteva po množičnosti telesne kulture. V predlogu ni dovolj izražena zahteva po zagotovitvi denarja za to dejavnost, nejasno je opredeljen nosilec odgovornosti. Politiko za to dejavnost naj bi predvidela politiko skupaj z temeljnimi telesnokulturnimi Slovenije naj bi predvidele politiko skupaj z temeljnimi telesnokulturnimi skupnostmi glede na različne oblike dejavnosti po občinah. Te naj bodo usmerjene v množičnost telesne kulture. Posamezni programi telesnokulturnih skupnosti naj bi oživljali to politiko. Predvideli naj bi zadostno število kadrov in naj bi bili konkretni.

Sprejet je predlog dr. Vojana Rusa, naj bi temeljne telesnokulturne skupnosti predvidele minimalen, stalen delež za množično telesno vzgojo. Sprejeli so še druge dopolnilne popravke k besedilu zakona. Odbor je sprejel predlog predsednice Ele Ulrih–Atene, naj bi zbor skupščine dokončno sklepal o zakonu telesnokulturnih skupnosti hkrati z zakonom o financiranju tega področja, ki je v pripravi.

V razpravi so poslanci jasno opredelili pojem množičnosti telesne kulture: „Množičnost je najširše razvijanje telesne sposobnosti od najmlajšega do odraslega zaposlenega občana."

Poslanci so priporočili, naj bi pri nas v Sloveniji gojili predvsem naše priljubljene športne dejavnosti, npr. smučanje.

Na področju telesne vzgoje porabimo nesorazmerno veliko denarja, vse pa je brez pravega učinka.

Sprašujemo se: ali je denar (85 milijonov), ki smo ga porabili za alpinistični podvig na Himalajo, res smotrno uporabljen?

TEA DOMINKO

KUPITE — PREBERITE

STROKOVNO IZPOPOLNJEVANJE

PREPRIČLJIVO O SODOBNIH METODAH

Pred začetkom letošnjega šolskega leta je bil v Ljubljani v osnovni šoli Rihard Jakopič seminar za učitelje angleškega jezika, ki poučujejo ali pa bodo poučevali v hospitacijskih oddelkih na osnovnih šolah v Sloveniji. Semina. je organiziral zavod za šolstvo SRS, vodila pa ga je prof. Vitka Kolarjeva.

Predavatelji na tem seminarju so bili priznani strokovnjaki iz newyorske in londonske univerze. Snov za seminar je bila vsebinsko, strokovno, metodološko, didaktično, prav tako pa tudi tehnično, odlično pripravljena in bogata.

Zavod za šolstvo LRS poskrbel za reden in nemoten potek dela in študija, prav tako so tudi vsi profesorji – predavatelji na tem seminarju, s svojim natančnim vsebinskim in tehničnim delom, prispevali za popoln uspeh tega seminarja.

Seminarja so se udeležile tudi prof. Milena Kosova, prof. Lučka Pilgramova in prof. Sonja Pestotnikova, ki že vrsto let kot avtorice sodelujejo pri sestavi učbenikov za angleški jezik za osnovne in srednje šole.

Zame so bile, poleg ostalih stvari, najbolj zanimive demonstracije prof. Garry Gabriela, saj me, kot dolgoletnega učitelja v hospitacijskem oddelku za angleški jezik, prav to metodično-didaktično delo še posebej privlači in zanima.

Z vso vnemo sem sledil demonstracijam prof. Gabriela. Čeprav mi je delo po oralno-slušni metodi znano, saj vrsto let delam kot demonstrator na hospitacijski šoli, sem s seminarja odšel še bolj prepričan v uspešnost te sodobne metode poučevanja tujih jezikov.

Prav nazorno je predavatelj pokazal, kako važno je, da učenec dojame in si osvoji strukturo in glasovni sistem jezika. Snov za demonstracije je sestavil tako, da je vsebovala poglavja iz izgovorjave, slovnice in študija besedišča v vezanem zaporedju. Pri vsaki demonstraciji se je osredotočil na po en jezikovni problem in ga obdelal na podlagi analognega nasprotja. Prav enostavno je prikazal, kako je vsak jezikovni problem povezan s celotnim sistemom jezika – glasov v okviru besed in njihove oblike v stavkih.

Glede izgovorjave in intonacije – vsako poglavje je obravnaval na temelju ustnega ponavljanja nasprotnih zgledov. Branje je uporabil kot izhodišče za razgovor, glavni poudarek je dal živemu govoru in ustnim vajam, dokler učenci dodobra niso dojeli glasovnega sistema, strukture in potrebnega besedišča.

Kar zadeva učna pomagala in didaktične pripomočke, je z odličnim posluhom in iznajdljivostjo uporabil vse, kar je bilo pri roki, od krede, papirja, slik (realij) ipd. in jih čudovito smiselno uporabil.

Glede na to, da se danes toliko govori o sodobnem pouku, o AV sredstvih, o učnih strojih itd. sem želel videti tudi kako demonstracijo, kjer bi prof. Gabriel uporabil vsaj eno izmed naštetih sredstev.

Kot praktik sem uporabil pri svojem delu prav vsa razpoložljiva AV sredstva, ker jih ima tudi šola. V končni fazi je tudi montaža fonolaboratorija na naši šoli.

UČENCEM PRECEJ SVOBODE

Če se vrnem k demonstracijam in analiziram področje fonetike, ugotavljam, da je prof. Gabriel pustil učencem precejšnjo svobodo glede izgovorjave in marsikdaj ni korigiral povsem napačno izgovorjene besede. Mi se striktno držimo pravila in zahtevamo, da se učenec čimbolj približa fonetični sliki jezika, zato ga opozarjamo na napačno izgovorjavo, ponavljamo glas, besedo in nismo tako demokratični kot prof. Gabriel, ki je poudaril, kako važno je, da se otroci sproste, da jih ne prekinjamo pri govoru.

Končni smoter demonstracije je vedno dosegel, tj. hitro slušno dojemanje in dokaj jasno izgovorjavo angleških glasov ob pravilnem poudarku, ritmu in intonaciji. Vaje so temeljile na pravilni rabi jezika in so ustrezale potrebam v 6. razredu. Pri izbiri zgledov je upošteval, kaj je važno za aktivno znanje oziroma govor in kaj za pasivno znanje na tej stopnji. Kar pa zadeva besedišče, je vedno iskal edini pravilni pomen besede iz situacije, v kateri jo je uporabljal. Stavki so bili prilagojeni tako imenovani „real situation.“ Nove izraze je poučeval po opisu značilnosti situacije, ki je temeljila na nasprotju in to vedno v stavku, ki je točno prikazoval situacijo, v kateri je besedo uporabil.

Gradivo, ki ga je izbral za demonstracije, je ustrezalo starostni stopnji in predznanju otrok. Otroci so iz denva v dan (imel je 6 demonstracij) bili bolj sproščeni in dovzetni, čeprav se je težavnost snovi stopnjevala. Njegova pedagoška osebnost, njegov pedagoški takt in ton pa so dajali demonstracijam še prav posebno privlačnost. Te so bile višek seminarja, ker smo pri njih nazorno videli, kako naj poučujemo tuj jezik na osnovni šoli.

Sam sem kljub mnogim seminarjem, na katerih sem bil, tudi tokrat zasledil mnogo novega, koristnega in za svoje delo potrebnega.

Delo v skupinah (delali smo v skupinah do 8 učiteljev) je zelo uspešna oblika strokovnega izpopolnjevanja. V malih skupinah smo lahko mnogo intenzivneje sodelovali, se poglabljali v probleme in vsakdo je moral biti stalno prisoten in pozoren. Intenzivna konverzacija je vsakogar aktivirala, ker je zahtevala popolno koncentracijo, bodisi v razgovoru po demonstraciji ali pa pri drugih razpravah.

Na skupnih plenarnih sestankih so vodje skupin poročali o delu svoje skupine na isto temo (nastop), nakar so postavljali vprašanja zakaj tako itd. Prof. Gabriel je odgovarjal vsakemu posebej in ves avditorij seznanil s problematiko in ugotovitvami, oziroma zakaj tako, kako je bolje, in na kaj je v tisti učni enoti osredotočil svojo pozornost, kaj je od hospitacije pričakoval itd. Zelo kritično je analiziral svoj nastop, utemeljil posamezne učne korake, kako je motiviral učence in kaj je bil njegov cilj v tej učni uri. Vsem predavateljem iz Amerike in Anglije je treba izreči vse priznanje, ker so si resnično prizadevali, da bi mi kar največ pridobili in pridobljeno znanje tudi uspešno uporabljali pri svojem delu v šoli.

Žal, da seminarju ni prisotvovalo večje število učiteljev – korist bi bila še večja. Takih seminarjev si še želimo.

MIROSLAV LEŠNIK,
osnovna šola Poh. odred
Slov. Bistrica

Ali smo tudi prosvetni delavci povzročili nelikvidnost?

V zveznem zakonu o začasni omejitvi osebnih dohodkov, ki je bil objavljen v Uradnem listu SFRJ dne 18. decembra 1972, je med drugim v uvodu zapisano, „da bi se bremena stabilizacije enakomerno razdelila na vse gospodarske in družbene subjekte . . .“. To besedilo je napisano popolnoma razumljivo in ne potrebuje nobene razlage.

Povsem drugačno pa je vprašanje, ali smo za sedanje stanje v nestabilnosti, nelikvidnosti in prekoračitvi investicij, ki nimajo kritja, tudi vsi „enakomerno“ odgovorni. Le to bi bila namreč utemeljena posledica za to, da bo vsakdo nosil ustrezen delež.

Nič novega ne povem, če rečem, da imamo že skoraj v vseh slovenskih občinah uveden krajevni samoprispevek za šolstvo; ustrezne zneske prispevajo delovni ljudje in delovne organizacije. Isto velja tudi za zdravstvene domove, za bolnišnice in še za nekatere druge javne objekte. Gradimo jih torej z denarjem, ki se sproti zbira in le manjši delež gre iz drugačnih virov. Morda je to tudi vzrok, da na tem področju ne napredujemo tako hitro, kot bi želeli, pač v skladu z našimi finančnimi in drugimi zmogljivostmi.

Pa poglejmo na drugi strani, kako gradimo razne bančne, trgovske in podobne zgradbe! S krajevnim samoprispevkom prav gotovo ne. Tudi glede opreme pri njih niso zadovoljni z vsako stvarjo. Tako zvrst za gradnje in opreme označimo največkrat z besedo „luksus“. Tisti, ki kjerkoli sodelujemo v takšni ali drugačni obliki pri gradnjah šol, pa dobro vemo, kakšne težave nastanejo tedaj, ko je stavba dograjena in je treba kupiti najbolj nujno in tudi najbolj ceneno opremo.

Kdo je kriv za vse to, kdo je o vsem tem odločal in sklepal? Upam si trditi, da prosvetni delavci zelo zelo malo, saj so gospodarske zadeve pač naloga gospodarstvenikov. Ti pa menijo, naj oni na šoli skrbe zgolj za učenje in se ne vmešavajo v njihov posel. Take in podobne odgovore ter očitke namreč večkrat slišimo, zlasti takrat, ko se govori o investicijskih naložbah. Ali smo torej delavci v prosveti krivi, če so bile te prekoračene in če nimajo kritja? Ali smo mi krivi, če nekatera podjetja poslujejo z izgubo, čeprav so morda njihovi vodilni imeli dosti večje osebne dohodke, kot so bili naši v preteklih letih?

Za vse to naj torej sedaj dobimo v prvem polletju letošnjega leta take osebne dohodke kot v letu 1972 in to ob vseh mogočih in nemogočih podražitvah? Sem za to, da prispevamo svoj delež za stabilizacijo, pa tudi za to, da vsi tisti, ki so s svojim ravnanjem, odločitvami in sklepi prispevali k sedanjemu težkemu stanju, dobijo ustrezne kazni, da jih pokličemo na odgovornost. Če tega ne bomo storili, pomeni, da jim dajemo moralno podporo in potuho. Kako smemo potemtakem zahtevati, naj drugi nosijo bremena njihove krivde, da ne uporabim besede „nesposobnosti“?

VINKO LANGERHOLC

Prizadevna dramska skupina

Na jeseniški gimnaziji že več let zelo prizadevno dela dramska skupina, ki jo vodi mentorica prof. Cili Kodričeva. V tem šolskem letu so pripravili več prireditev za dan republike, za javnost pa literarni večer, v katerem so prikazali življenje in delo jeseniškega pisatelja – revolucionarja Toneta Čufarja. Sedaj se pripravljajo že na proslavo dneva mladosti in na sklepno prireditev ob koncu šolskega leta.

KUPITE — PREBERITE

OSNOVNA ŠOLA TREBNJE

razpisuje prosta delovna mesta za nedoločen čas:
- **učitelja angleškega jezika**
- **učitelja telesne vzgoje**
- **učitelja matematike in fizike**

Pogoj: predmetni učitelj ali profesor ustrezne stroke. Razpis velja do zasedbe delovnih mest.

Na voljo je enosobno stanovanje.

OSNOVNA ŠOLA MARJAN NEMEC RADEČE

razpisuje prosto delovno mesto
učitelja v oddelku podaljšanega bivanja za določen čas od 1. februarja 1973 do 30. junija 1973.

GIMNAZIJA JOSIP JURČIČ STIČNA, Ivančna gorica

razpisuje naslednja prosta delovna mesta:
profesorja matematike in fizike
profesorja fizike in matematike
profesorja slovenščine in nemščine

Razpisna komisija pri **OSNOVNI ŠOLI NADA CILENŠEK GRIŽE PRI ŽALCU**

razpisuje prosto delovno mesto
predmetnega učitelja za zemljepis in zgodovino za nedoločen čas, PRU ali P.

Nastop službe v II. polletju 1973.

Osebni dohodek po pravilniku o osebnem dohodku. Na voljo je samska soba.

Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

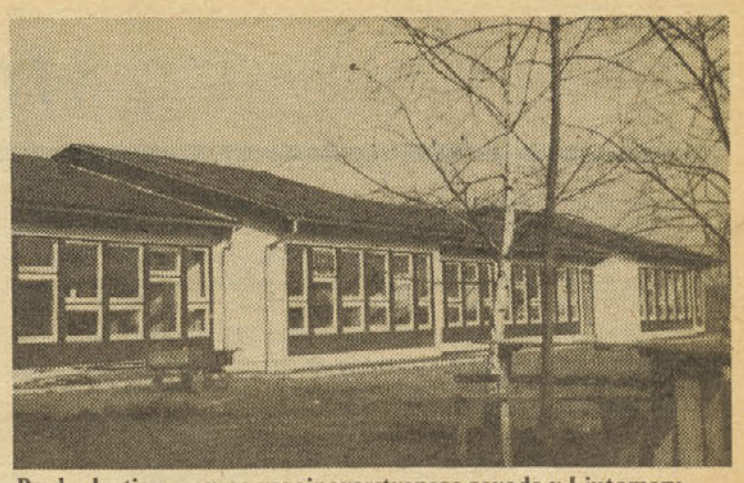

Pred odprtjem novega vzgojnovarstvenega zavoda v Ljutomeru

MONTAŽNI VRTEC V LJUTOMERU

Konec februarja se bo vzgojno-varstveni zavod v Ljutomeru preselil iz svojih dosedanjih deloma neprimernih in premajhnih prostorov v nov montažni marlesov objekt, kjer sedaj končujejo delo.

Po programu otroškega varstva v ljutomerski občini od leta 1971 do 1975 so pričeli s pripravami za gradnjo že leta 1971, graditi pa so začeli maja lanskega leta. Načrt montažne gradnje je izdelal centralni zavod za napredek gospodinjstva SRS.

Novi objekt obsega 900 kv. m zazidalne površine in ima 9 igralnic; od tega je 7 prostorov za otroke od 2 do 7 let in 2 prostora za otroke do 2 let. Ima samostojno kuhinjo, ki bo oskrbovala 160 otrok.

Gradnja bo stala do 4 milijone din, ki sta jih prispevala republiška skupnost otroškega varstva – 20.496 din, ostalo pa sklad odbora za otroško varstvo pri temeljni izobraževalni skupnosti občine Ljutomer.

Novi objekt bo za sedaj rabil potrebam mesta.

S pridobitvijo nove sodobne zgradbe za predšolske otroke v Ljutomeru lahko rečemo, se je začel čas, ko mašimo vrzeli preteklosti. Nerazvita območja so v tem vedno zaostajala, dokler niso bili leta 1968 ustanovljeni odbori za otroško varstvo pri temeljnih izobraževalnih skupnostih in republiška skupnost otroškega varstva, ki so začeli zbirati sredstva za vzgojno-varstvene zavode.

Ljutomer bo imel torej prvi tak objekt, ki bo ustrezal današnjim zahtevam, sledil mu bo drugi v Križevcih pri Ljutomeru, za katerega so že odobrena sredstva in se bo letos začelo z gradnjo.

J. B.

ODSLEJ DRUGAČE?

Svet za vzgojo in izobraževanje pri skupščini mesta Ljubljane je 24. januarja posveti svojo pozornost dvem perečim problemom: stanju izobraževanja odraslih in vlogi predstavnikov javnosti v svetih srednjih šol in domov.

Gostje iz delavskih univerz in zavoda za tehnično izobraževanje so nazorno prikazali neurejeno stanje na področju izobraževanja odraslih, ki se je dolgo razvijalo brez sistematične skrbi družbe. To izobraževanje se je, iz nujne potrebe po kadrih, razraslo v najrazličnejše oblike, ki velikokrat dobijo stihijsko obeležje. Razpravljavci so opozorili na različno motiviranost delavcev pri tem izobraževanju, ki je ozko povezana z načinom dela, delovnim mestom, nagrajevanjem ipd. Podprli so zahtevo, da mora biti zagotovljen denar za družbeno izobraževanje odraslih in da mora družba opredeliti svoj odnos do delavskih univerz. Zagotoviti jim mora potrebna sredstva, da bodo živele. Sedaj le hirajo zaradi nenehnega odtoka kadrov na boljša delovna mesta. Poudarili so potrebo po organiziranem pristopu k programu in sistemski rešitvi za izobraževanje odraslih. Zvedeli smo, da obstaja težnja po združevanju delavskih univerz, doslej le kot predlog. Zmenili so se, da bo komisija pri svetu ljubljanske skupščine dopolnila sedanje poročilo o izobraževanju odraslih, ki je trenutno zaradi obsežnosti nepopolno, s smotrom, da bi dobili celoten pregled vseh oblik izobraževanja odraslih.

Svet je nadalje razpravljal o vlogi in nalogi predstavnikov javnosti v svetih srednjih šol in domov. Ta vloga je mišljena kot ožje povezovanje zavodov z družbeno-političnimi dejavniki in kot možnost sodelovanja, vpliva na celotno aktivnost in delo šole. Doslej je bila ta vloga v pretežni večini le formalistična. Razpravljavci so poudarili, naj bi bili predstavniki javnosti tisti občani, ki imajo poleg znanja še posluh za šolsko problematiko. Dobro bi bilo, so dejali, da bi bila v svetu šole vsaj polovica zunanjih članov zaradi boljše povezave šole z okoljem in za njeno vraščanje v družbo.

Svet za vzgojo in izobraževanje pri ljubljanski skupščini je sprejel sklep, da bo poslal na šole pismo s priporočilom, naj sveti šol vabijo predstavnike javnosti na vse svoje sestanke. Odslej bo tudi svet za vzgojo in izobraževanje pri ljubljanski skupščini vabil na svoje seje predstavnike javnosti iz svetov srednjih šol in domov zaradi boljše obveščenosti in medsebojnega sodelovanja.

Ob praznovanju 100-letnice v Bučkovcih

V dveh prispevkih smo brali o proslavi stoletnice osnovne šole v Bučkovcih, tako v Delu dne 9. 10. 1972 (štev. 276) in Prosvetnem delavcu dne 27. 10. 1972. Iz obeh sestavkov je razvidno, kakor da so v Bučkovcih pričeli s poukom šele pred 100 leti. To leto je bila zgrajena šolska stavba, s poukom pa so pričeli že v sredini 17. stoletja. Prvi aeditus Janez Reisperger – cerkovnik, organist in učitelj je omenjen že leta 1650. Prvi je pričel učiti otroke branja in pisanja. Pouk pa ni bil reden, temveč občasen in odvisen od znanja, ki ga je imel cerkovnik. Drugi znani šolnik iz leta 1695 je Štefan Tivarder, sledijo Jurij Erlichi 1714–1723, Marko Treiber 1724–1737. Redni pouk v Bučkovcih (Mala Nedelja, šola se je do l. 1954 imenovala Mala Nedelja) sega v leto 1737, ko je nastopil učiteljsko službo Koloman Tabor. V izvlečku šolske kronike v slovenskem šolskem muzeju navaja kronist tudi število šoloobiskujočih otrok za nekatera obdobja. Statistični podatki kažejo, da je bilo leta 1805 na šoli le 5 dečkov. Število otrok pa je raslo, tako da jih je bilo leta 1867 že 179. Prav je, če povemo, da je sedanja šola v Bučkovcih po svoji starosti druga v ljutomerskem območju.

Zgodovinske podatke o malonedeljski šoli je poleg izvlečka v šolski kroniki, ki jo je napisal šolski upravitelj Simon Cvahte, z zbranimi podatki po župnijski kroniki mogoče dobiti še v Popotniku 1887, stran 38, v sestavku zgodovinarja Mateja Slekovica Drobtinice za zgodovino slovenskega šolstva in v delu zgodovinarja dr. Frana Kovačiča, Ljutomer – zgodovina trga in sreza 1926, str. 323.

SLAVICA PAVLIČ

MOJI NADZORNIKI

Danes že vsi pišejo spomine, politiki in igralci in kaznjenci, pismeni in napol pismeni, taki, ki se sami pote s peresom, in taki, ki jih dajo napisati kar drugim. Pesmi in romani se umikajo, na pohodu so spomini. Spomine ljudje berejo, spomini prinašajo slavo in denar.

Je kaj čudnega, da je tudi mene obšla skušnjava. Šolniki smo zamudniki, kakor zmeraj. Morebiti je kateri, morebiti jih je celo

več, ki sramežljivo skrivajo popisane zvezke na dnu predalov. Tako povešanje oči ne prinese ne slave ne denarja. Jaz bi rada poskusila zares . . . če bodo natisnili.

Najprej naslov!

TRPLJENJE IN RADOSTI UČITELJICE OSMEGA PLAČILNEGA RAZREDA Z DRUGO PERIODSKO POVIŠICO ALI KAKO JE RASLA SLOVENSKA ŠOLA.

Precej dolg naslov, toda taki so spet v modi. Za mlajše tovarišice in tovariše žal nekoliko zapleten. Koliko pa jih danes še ve, kaj je osmi plačilni razred in kaj je periodska povišica?

O, blaženi časi miru in varnosti!

Če bi se učiteljske plače ne bile tako zapletle, če bi ne bilo treba prehoditi Golgote s pravilniki in točkovanji na hrbtu, če bi mi bile prihranjene razprtije, ki jih je prinesel družbeni dogovor, bi bila danes zares učiteljica osmega plačilnega razreda z drugo periodsko povišico ali VIII/2, kakor smo takrat pisali.

Včasih smo imeli plačilne razrede.

Včasih smo se imeli radi in smo se pogovarjali o vzgoji.

Ko sem jeseni leta devetnajsto petinštiridesetega prigrizla v hrib k svetemu Andreju, me je tam že čakala nakaznica s plačo 2.430 dinarjev, starih seveda, ali prastarih, če hočete, čakala me je učilnica z razbitimi klopmi in postelja z otepom slame, a brez odeje in rjuh, čakal me je kup otrok, ki jih ni bilo težko razumeti, in kopica uradnih knjig, ki so me z nepopisanimi listi in z neštetimi razpredelnicami spravljale v obup.

In nikjer nikogar, ki bi kaj vedel o vseh teh razpredelnicah in vprašalnikih.

O, pač! Gospod Engelbert, moj prvi nadzornik.

Prišel je, ko se še dobro razgledala nisem po novem kraju, prišel je nenapovedan in nepričakovan, kakor so prihajali vsi nadzorniki. Zato sem se zmedla kot gospodinja, ki ima v hiši vse narobe, pa misli, da mora zaradi gosta na hitro pospraviti.

Gospod Engelbert je bil zbeganih učiteljic nemara vajen, ker mi je mirno naročil:

„Kar nadaljujte, gospodična!“

In si je z velikim rdečim robcem obrisal potno čelo in sedel na klop pod orehom, da bi se ohladil in spočil.

Imeli smo telovadbo na dvorišču pred šolo, otroci so bili razigrani, kar je sedel pod orehom gospod Engelbert, so pa kar umolknili. Nemara so bili v podobni stiski kot jaz. Igrali smo se gnilo jajce, pa na lepem nisem vedela, če igra ni preveč zastarela, če bi ne bila dolžna poiskati kake bolj sodobne.

Pri računstvu bi se počutila bolj varno. Množice so bile v tistih letih samo političen pojem, računski še zdaleč ne, še zmeraj je veljalo, da je pet krat štiri nespremenljivo dvajset in to za vse čase in za vsako oblast.

Zato se je pred nadzornikom marsikdo zatekal v računstvo in tudi jaz bi se bila lahko, saj sem gospoda Engelberta že od daleč videla, kako se peha v hrib. Pa sem bila v svoji naivnosti, tepka neumna, prepričana, da gre kak župnik iz sosednje fare k našemu na obisk.

Gospod Engelbert je bil zares bolj podoben župniku kakor šolskemu nadzorniku. Majhen in debel, ampak zares debel, v črni obleki in s črnim slamnikom se je potil kakor Sizif. Opiral se je na palico, pogosto je postal in si v vročini privoščil samo toliko udobja, da je slekel suknjič in ga stisnil pod pazduho. Nosil je naramnice in nad komolcem elastike, ker so mu bili rokavi pri srajci predolgi.

Tak je bil gospod Engelbert. Dobrodušni možiček na prekratkih nogah . . . prav nič nevaren, dokler se mi ni predstavil.

„Prišelj sem pogledat, kako delate, gospodična.“

V senci je položil slamnik na klop, da mu je gladka, pordela pleša kar zasijala med zelenjem, potil se je in pahljal in mahal z velikim rdečim robcem kakor z zastavico. Bil je vajen učiteljic in otrok in nas najbrž še slišal ni, jaz pa sem bila vsa trda od strahu. In otroci tudi. Hodili smo po prstih, govorili smo šepetaje in ko se mi je zdelo, da bi bilo ure lahko konec, sem samo pomignila, pa so se učenci kakor duhovi porazgubili v razred in tiho posedli po klopeh.

Tako spoštovanje so zbujali nekoč nadzorniki.

Nisem se ga upala vprašati, če pojde z nami. Šel je kar sam. Palico je obesil na tablo, slamnik na kljuko pri oknu, suknjič pa si je spet oblekel, brez suknjiča vendar ne moreš v razred. Potem je sedel za kateder in naročil:

„Prinesite mi vaše zvezke!“

In ko je imel zvezke:

„Še rdečilo!“

Ves čas je popravljal moje zapiske, za otroke se še zmenil ni, in kmalu so bile priprave vse rdeče, kakor šolska naloga, ki jo dvomeče oceniš z dobro.

„Tule ste izpustili vejico, gospodična, in tule klicaj . . .“

Gospod Engelbert se je oklepal že zdavnaj opuščenih pravil, pisal je ŠKATLJA in všeč mu je bila beseda OPETOVANO, ker mi jo je večkrat vstavil v besedilo. Gospod Engelbert je bil možak stare vere in jaz sem bila kljub mladosti zadosti pametna, da mu nisem ugovarjala. Še nasmehnila se nisem, ko je tako vneto elkal, kakor vsa slovenska gospoda, dokler Župančič ni pregnal spakovanja iz gledališča. Saj je bil Župančič? Ali pa je bil kdo drug?

Kdor je že bil, njegova graja gospoda Engelberta ni dosegla. Gospod Engelbert mi je še v petinštiridesetem dobrohotno požugal s prstom in dejal:

„Jaz vam bom jahalj, gospodična, jaz vas bom jahalj.“

Nobenih nespodobnih asociacij, prosim! Gospod Engelbert je govoril v lepi prispodobi. Za tisto, kar mislite vi, mlada tovarišica, pa je bil preveč okoren in odločno prestar.

Pa je bil tudi gospod Engelbert nekoč mlad in razposajen. O njem mi je kasneje, na nekem zborovanju, pripovedovala kolegica, ki je okušala že učiteljski kruh pokojne kraljevine in banske uprave.

To so bili časi! je bila prepričana kolegica.

Kdo pa ne hvali rad starih časov?

Takrat so bili nadzorniki, kot je gospod Engelbert, je pravila kolegica, na poti po mesec dni in še več. Peš. Od šole do šole. S hriba na hrib.

In so spali . . .

. . . po šolah, je rekla kolegica, pri učiteljicah, če so jim bile všeč. Po hribovskih šolah je bilo toliko osamljenih učiteljic.

Da ni bila tudi moja kolegica ena izmed njih, da ni tudi k njej hodil gospod Engelbert?

Ali pa je govorila iz nje nevoščljivost in neizpolnjeno hrepenenje.

Ko me je obiskal pri Svetem Andreju, gospod Engelbert že zdavnaj ni več mislil na greh. Obujal je drugačne spomine.

„Pred vojno sem bilj opetovano na tej šoli,“ mi je rekel.

„Res?“

„Takrat je dolga leta upraviteljevalj neki gospod Uršič.“

„Slišala sem zanj.“

„Spominjam se neke kmetije, pri Mohoriču se je rekalo . . .“

„Nad šolo je.“

„. . . in tam so imeli dober jaboljčnik.“

Brž sem napisala listek, naj mi za božjo voljo pošljejo stekleni jabolčnika, ker je nadzornik tu, in poslala otroka k Mohoriču. so pri Mohoriču sami vedeli, kaj je treba, ker so poslali zrav jabolčnika še klobaso iz zaseke in pol hleba domačega kruha.

Gospod Engelbert je bil zadovoljen. Ko je odhajal, mi je dejal:

„Ni bilo tako slabo za začetek. Kakšne strahote berete danes časnikih. Ne zgledujte se po njih, ker vas bom jahalj! Ko pridi drugekrati . . .“

Toda gospoda Engelberta ni bilo več. V petinštiridesetem letu bil nekakšen ostanek preteklosti, nekaj podobnega kakor so bi razpela po razredih in še kup drugih reči, ki jih ne moreš kar vre na smetišče.

Še pred novim letom so gospoda Engelberta le upokojili. učiteljskem zborovanju se je poslovil od njega tovariš z okraja, lep je govoril o njegovem delu in o trpljenju v pregnanstvu in gospo Engelbert je imel solze v očeh.

MIHAELA SRŠENOVA

GLASBA NE POZNA ELEKTRIKE

Zdaj ko spi Beethoven v elektriki, je vsak drugi brenkač gen Vsak pop se mora spoznati na top-pops. Vsak elektro inženir pa lahko kriv za smrt kvalitetne glasbe. Če je kriv elektro inžen potem so krivi gradbeniki, ki so naredili jez, ki se podira; tovar cementa, ker cement ni bil dovolj močan, kemiki, ki niso nared dobrih analiz, potoki, ki so nenapovedani preplavili deželico . . . smo na cilju: za smrt kvalitetne glasbe je krivo vse človeštv Narava pa se smehlja!

Srečam inženirja Protončka. Glavo vleče med ramena, plaho švigajo oči. Boji se srečati poklicnega glasbenika iz Beat plemen Povabim ga v kavarnico, ob sveči ni imel nobenih temačnih id „Uničili nasbodo! Delam v podjetju Elektrosveča in edino telefo nam delujejo z uvoženo energijo. Pred mesecem dni je pridrvela tehničnemu klapa grivatih. Posadili so ga na stol in ga zasliševa Bili so člani ansambla Novi mamuti. Same gorile! Zaradi nas, pravi zaradi elektrike, so morali odpovedati turnejo po slovensk mestih. Dirigent mi je hotel razbiti bas kitaro na glavi, pa ga kolega spomnil, da bi bila škoda dinarska, kitara pa je dolarsk Vprašal sem jih, če poznajo Mozartov življenjepis, in če je bi takrat elektrika že na svetu, pa mi je dirigent odsekal besedo bobnarsko palico.“ Ali se vam sploh sanja, za koliko denarja ste n oropali? Deset nastopov . . . krat . . . za dva avtomobila! „ti vo kronan, k'maš ksiht kukr en akumulator . . . tožil vas bom, kva s' mislu!“

Drugi dan je prišel dirigent komornega zbora. „Ali bi lahko go ril z direktorjem?! Da ga ni?! Ja kakšno norišnico pa imate Elektrika crkne, vaj ne moremo imeti, Amerika nas čaka, gos vanje je pred vrati, sveč je zmanjkalo . . . ja kako naj si pošte človek služi kruh?! „Muzicirajte od devetih dalje. Takrat je tok „Ste znoreli, kaj pa naša privatna življenja? Obiski gledališč, lok lov, koncertov! Kje ste videli osla, ki bi dandanes živel samo za sv poklic!? Tožili vas bomo pri sekretariatu za pot v svetlo bodo nost. Mi lahko pojemo brez not, ljudje pa nas brez not ne bo hoteli poslušati!“

Tretji dan je prišla delegacija: ansambel Krohot kamnov, kvart Tulitek, trio Los Primitivos, narodni ansambel Polkapek, vokaln instrumentalni ansambel Paleozoik in šest menažerjev, ki so d živeli kratek stik. Izvolili so protestni odbor. Posedli so okrog na stavbe in sklenili, da se ne ganejo prej, preden jim ni nenehn svetloba zajamčena. Ljubice in žene so jim nosile malice. Nikog niso pustili iz stavbe. Zagotovili smo jim dve dvorani v četrti, kj še nismo nikoli izključili toka. V napeljavo smo spustili tok taksn jakosti, da ga žarnice IPR Croatia TEŽ niso vzdržale. In spet prispela delegacija. Zahtevali so nadomestilo za električne kitar ojačevalce in osmojeno kožo. Vložili so tožbe.

Minilo je deset dni in na sodišču so nam povedali, da so v tožbe umaknili. Iz Češke sem dobil čudovito kartico od ansamb POLKAPEK. Da so nam večno hvaležni, nam pišejo. Če bi bil to bi zaslužili polovico manj. Nato je prišla zame kučma iz Kijev Poslal jo je ans. Paleozoik. V zahvalo za mrk. Živel mrk, pišejo. L Primitivos so se oglasili s Kanarskih otokov. Kanarčki zdaj ta molčijo, pišejo.

Skoraj so nas obtožili, da smo krivi za smrt visokofrekvenčn umetnosti. Zdaj je v deželi mir. A kaj – turneje so kratke. Tu drugim deželam bo lepega dne zmanjkalo elektrike. Zato gradim novo tovarno sveč: Elektrosveča II.

IVAN CIMERMAN

POGLED SKOZI ŠOLSKO OKNO

SREČA

Nekaj dni pred prvim polletjem sem srečala pred zbornico šole za vajence v gospodarstvu starejšo ženo. Vsa objokana je slonela ob steni in neprestano pogledovala na stensko uro. Kazalec ni hotel pohiteti. Slednjič je le zazvonilo in žena je vsa prestrašena stekla pred vrata 2. razreda. Iz razreda je stopila profesorica in se posmejala objokani mami. „Je znala?“ je planilo iz žene. Profesoričin nasmejani obraz je povedal dovolj. Kot da bi padla maska z materinega obraza. Iz dna srca je privrelo: „Kako sem srečna!“

Po poti domov sem razmišljala. Kako malo je bilo treba za srečo tej materi. Ali je res za vsako srečo zadosti samo toliko? Vse to me je spremljalo še v šolo. Ogledovala sem svoje otroke in jih brez besed vprašala: Ali ste tudi vi tako kmalu srečni? Kaj pa je vaša sreča? In hipoma sem pomislila: „In če jih vprašam glasno?“ Rada bi videla, da bi mi otroci iskreno zaupali občutja o svoji sreči. Morala sem ustvariti v njih razpoloženje, da se bodo hoteli za trenutek ustaviti v svoji otroškosti in mi zaupati.

Prav počasi in mnogo tiše kot ponavadi sem jim začela pripovedovati o svojem srečanju z objokano mamo. Oddahnili so se, ko se je vse srečno končalo in za hip počakali. Nato pa so hiteli pripovedovati o sreči svojih mam in očetov, dedkov in starih mam. Naštevali bi brez konca, pa sem ta že skoro preživ razgovor presekala z vprašanjem: „Otroci, kdaj ste pa vi srečni? Kdaj si srečen, Janko, in ti Polonca, Irenka, Stanka?“ „Srečni, srečni, srečni,“ je valovalo po razredu. „Bi mi mogli povedati, kdaj ste bili najbolj srečni?“ Otroci so se spogledali. In ko sem vprašala tudi to, kdaj bi bili najbolj srečni, so v en glas zavpili: „Lahko povemo, vse to lahko povemo, saj vemo, kdaj smo srečni, saj smo srečni!“

Dala sem jim lističe in na tablo napisala vprašanji. Hitro so se sklonili nad listič, toda pisati ni začel nihče. Druga za drugo so se dvigale glavice iznad klopi in velike vprašujoče oči so se zazrle vame. Sreča? sem brala v njih. Tiho je bilo v razredu, tako tiho kot takrat, ko pripovedujem o novem in lepem, ko odgovarjam na vsa mogoča pisana vprašanja. Samo tokrat so morali sebi odgovoriti sami. Mogoče pa sem jim naložila pretežko nalogo? Gledali smo se, skoro ogledovali. Čez nekaj časa so se spet sklonili k mizicam in začeli. Še so nekateri vrteli svinčnik med prsti in čečkali ob robu listka, pa so se le opogumili. Še vedno pa je bilo v razredu čisto tiho. Brez besed in brez podpisov so oddali napisano skrivnost o svoji sreči.

Kako pisani in različni so bili ti odgovori. Nekaj bi jih dala na isti kup. Odgovore vseh tistih, ki so bili srečni in bi bili srečni le tedaj, če bi imeli, kar si želijo in še več in preveč. Pa teh ni bilo dosti in o njih ne bom govorila. Raje bom povedala o onih, ki pripovedujejo iskreno, nežno, prisrčno in polno ljubezni o vseh tistih, ki so njihov svet.

Poglejte, kdaj so bili moji otroci najbolj srečni!

. . . sem bil junija lansko leto, ko sem izdelal z odličnim uspehom.

. . . ko sem pred tremi meseci v bolnišnici dobil od svojih sošolcev toliko pisem.

. . . ko sta se mama in očka srečno vrnila iz tujine, ker sem ju strašno pogrešala.

. . . ko sem dobil sestrico.

. . . ko sva šla z mamo v Kranj, Jesenice, Kranjsko goro, prek Trente in Idrije nazaj domov.

. . . ko sem se naučil voziti s kolesom.

. . . ko sem imela 9. rojstni dan in je bilo v hiši toliko ljudi.

. . . ko sem bil s stricem v hosti na lovu.

. . . kadar se vrne očka s potovanja živ in zdrav.

. . . ko nimamo naloge . . .

. . . nikdar!

In isti deček, ki je zapisal z velikimi črkami . . . nikdar . . . je vprašanje, kdaj bi bil najbolj srečen, odgovoril: če me očka ne pretepal . . .

Ta dva odgovora povesta mnogo. Čeprav poznam otrokovo dr žino in vem, da ni vse tako kot trdi otrok, sem bila žalostna. Ali otrok res ne bo ljubosumen na svojo malo sestrico, ki ji star posvečajo preveč pozornosti?

In drugi? Kdaj bi bili najbolj srečni? Spet je mnogo takih, vidijo vso srečo v kolesu, televiziji, električni lokomotivi, v pot vanju v tujo deželo, v avtomobilu in mnogih podobnih rečeh. vendar je sreča tudi kaj drugega!

Najbolj srečen bi bil, če bi lahko z mamo milijon let živela nikoli ne bi bilo vojne . . .

. . . če bi bil na koncu leta odličen.

. . .če bi bil lovec ali ribič, ker bi bil vedno v naravi in da ne nikoli več bilo vojne.

. . . ko bom lahko s prstom migal (op. prestal je težko operacij na roki).

. . .ko bi dobila za punčko mnogo oblekic in kot, v katerem bi s uredila stanovanje za punčke.

. . . če bi bil vedno prost.

. . .če bi veliko znala in bi bila vedno vsaj prav dobra.

. . . če bi spet imeli v Savudriji šolo v naravi.

. . .če bi bil odličen in bi bila mama srečna.

. . .če bi mama ozdravela in še dolgo živela.

Tonček pa je svojo srečo kar mami in očku pridal, saj bi najbolj srečen, ko bi bila očka in mama srečna, če bi bil on odl čen.

. . .če bi znala mnogo jezikov, da bi se lahko pogovarjala dopisovala s prijateljicami po vsem svetu.

Na Vojkinem lističu so bile pripisane še besede: sploh ne ven kdaj sem srečna, ker sem vedno vesela . . . Te prelepe besede s pesem brezskrbnega otroštva in naročilo vsem, ki imajo otroke radi.

MACA KALI

Vse po dogovoru

Ugotovitve za izdelavo dokumenta o idejni usmerjenosti vzgoje in izobraževanja so bile 15. januarja osrednja tema razprave odbora za prosveto in kulturo republiškega zbora skupščine SRS.

Sklepi in stališča, ki jih navaja, pojasni in opredeli predloženo gradivo, so sinteza razprav in zasedanj naših družbeno-političnih forumov o idejni usmerjenosti a,in angažiranosti naše šole.

Slišali smo, da so nekateri posamezniki na šolah očitali, češ da so to stališča le političnih, ne pa tudi zakonodajnih organov in jih ni treba izvajati. Čeprav vemo, kakšna naj bo naša šola, kaže, da nekaterim to še ni jasno.

Prav v zvezi z politično nevtralno šolo, v kateri je popustil občutek za marksistično usmerjenost, je skupščina posebej opozorila na nujnost, da se ta republiški dokument čimprej sprejme. S tem je podprla tudi hotenje vseh naprednih prosvetnih delavcev v boju za njihovo poslanstvo.

Dokument o idejni usmerjenosti vzgoje in izobraževanja bo upošteval problematiko ožje idejne usmeritve in angažiranosti šole. V pripravi pa je še drug dokument – resolucija o vzgoji in izobraževanju v SRS. Le-ta bo zajel vso ostalo problematiko razvoja na vzgojno-izobraževalnem področju. Njegov osnutek bo pripravljen verjetno že ob koncu marca. Namen dokumenta o idejni usmerjenosti je: nadomestiti zanemarjeno v sedanjem stanju v šolstvu, ki je posledica prevelike strpnosti ali nespoštovanja temeljnih načel vzgoje in izobraževanja.

„To stanje v naši šoli," so menili razpravljavci, „je posledica splošnega stanja, v katerem je delovala naša družba že nekaj let."

V razpravi je bilo jasno poudarjeno: „Želimo učitelja, ki je opredeljen, prepričan v naš socializem." Ker je šola tudi družbena kategorija, ne more učitelj učiti v šoli po drugačnem programu od dogovorjenega.

Preprosto povedano: če so se v podjetju dogovorili, da se mora delavec držati skupnega dogovora, nima torej neomejene svobode.

V tej številki našega lista objavljamo osnutek sklepov in stališč za izdelavo dokumenta o idejni usmerjenosti vzgoje in izobraževanja.

TLA DOMINKO

Ali so imeli učenci dovolj prostega časa?

Vprašanje prostega časa se zlasti s pedagoških in sociioloških vidikov vedno močneje odpira kot sodoben problem, ko spoznavamo, kako naraščajo obremenitve v šoli, ki prevzema vedno več funkcij družinske vzgoje. Doživljanje prostega časa je močno subjektivno obarvano, pa je težko presoditi, kako je s kratkostjo ali dolgostjo takega časa. Mariborski šolarji so v višjih razredih osnovnih šol predlanskega šolskega leta odgovarjali med drugim tudi na vprašanje, ali so imeli preveč, dovolj, premalo ali nič prostega časa.

Štiri petine vseh šolarjev je izjavilo, da so imeli kljub učenju in sodelovanju s starši pri domačem delu dovolj prostega časa. Podatke so dajali pozimi, ko zunaj hiše ni moglo biti posebnega dela, saj so celo na vasi pomagali predvsem samo v hlevu. Preveč prostega časa je imelo 6 % šolarjev. Zanimivo, da so tudi na Bavarskem ugotovili, kako se je 6 % otrok dolgočasilo. Sicer ne gre, da bi oboje enačili, kajti odgovor, da sem imel preveč prostega časa ni enak odgovoru, da sem se dolgočasil, lahko pa je med doživljanjem prevelike količine prostega časa in vsebinsko puščobnostjo vendarle nekakšna bližina. V mestu je bilo sorazmerno več otrok z občutkom, da imajo preveč obsežnega prostega časa kakor na vasi, čeprav bi dejali, da je več možnosti za organizirane dejavnosti, obiskovanje knjižnic itd. prav v mestu. Na vasi je namreč edino pozimi več možnosti za sankanje in smučanje. Dečki so nekoliko močneje doživljali preobilje prostega časa kakor deklice, kar je najverjetneje povezano s tradicionalnostjo družinske vzgoje, ko je sodelovanje deklic pri gospodinjskih delih še vedno večje kakor pri dečkih, pa tudi z večjo naravno umirjenostjo zgodnjih najstnic, ki ne težijo toliko po razgibalnih dejavnostih kakor dečki. Nekako razumljivo je tudi, da so mlajši učenci v večji meri občutili preobilico prostega časa kakor starejši, ki jih je delo doma in v šoli gotovo že bolj zaposlilo. Zanimivo, da so boljši učenci rahlo manj občutili pomanjkanje prostega časa kakor slabši. Tu bi lahko pomislili na to, da zahteva učenje pri slabših učencih več časa, če hočejo uspeti, kakor pri boljših, kolikor druga zaposlitev ne botruje slabšemu uspehu. Deloma pa bi tako počutje lahko pripisovali tudi dejstvu, da je slabši uspeh odvisen od manjših intelektualnih zmožnosti, ki lahko povzročijo, da se otrok ne znajde pri izbiranju vsebin, ko gre za dejavnosti v prostem času. Tako zvezo kaže tudi podatek, da je preobilico prostega časa občutilo tudi nekaj več otrok iz družin, kjer starši nimajo popolne osnovne izobrazbe. Na vsak način je prav, da pedagog posveti ustrezno pozornost tako otrokom, ki imajo preveč prostega časa, kakor tudi tistim, ki ga imajo premalo. Podatki so pokazali, da je v mariborski občini takrat bila kar desetina otrok (11,0 %), ki je imela premalo prostega časa – največ iz podeželja. V mestu se je čutila utesnjeno predvsem tista skupina otrok, ki se je poleg dela za redno šolo in pomoči doma ukvarjala še z dodatnim učenjem tujega jezika, glasbe, redno obiskovala telovadbo zunaj šole in podobno, pa tisti, ki so zaradi odsotnosti staršev morali skrbeti za kuho. Samo izjemni so podatki o otrocih, ki sploh ne bi imeli prostega časa. Podatki ne dopuščajo razlage, da bi bilo pomanjkanje prostega časa odvisno od večje ali manjše izobrazbene ravni ali ekonomske moči staršev. Slutimo pa lahko, da so šolarji iz kulturnejših in bogatejših družin bili bolj zaposleni z osebnostno razvojno koristnejšimi dejavnostmi, iz revnejših pa bolj z delom za zadovoljitev osnovnih življenjskih potreb.

Sklepamo lahko, da je večina šolarjev v višjih razredih osnovnih šol v mariborski občini imela dovolj prostega časa, vsak osmi šolar pa je čutil večje pomanjkanje prostega časa ali pa ga sploh ni imel. Ne more nam biti vseeno, kajti vzgoja je dobrina vseh, vsak šolar ima pravico na vrednostno poln prosti čas, zlasti še ob spoznanju, da je nujno potreben za zdrav otrokov razvoj. Poznejši poletni podatki so pokazali, da se je sicer le rahlo povečalo število šolarjev, ki so imeli premalo prostega časa, kar bi lahko povezali z intenzivnejšim učenjem proti koncu šolskega leta in s povečanjem kmetijskega dela na vasi. Drugo je seveda vsebinsko vprašanje prostega časa, ko ne gre samo za doživljanje preobilice ali pomanjkanja prostega časa, temveč se je potrebno ozreti tudi po tem, ob kakšnih vsebinah otroci doživljajo najkrajši in ob kakšnih najpustejši prosti čas, kolikor je početje ustrezno otrokovim resničnim razvojnim potrebam.

RUDI LEŠNIK

OBVESTILO
DIPLOMIRANCEM PEDAGOŠKIH AKADEMIJ

Kakor vsako leto bodo tudi letos dopolnilni izpiti za vpis v peti semester enopredmetne pedagogike na filozofski fakulteti za prav dobre in odlične diplomirance predmetnega pouka na pedagoških akademijah.

(Diplomiranci razrednega pouka z ustreznim uspehom se lahko vpišejo brez tega izpita.)

Izpiti bodo 28. februarja ob 9. uri na filozofski fakulteti, Aškerčeva 12, soba 12. Prijave pošljite tajništvu fakultete do 10. februarja 1973.

TAJNIŠTVO FILOZOFSKE FAKULTETE

PEDAGOŠKI INŠTITUT PRI UNIVERZI V LJUBLJANI
Groblje 3, 61230 Domžale

i š č e

zunanje sodelavce pri opredelitvi in operacionalizaciji hipotetičnih minimalnih učnih norm od 5. do 8. razreda osnovne šole. K sodelovanju vabimo razrednike 5. razredov in učitelje s predpisano izobrazbo, ki poučujejo posamezne učne predmete na višji stopnji osnovne šole.

Prosimo, da se priglasite za sodelovanje najpozneje do 15. februarja 1973 na naslov inštituta.

DAN PROSVETNIH DELAVCEV OBČIN DRAVOGRAD IN RAVNE NA KOROŠKEM

Različne razmere in enaki smotri

Sredi decembra preteklega leta so se prosvetni delavci občin Dravograd in Ravne že drugič zbrali ob dnevu koroških prosvetnih delavcev.

Številnemu zboru učiteljstva so se v domu kulture na Ravnah pridružili tudi nekateri gostje, med njimi član sekretariata ČK ZKS Milan Kučan, predstojnik zavoda za šolstvo SRS, organizacijske enote Dravograd, Miroslav Faletov, predsednika obeh občin Drago Jurhar in Ivan Strmčnik ter drugi. Žal se kljub vabilu niso udeležili zbora predstavniki republiškega sekretariata za prosveto in kulturo ter drugih republiških prosvetnih institucij.

Ob tej priložnosti so učiteljem, upokojencem in drugim delavcem v vzgojno-izobraževalnih zavodih podelili priznanja in nagrade za 15 in večletno delo. Prejeli so jih: Ljuba Mavc, Ljudmila Pušnik, Vida Zmagaj, Janez Trdina in Ignac Jernej iz Črne; Lenka Sušnik, Mira Stres in Marija Smodiš iz Prevalj; Jožefa Pungartnik iz Mežice; Majda Pučl in Kornelija Miler iz Raven; Marija Zalesnik in Milena Močnik iz Libeliča.

V govoru o pomenu srečanja koroških učiteljev je bilo izraženih nekaj spodbudnih misli. Prednjačila je ideja, da bi ta dan postal tradicionalen. Sploh pa je prav, da se vsaj enkrat letno srečajo učitelji izpod Pece in Uršlje gore z učitelji s Šentanela, Strojne, Dravograda, Ojstrice . . . Prav je, da se srečajo tisti, ki živijo v starih fužinarskih središčih, in imajo lepe nove šole, s tistimi, ki v hribih poučujejo tudi v stoletnih šolskih zgradbah.

Kljub različnim razmeram, v katerih delajo, imajo veliko skupnih ciljev in nalog. V zadnjem času nas vedno bolj druži ideja, da je treba prav na tem koncu slovenske zemlje vzgojiti odločen in klen rod, ki bo trdno stal na meji z nestrpno Avstrijo.

V drugem delu programa so polno dvorano navdušili s petjem in plesi Koroški akademski oktet, Akademski pevski zbor Tone Tomšič in folklorna skupina France Marolt. Učitelji iz Mežiške doline so imeli obenem tudi občni zbor sindikalne podružnice.

Še bolj kot problemi, ki zadevajo učiteljstvo, so prišli v ospredje problemi vzgoje in izobraževanja. Sindikat si je zadal nalogo, da se uredi kategorizacija za učence, ki so je potrebni. Ugotoviti je treba, kakšne so možnosti za ustanovitev oddelka posebne osnovne šole v Mežici ali v Črni.

Veliko je tudi problemov na podružničnih šolah. Dokler bodo razmere take, kot so sedaj, socialno razlikovanje ne bo odpravljeno. Zaradi izenačevanja možnosti za šolanje vseh otrok, predlaga organizacijska enota zavoda za šolstvo v Dravogradu več ukrepov. Tako naj bi ob centralnih šolah uredili internate za učence s podružničnih šol. Ker tudi na koroškem koncu manjka učiteljev (na nekaterih podružničnih šolah učiteljev sploh ni!), predlagajo, da se pri gimnaziji na Ravnah odpre oddelek pedagoške gimnazije.

Novi odbor sindikata bo v svojem mandatnem obdobju moral pridno nadaljevati delo razrešenega odbora.

JURIJ SRNKO

DIPLOMIRANCEM PEDAGOŠKIH AKADEMIJ

Kakor vsako leto bodo tudi letos dopolnilni izpiti za vpis v peti semester enopredmetne pedagogike na filozofski fakulteti za prav dobre in odlične diplomirance predmetnega pouka na pedagoških akademijah. (Diplomiranci razrednega pouka z ustreznim uspehom se lahko vpišejo brez tega izpita.) Izpiti bodo 28. februarja ob 9. uri na filozofski fakulteti, Aškerčeva 12, v sobi št. 12. Prijave pošljite na tajništvo fakultete do 10. februarja.

Tajništvo filozofske fakultete

Kljub mrazu in ledu za nič prikrajšan – Foto: Mirko Kambič

V skladu z določili pravilnika o potrjevanju učbenikov za osnovne in srednje šole (Ur. l. SR Slovenije (št. 20/70) razpisuje zavod za šolstvo SR Slovenije

NATEČAJ

za avtorje naslednjih učbenikov:

1. Varstvo rastlin za kmetijske šole
2. Kemija za poklicne kmetijske šole
3. Učbenik za strokovno teoretične predmete v vrtnarski poklicni šoli (splošno vrtnarstvo, cvetličarstvo, parkovna tehnika in dendrologija)
4. Praktični pouk s poklicno tehnologijo za monterje vodovodnih naprav, monterje ogrevalnih naprav in monterje klimatizacijskih naprav
5. Praktični pouk s poklicno tehnologijo za monterje hladilnih naprav
6. Praktični pouk s tehnologijo za galvanizerje
7. Praktični pouk s poklicno tehnologijo za urarje
8. Praktični pouk s poklicno tehnologijo za graverje
9. Praktični pouk s poklicno tehnologijo za tehničnega strojnega risarja
10. Tehnologija reprofotografije za poklicne grafične šole
11. Tehnologija za ročne stavce za poklicne grafične šole
12. Osnove elektrotehnike za poklicne elektro šole
13. Tehniško risanje in strojni elementi za poklicne elektro šole
14. Električne instalacije za poklicne elektro šole
15. Električna omrežja in naprave za poklicne elektro šole
16. Električni stroji za poklicne elektro šole
17. Varstvo pri delu za poklicne elektro šole
18. Tehnologija materiala za poklicne elektro šole (jaki tok)
19. Osnove industrijske elektronike za poklicne elektro šole (jaki tok)
20. Učbenik za strokovno teoretične predmete za poklic RTV mehanik
21. Učbenik za strokovno teoretične predmete za poklic TK mehanik
22. Priročnik za učitelje fizike na tehniških šolah
23. Fizikalne vaje za učence tehniških šol
24. Splošna in čeljustna kirurgija za šole za zobozdravstvene asistentke
25. Ustne bolezni za šole za zobozdravstvene asistentke
26. Instrumenti in materiali s sterilizacijo in dezinfekcijo za zobozdravstvene asistentke
27. Socialna medicina in statistika za zdravstvene šole
28. Farmakologija za zdravstvene šole
29. Organizacija in zakonodaja za zdravstvene šole
30. Ambulantna administracija za zdravstvene šole
31. Snemna protetika za zobotehniške šole
32. Anatomija in ortopedija za čevljarske tehniške šole
33. Čevljarski, usnjarsko-galanterijski in usnjarski pomožni materiali za tehniške šole
34. Kemija in mikrobiologija za usnjarske tehnike
35. Tehnologija usnja in barvanje usnja za usnjarske tehniške šole
36. Obratovna tehnika v usnjarstvu za usnjarske tehniške šole
37. Tehnologija usnjarske galanterije za usnjarske galanterijske tehniške šole
38. Industrijsko oblikovanje in modelarstvo z vajami za čevljarske in galanterijske šole
39. Tehnologija obutve in preizkušnje materiala za čevljarske tehniške šole
40. Organizacija proizvodnje v čevljarski industriji za čevljarske tehniške šole
41. Študij dela in psihologija dela za čevljarske tehniške šole
42. Splošno izobraževalni predmeti za šole za specializirane delavce
43. Poklicna znanja za dimnikarje
44. Poklicna znanja za specializirane čevljarske poklice (zbirka računskih nalog, osnove strojeslovja, varstvo pri delu, tehnologija materiala)
45. Poklicna tehnologija s praktičnim delom za prikrojevalca in šivalca zgornjih delov obutve
46. Poklicna znanja za specializirane metalurške poklice (zbirka računskih nalog, strojni elementi z risanjem, tehnologija gradiv, varstvo pri delu)
47. Poklicna tehnologija s praktičnim delom za talilce (pri plavžu, pri Siemens-Martinovi peči, pri elektro-peči)
48. Poklicna tehnologija s praktičnim delom za valjavce (profilov, pločevine, strojnega kovača, hladno-valjavca, žičarja in žarilca)
49. Poklicna tehnologija s praktičnim delom za strojnega kaluparja in jedrarja.

Avtorji naj se prijavijo najkasneje do 20. februarja 1973 sektorju za učbenike in dokumentacijo zavoda za šolstvo SR Slovenije, Ljubljana, Poljanska c. 28, kjer se bodo dogovorili o roku za oddajo rokopisa ter prejeli vsa potrebna navodila in dodatne informacije.

Namesto rokopisa lahko avtorji predložijo že obstoječa skripta. Hkrati z rokopisom naj avtor predloži tudi preglednico učil, ki bi bila potrebna za uspešnejšo realizacijo pouka v obravnavanem predmetu.

Za rokopise, ki bodo potrjeni, prejmejo avtorji običajen avtorski honorar, poleg tega pa zavod za šolstvo podeljuje še posebno avtorsko nagrado do 7.000 din.

ZAVOD ZA ŠOLSTVO SR SLOVENIJE

NESREČA NE POČIVA NITI POZIMI

V zimskem času je priložnost, da izkoristimo vse, kar sodi v zimski šport. Do drsalne steze, smučarskega terena pa tudi do položnega grebena, kjer je sankaški spust najbolj prijeten, nas vodijo različne poti; tiste, ki jih že poznamo in smo nanje kolikor toliko navajeni. Toda sedaj v zimsko beli opojnosti si privoščimo morda še več, kot bi si lahko. Na ceste, prometne znake, prehode, križišča in druge poti smo manj pozorni. Znano je, da moramo prometne predpise in pravila spoštovati tudi tedaj, ko smo prosti, ko gremo na sprehod, izlet ali kamorkoli.

Zimski meseci, to so januar, februar in marec, povzročijo vsako leto povprečno toliko prometnih nesreč, da zaradi njih umre okoli 5 otrok, nad 100 pa jih je hudo poškodovanih.

MARJAN METLJAK

Prešernov dan

Prešernov dan – vseh živih dan, praznik slovenskega človeka. Tisti, ki ga nosi v srcu, ga ne pozna kot obledel šolski spomin, marveč kot živo besedo.

Tisto živo besedo, ki se je Prešernu utrnila iz trpljenja, bolečine in spoznanja. Prerasla je pesnika, prerasla čas in zdaj je tu kot dragoceno seme, ki v nas poganja v cvetnik žlahtnih hotenj in spoznanj.

In žlahtna beseda Poezij se je živo ohranjala iz roda v rod in bila tolažnica ter vodnica v časih osebnih in skupnih preizkušenj.

Tudi v najtežjih trenutkih dvoma in obupa je pela beseda Poezij, pela v tistem, ki se je znal dvigniti nad smrtjo. Kajti gluha črka bi pomenila nemo smrt.

Živo seme pesnikove besede išče polja naših src, išče brez ukaza, z zvenom in pomenom svoje besede. Kakor da je v besedah strnjena domača beseda, zemlja in človek, ki ne pozna ne prej, ne zdaj, ne potlej, kakor da se je Življenje pretočilo vanje.

In kdor ni suha veja živega debla, ve za utrip besede, ve za zven življenja, zato mu je poetovo izročilo dragoceno in povezujoče, ki se pretoči iz roda v rod in ohranja življenjske sokove prek nas, saj je Življenje samo zaznamovano v pesnikovi besedi.

Ne zgodovinska bledica, pesnik sam naj s svojo pesmijo poje v nas. Tu se kažejo znamenja zrelosti, v tem veje zimzeleni dah narodovega zdravja in človeške osebnosti.

IGOR GEDRIH

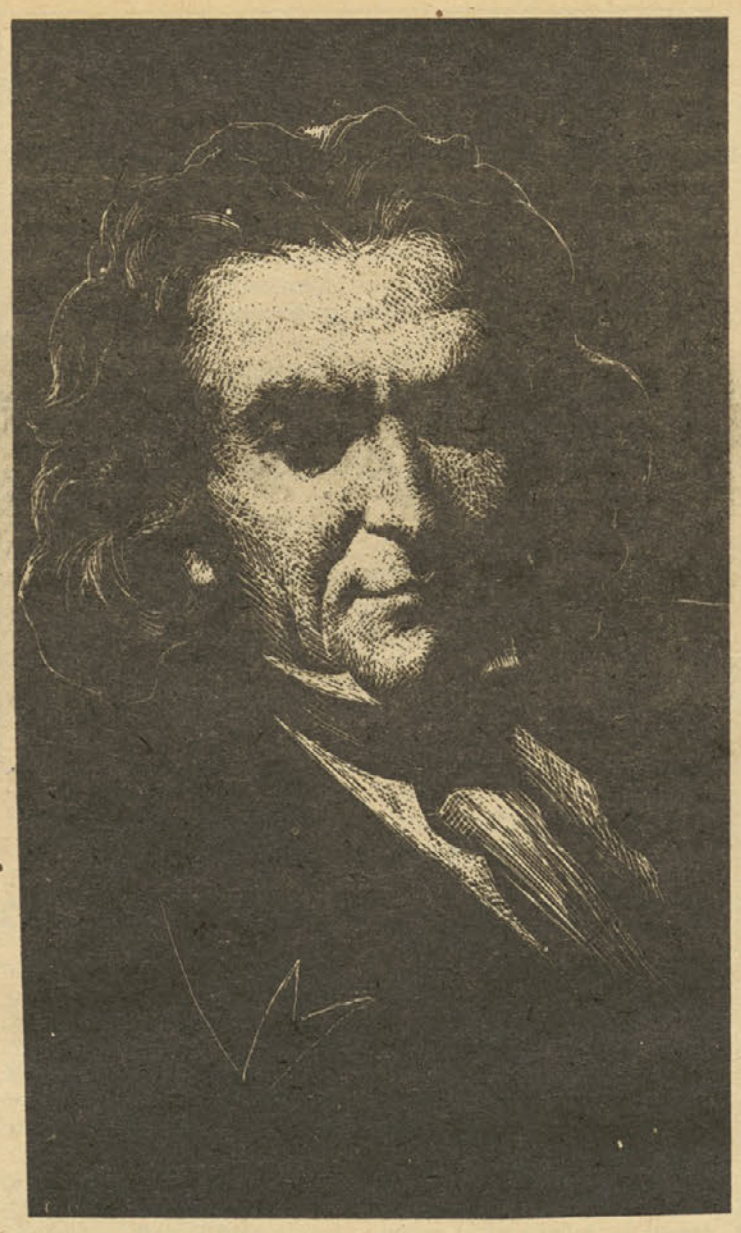

Tone Pavček

ZAPISKI Z ROBA III.

Uiti iz tega kroga
nebesed, nedejanj,
kjer je prostora
vse manj in manj.

za rože in trnje,
za tišino in krik,
za zemljo in zrnje,
za časten izid,

kjer ujeta svoboda
postaja absurd,
kjer stoječa voda,
kakor ugasla luč,

kjer se ruši dočista
nestalna hiša iz kart,
kjer strupenost nesmisla
stiska za vrat,

stiska počasi kot mora,
ko da je rabelj nor,
da je vse manj prostora
za beg ali upor.

Uiti iz tega kroga.
Uiti – kam?
Kdo je, ki se mi roga?
Rabelj ali jaz sam?

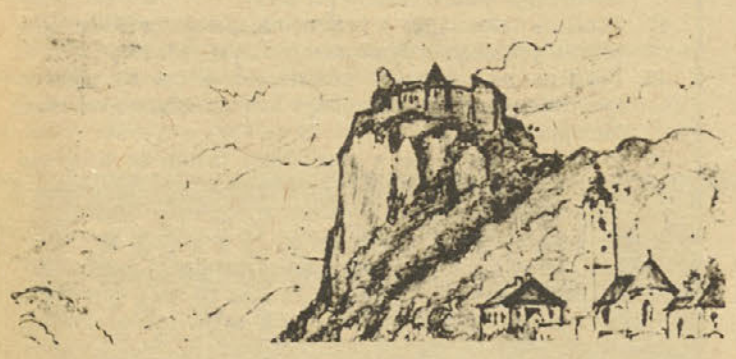

Jože Udovič

ŠEPETANJE V RISU

Ne posekajte jim drevesa v njihovem upanju,
ne zazidajte vrat na tisti strani,
kjer je razgled na rjave njive,
na katerih seje tiha skrb
med lakoto prihranjeno žito.
Vrnite jim igrivo lastovko,
da bo letala v njihovih letnih časih
in jim s kazalci svojih perutnic
odkrivala pravo uro njihovih dni,
ne potopite zadnjega čolna na reki:
do njega drži sled zbeganih stopinj.

Jože Šmit

KAČJA KRALJICA V.

Treba je vedeti,
kdaj se zvezde ustavljajo
in kdaj se praprot osipa
v kresnih nočeh,

takrat se tudi ljubimci
v miru razpravljajo,
takrat se ljubezen dotipa
nad brezni do njih,

takrat se besede ujemajo,
takrat se telesa objemajo,
takrat se lahko dogodi,
da mrtev sen oživi.

Andrej Kokot

V BISTVU JE VSEENO

V bistvu je vseeno,
kaj misliš zasaditi:
kol z dvojezičnim napisom
ali drevo:

samo v semenu
je velika razlika.
Eno izraste iz tal,
drugo mora
vzkliti v ljudeh.

Branko Hofman

OTROCI

Otroci med stenami prenapolnjene kuhinje
ali v raju kovinskih inštalacij
živijo od gozdov in barvastega sonca
na počečkanem papirju,
živijo od neba in potočkov v slikanicah,
s krili fantazije jezdijo na oblakih
in kadar potočijo solzo za svojim medvedkom,
jo brž spremenijo v vetrnico,
nikoli ne stopijo v nobeno notranjost
razen v svojo
in tako rastejo, samo zase, v čudnem svetu,
braneč se na vse pretege,
da bi kdorkoli stopil vanj,
kot da bi slutili: s prvo tujo stopinjo
bodo začeli zoreti v starce.

MATI

Nemogoče bi bilo razumeti Alberta, ko ne bi vsaj malo prosto posvetili njegovi materi Marjeti.

Marjeta je imela nekaj potez po očetu, po Tihem Bonifaciju, so ga klicali prijatelji. Tudi v njej je bilo nekaj tihega. Težko danes reči, ali je bila ta pristna ali navidezna mirnost ali rav dušnost dar narave ali spoznanje razuma, ki se je spopada okoljem in se potlej ravnal po bridkih izkušnjah. Albert se v pogledu ni vrgel po njej. Ko ga je še kot otroka včasih opazovala, mu je zdelo, tako vsaj si je to doživetje pozneje zapisal, da ga opazovala, kot opazujemo sosedovega otroka. Morebiti je v nj iskala sebe, ne da bi se mogla najti? Morebiti je iskala v s neznanega očeta, o katerem je tako zvesto molčala? Albertu se zdela, ko je bil še otrok in deček, hudo čedna – in res je visoka, vitka, gibčna.

Po postavi – ogledal sem si nekaj fotografij – ne bi sodil, d bila hči svojega lastnega očeta, zakaj Tihi Bonifacij je bil hlap drač, bolj podoben medvedu kot človeku. Obraz je imela odk zmeraj osvetljen kdove od česa, človeku je zmeraj gledala v ob in v oči, in kadar je kaj ukazala, je bil ta ukaz dan takrat in ta da sta bili vsakršno upiranje ali prepiranje popolnoma odv Deček je dostikrat pomislil, od kod neki ima ta dar ukazovanj ukazovanja brez vpitja ali pretenj, in vendar je bilo tako izraz ukazovanje, da ga je vsakokrat začutil kot posebne vrste m Albert se je spominjal, da je malo po očetovi smrti nastalo v šepetajoče razpoloženje, ki ga ni znal popisati – zdelo se je, kot se bo mati omožila. S strahom je čakal, kaj vse se utegne pripet Nič. Morebiti je bila to samo želja strica Ferdinanda, ki je vsak prihajal na obisk in ki je imel Marjeto silno rad.

Pozneje spet dolgo sploh ni pomislil na to, kako njegova m pravzaprav živi – ali zares živi, kakor to vidi on – sama samca Po Ferdinandovi smrti, takrat je mati že delala v tovarni, se mu nekajkrat zazdelo, da ima tamkaj prijatelja, vendar ni mogel ugo viti nič natančnega.

Pri materi je opazil nekaj, kar njemu ni bilo dano: zanjo skoro ni bilo preteklosti. Nikoli ni omenjala mrtvih – matere, oče strica. Nikoli ni pripovedovala zgodb iz svojih otroških ali dekliš let. Preteklosti ni bilo več, kakor hitro se je potopila in izginila sedanjosti. Ko je to prvikrat opazil, jo je mimogrede vprašal, ka je bilo, ko je umrla mati. „Ne vem," je odgovorila. Spet drugič jo pobaral, ali se spominja, kako je bilo v Ljubljani, ko se je konč prva svetovna vojna. „Ne," je odgovorila, „ne spominjam se."

Očeta Tihega Bonifacija je imela zelo rada, vendar ni o nj nikoli govorila, dokler je bil še živ, a tudi pozneje ne. Sporazum vala sta se z očetom tako rekoč brez besed.

Ko je Albert obiskoval gimnazijo, je med njima začela nast čustvena razpoka. Očitno je mati, ki je sicer želela, da se sin izš s strahom opazovala njegovo oddaljevanje v svet, ki ga ni pozn ki ji je bil tuj in ki se ga je gotovo celo bala. Albert je že do poprej vedel, da mati ne mara uradnikov, pisarjev, učiteljev, izob žencev. Ni je motilo to, da se nosijo gosposko, ampak to, da so duhu tuji, da niso domači. Preveč so govorili in preveč dišali – preveč po tuje. Nikoli ni hotela v šolo, da bi se pogovorila s fesorji ali z razrednikom. „Ne maram spovednikov. Boš že poskrbel zase," je ponavadi rekla. „Če se ne boš, se bo tebi palo." Pozneje se mu je zdelo, da je bila ta njena vzgojna strate kar dobra – moral je odgovarjati zase, na nikogar ni mogel prev bremen, ki bi se jih bil pubertetnik tako rad znebil. To so „strašna leta doraščanja", kot je pozneje zapisal. Ne zavoljo ma ali zavoljo šole ali česa drugega. Zaradi doraščanja in težav, ki ji imel s tem v zvezi sam s seboj. Takrat se mu je zdelo, da stoji materjo vsak na svojem vrhu sredi neizmernega gorovja, od ko se lahko kvečjemu pokličeta. Nič drugega. Ko je vse to minilo, mine slabo vreme, se je pomiril in opazil, da se mati kar dobro – še zmeraj je bila videti mlada, vitka, pokončna, še zmeraj s nad nikomer in nad ničimer pritoževala. Še zmerom ga je z pogledati v oči z očmi neke notranje radovednosti, ob kater začutil odgovornost zase in za svet. Iz nje je vanj prodirala pose vrste resnost, občutek, da človek mora prebiti, kar mu je usojeno.

Ko je po vojni izvedel, kako je umrla, je pretresen osup Pretreslo ga je, kot pretrese otroka, ki je izgubil mater, in pretre še posebej dejstvo, da si je ni mogel predstavljati v vlogi junak Seveda je vedel, kje se nahaja v vseljudskem opredeljevanju, ven si je ni mogel predstavljati kot aktivistke – z ljudmi je treba de se pogovarjati, jih prepričevati. Morebiti pa je bila napaka sam njegovih predstavah, v njegovih predsodkih? V svojem spomin je postavil preprost kamen s preprostim napisom. Sorodnikov imel več – stric Ferdinand je umrl kot samec.

Odlomek iz kn
Bena Zupančiča „Golobnj

Ob izidu ponatisa Pionir - Vietnam

Šolske knjižnice in osebne zbirke knjig bomo lahko obogatili z drobnim, vendar premišljenim in uporabnim zvežčkom. Poseben odbor, ki so ga sestavljali znani ustvarjalci za otroke: Janez Bitenc, dr. Kristina Brenkova, ing. Nadja Furlanova, Branka Jurčeva, France Kosmač, Ivan Minatti, Mara Rupena-Osolnik, Jože Šmit in Draga Tarmanova, je pripravil posebno Vietnamsko številko. Vsak učitelj bo vesel, ko bo ugotovil, da mu to priljubljeno glasilo prinaša zbrano gradivo o Vietnamu in Vietnamcih, vsa dejstva, resnico, oplemeniteno tudi z literarno močjo vietnamskih umetnikov – od topline in zaverovanosti v bodočnost, ki izžareva iz besed strička Ho-Ši-Minha, do doživete bolečine drugih, ki so nam še anonimni, pa vendar blizu kot prijatelji, ki podoživljajo osvobodilni boj s podobnimi bolečinami in prepričanjem, kot smo ga nedavno mi sami. Neustrašni boj za svobodo in neodvisnost je tista prvina, ki nam je v medčloveških odnosih približala ta košček zemlje in ljudi ter jih povezala v pojem, ki ga je tako kot NOB treba vgraditi v osnove naše etike, iz katere bogatimo osebnost našega učenca.

Gradivo te številke, ki obsega potrebna znanja in spoznanja o Vietnamu in Vietnamcih, bo dragoceno učivo ne samo v programih zemljepisnih, zgodovinskih in književnosti namenjenih učnih ur, ampak tudi osnova za idejno vzgojo – osnova za mnoge pogovore učitelja z učenci v okvirih temeljev socialistične morale. Slovenski otroci so s to številko Pionirja dobili ne samo urejeno sporočilo o Vietnamu – o zemlji, življenju in trpljenju tega sicer daljnega, a vztrajnega in pogumnega ljudstva, ki se je v najtežjih razmerah desetletja borilo za zmago svobode, življenja in človečnosti in junaško zmagalo, ampak tudi čitanko, ki jih bo tudi čustveno pripravila za razumevanje pravic človeka. Vsebina „vietnamskega pionirja" bo vgradila v zavest naših učencev mnoga dejstva o kulturi tega ljudstva, ki so jo uničevali na najbolj nekulturen način in ustvarila pri pouku in v zunajšolskih dejavnostih mnogo ugodnih situacij za vrednotenje odnosov med ljudmi, narodi in svetovi. Četudi so Amerikanci le podpisali že sklenjen sporazum, bo izgubilo v Vietnamu življenja še mnogo otrok in staršev, mnogo učiteljev, ki v najtežjih razmerah opravljajo svoje vzgojno poslanstvo. Zato bo moralo vse človeštvo pomagati temu pogumnemu ljudstvu, da čimprej zaceli svoje rane v dobesednem in prenesenem smislu. Zato bodo pionirji s pridobivanjem znanj in spoznanj o Vietnamu opravili še drugo dejavnost, zbirali bodo prispevke za svoje oddaljene vrstnike in prijatelje, da jim bomo lahko pomagali pri obnovi porušene domovine. Učitelji bomo svojim učencem pomagali pri obeh dejanjih – pri spoznavanju resnice in osebnostnemu oblikovanju ter osveščanju ob primeru Vietnama in pri akciji, ki je njena praktična uresničitev, uporaba spoznanj za odpravo posledic nasilja. To bo zopet prilika, da se najdemo učitelji in učenci pri skupnem delu in dozorevanju.

VIDA RUDOLFOVA

Pripomba uredništva Pionirja:

Najmanjši prispevek za posebno številko Pionirja – VIETNAM je 3 din, lahko pa prispevate tudi več. Prispevek pošljite na Glavni odbor RK Slovenije, št. žiro računa 50103-746-183-51579.

8. ŠTEVILKA REVIJE VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE

Uvodnik Socialistično angažirana šola v središču pozornosti je napisal Živko Pregl. Avtor obravnava naloge, ki nas čakajo po 3. seji konference Zveze komunistov Jugoslavije in poudarja odgovorno vlogo, ki jo mora odigrati šola v samoupravni družbi, ter naloge pedagogov do mlade generacije pri gradnji mlade samoupravne družbe in angažirane šole.

Dr. France Križanič pod naslovom Smernice in matematika seznanja bralce s stanjem in problemi v zvezi z gimnazijskim programom pouka matematike. Zastopa mišljenje, da bi bilo koristno v prvem razredu gimnazije pri pouku matematike dodati še eno tedensko uro in obvezno maturo iz matematike za tiste dijake, ki nameravajo na tehniko.

Zelo praktična in koristna sta članka Milana Vreča, ki govori o vidikih sodobnega geografskega pouka in Vide Wedam, ki analizira zgodovino in upodabljujočo umetnost. Obeh prispevkov bodo bralci prav gotovo zelo veseli. Milan Vreča se zavzema za to, da bi moral biti geografski pouk čim bolj življenjski. Govori o aktivnem modelovanju učencev, o uporabi učnih pripomočkov in o ocenjevanju tega predmeta. Vida Wedam pa skrbno analizira pouk zgodovine in pouk likovne zgodovine v medsebojni vsebinski povezavi, kar bodo predavatelji prav gotovo zelo veseli, saj bodo spoznali, da bo tak pouk bolj zanimiv in privlačen za učence.

V rubriki Za učno prakso je objavljen prispevek dr. Dragutina Rosandiča Sodobna organizacija pouka književnosti v srednji šoli. V sodobni metodiki pouka književnosti se kažejo različne raziskovalne tendence in avtor nas skuša seznaniti s temi problemi. Nadalje, s konkretnimi nalogami ter njihovo analizo skuša prikazati ustvarjalni subjekt učenca pri pouku književnosti.

Z novostjo v pedagoški praksi pri pouku telesne vzgoje nas seznanja Bernard Urbančič. Govori o novi metodi, daje opis „slikovnega kartona" ter poudarja, da je ta metoda – slikovni karton – le osvežitev pouka pri telesni vzgoji, da pa bo znatneje pripomogla k uspešnosti tega pouka.

Mira Cenčič je prispevala sestavek Kultura ocenjevanja in pozitivna usmerjenost učitelja. Avtorica govori o slabostih našega ocenjevanja, ki so večkrat objektivne in subjektivne. Predvsem nam razčlenjuje ocene kot sredstvo za ustvarjanje avtoritete, nenaravno trdušje pri ocenjevanju in negativno usmerjenost učiteljev, stihijnost ocenjevanja ter problematiko pri določanju končnih ocen.

Z nekaterimi posebnostmi v zvezi z ocenjevanjem nas seznanja tudi Jože Lipnik. Pod naslovom Ocenjevanje brez nezadostne ocene nam avtor poroča o izkušnjah nekaterih slavistov, ki so se odločili da vse šolsko leto ne bodo dali nezadostne ocene oziroma da morajo biti vsi učenci pozitivno ocenjeni, čeprav jih bodo med šolskim letom ocenjevali tudi z negativnimi ocenami. Pri tem ugotavlja, da se učenci in učitelji, ki so preizkusili metodo ocenjevanja brez nezadostnih ocen, ne bi več radi vrnili na staro pot ocenjevanja.

O pedagoški analitiki dela kot osnovi praktičnega pouka piše Branimir Lorenčič, Leopold Suhodolčan pa o iskanju oblik, ki bi navajale učence na kontinuirano učenje.

V rubriki Aktualnosti najdemo prispevek Rudija Lešnika, ki nas pod naslovom Prosti čas – potreba in skrb seznanja s tem pomembnim faktorjem v človekovem življenju. Obravnava številne misli raziskovalcev tega področja. Zavzema se, da je potrebno mlajšega človeka usposobiti za kritičen odnos do vseh potrošniških dobrin in da bi bilo koristno, če bi o tem več razmišljali in učinkovite ukrepali.

Tudi tokrat so v reviji objavljene izredno bogate in zanimive informacije, seznam potrjenih učbenikov in učil, recenzije in zanimivosti po tujem revialnem tisku, ki bodo dobrodošle vsakemu pedagogu.

DRAGO NOVAK

Divje jezero – prvi muzej v naravi

Pred nedavnim je Prirodoslovno društvo Slovenije organiziralo nagradno ekskurzijo za mlade naravoslovce osnovnih šol. Tokrat smo obiskali Idrijo in njeno okolico. Najprej smo se ustavili ob Divjem jezeru, kjer so prav ta dan odprli prvi muzej v naravi.

Divje jezero pri Idriji je kot naravoslovna posebnost znano že več kot dvesto let. Zamisel „muzeja v naravi" je zelo preprosta: eksponati so vsi deli žive in nežive narave – vodni pojavi, kamnine, oblike površja, rastline, živali in celo naravni procesi, ki jih vidimo na tem kraju. Obiskovalec bo ob stezi okrog jezera srečaval pisana in slikana pojasnila, ki mu bodo dala kratko, vendar zaokroženo predstavo o naravoslovnih značilnostih Divjega jezera.

Po velikosti, obliki in drugih lastnostih spada Divje jezero med najzanimivejše kraške pojave v Sloveniji. Jezero je ovalno, dolgo 65, široko pa 30 metrov. Višina vodne gladine niha za največ 2 do 3 metre. Pretežni del jezerske kotanje ni globlji od 3 m, edino v južnem delu jezera je bila zmerjena globina nekaj nad 15 m.

Divje jezero ima vse leto enakomerno temperaturo (med 7,6 do 10,5 stopinj Celzija). Mnogi obiskovalci Idrije in njene okolice so občudovali bogastvo in lepoto gozdov. Tudi današnji obiskovalec kaj hitro opazi veliko pestrost v sestavi gozdov. Pestrost podnebnih in talnih razmer je povzročila, da so se tu izoblikovale zelo različne rastlinske združbe. Na idrijskem območju je najbolj razširjen mešani gozd bukve in jelke. Poleg teh dveh dreves srečamo v neposredni okolici Divjega jezera še tale drevesa in grme: javor, črni gaber, mali jesen, mokovec, lipak, kranjska krhlika, trdoleska, dobrovita, dren, navadni srobot in druge.

V skalnih razpokah nas presenečajo rastline, ki jih vidimo navadno le v gorah: kranjski jeglič, trpežna srebrenka, „rdeči ribez", alpska mastnica, dlakavi sleč, kranjski zali klobuček in skalna špajka.

Živalstvo Divjega jezera je v bistvu prav tako kot živalstvo v njegovi širši okolici. Zelo veliko je polžev, večina so majhni (1 do 5 mm), zato pa zanimivih oblik. Pogosti so členonožci, posebno hrošči. Med vretenčarji pa srečamo živali kot drugod v osrednji Sloveniji. Zanimivo je le, da tu včasih srečamo gamse, poleg tega pa tu še vedno živi kuna zlatica.

Kljub oblačnemu vremenu so bili mladi naravoslovci navdušeni nad lepotami Divjega jezera. Prav gotovo bodo navdušili svoje razrednike, da bodo tja odpeljali – morda celo na majski izlet – še marsikatero skupino osnovnošolcev pa tudi dijake srednjih šol.

– jp

Basen

Je osel se klavir učil,
s kopiti tipke je razbil,
jo brž nazaj na gmajno ucvrl,
se tam kot jesihar zadrl:
„Kaj bi s klavirjem se pehal,
bom rigal, kot doslej sem znal!"

NAUK: Iz lesa, ki je pripravljen za izdelavo korita za prašiče, niti Stradivari ne more izdelati koncertne violine!

– iks.

NOVE STROKOVNE KNJIGE

1. Uredjenje školske sredine. Beograd, Zavod za osnovno obrazovanje nastavnika SR Srbije 1972.
2. Dobrivoje Jovanović: Savremena pedagogija i teorija i praksa naučne informacije. Beograd, Privrednofinansijski zavod 1972.
3. Olga Stojanović: Primena propisa o osnovnom i srednjem obrazovanju. Beograd, Prosvetni pregled 1972.

NAŠI RAZGLEDI

Iz 2. številke NAŠIH RAZGLEDOV priporočamo bralcem:

- Svetozar Ilešič: Široko in aktivno „varstvo" življenjskega okolja (str. 25)
- Jugoslovansko posvetovanje: Znanstveno o „interesih" (str. 26)
- Intervju za RTV: Razširjeni sporazum z EGS (str. 31)
- Iz ankete: Vloga Društva slovenskih pisateljev danes (str. 37)
- Intervju s slovensko učiteljico: Škoda je sleherne zamujene ure (str. 43)

Uspešen mladinski pevski zbor »Blaž Arnič«

Na Jesenicah že vrsto let zelo uspešno deluje in nastopa mladinski pevski zbor „Blaž Arnič". Sestavljajo ga pevke in pevci, večina dijaki jeseniške gimnazije. Ta mladi pevski zbor, katerega pevci se v celoti menjajo vsake štiri leta, z vsem srcem vodi zborovodja in komponist profesor glasbe Janko Pribošič. Omenjeni zbor pa ni samo zbor mladine, pač pa vse javnosti. Nastopa skoraj na vseh proslavah, ki jih prirejajo mladina in šole, poleg tega pa tudi ob drugih kulturnih prireditvah in manifestacijah. Zbor je že kar reden gost ob otvoritvah številnih likovnih razstav na Jesenicah ter spominskih prireditvah, ki jih pripravljajo organizacije Zveze borcev. Vsako leto nastopi tudi na reviji pevskih zborov jeseniške občine, pa tudi na prireditvah republiškega pomena.

BRANKO BLENKUŠ

Uresničenje

Človeški rod poveličuje življenje že od prvih začetkov predjamske umetnosti. Pojmovanje o tem, kdo je nosilec življenja, za biologa ni problematično. Za ljudstvo pa je že od nekdaj veljalo nepisano pravilo, da je mati tista, ki daje življenje. Od tod torej spoštovanje do žensk v pradavnini, ki naj bi ostalo večno, dokler bo živel človek. Naj se menjajo stopnje civilizacije, spreminjajo medljudski odnosi, kakorkoli: moški in ženska ostajata dva pola, potrebna drug drugemu. Različno se dopolnjuje, enako se prišteva, kljub temu pa ostaja eno, torej nedopolnjeno.

Pogled na grško statuarično plastiko nam v trenutku pričara vso tisto doživljajsko sfero, v kateri si umetnik, prevzet od ženske lepote, ob tej neposredni navzočnosti ogleduje to, kar si je želel pred časom: žensko kot umetniški model. Sedaj ima priložnost za oblikovanje.

Grški umetnik tistega časa se je zavedal svojega poslanstva: izoblikoval je bogove, ki so jih molili in jim darovali ljudje množice. Procesije ljudi so se zgrinjale pred podobo božanstva, ki ga je ustvaril človek s svojimi rokami. Nič ni v umetniškem ustvarjanju bolj ganljivega kot priznanje oblikovalcu, ki ustvarja za ljudstvo – iz življenja za življenje in iz ljubezni za ljubezen.

Kora je predstavljala poleg kourosa drugi temeljni motiv stare grške plastike. Praviloma je bila oblečena. Hition, njena obleka, se spušča po telesu v slapovih, dela gube in s tem ustvarja za kiparja pomembno igro svetlobe in sence. Padajoči material oblikuje vzporednost. Kot ornament je okvir za oblike, ki vabijo in so polne življenja. Nasprotje med revnim in krivim je bilo od nekdaj prav tako potrebno kot nasprotje med črnim in belim. Nasprotje, ki omogoča gibanje k doživljanju in umiritvi.

Grki so bili veseli življenja. Koliko čudovitega doživljanja lepote je na tej plastiki. To je poezija oblik, padanja, nalaganja, sprostitve, naključja in strogega reda hkrati. Enakost in neenakost, nujnost in naključje skorajda ne zmorejo drug brez drugega. Vse, kar je , se kaže v enakosti in različnosti. Med tema je razvoj, nasprotje življenje. To pa mika, veže, zbuja zanimanje, poživlja in kaže možnost izbire, odločitve. V možnosti izbire pa je osnovno gibalo človeka – svobodnost. Vsako pravo umetniško delo kaže na svojski način sprostitve različnih napetosti v človeku. Te pa človek potencialno eksponira, harmonično poveže ali pa umiri v trajno ravnovesje. Tudi ustvarjanje pozna svoj začetek, stopnjevanje in vrh. To pa je zanesljiva pot, ki vodi k vrednotam.

IGOR PLEŠKO

KORA (marmor iz Chiosa) 510 pr. n. št.

Izberite med novimi knjigami • Izberite med novimi knjigami

Vinko Ošlak

PESNIŠKI LIST 10

Založba Lipa in Založništvo tržaškega tiska sta izdala deseto mapo pesmi; tokrat imamo pred seboj pesmi Vinka Ošlaka ter reprodukcije Jožeta Tisnikarja. Nobena od dosedanjih map ni pokazala toliko povezanosti med grafiko in pesmimi kot prav ta. Videti pa je, da je samouk Jože Tisnikar zbudil s svojimi značilnimi slikami odziven pesniški impulz v Ošlaku, tako da se upravičeno da govoriti o povezujoči celoti obojega, čeprav so pesniku slike včasih le spodbude, na katere se samosvoje odziva. O naravi Ošlakove poezije bi kazalo obširneje spregovoriti; značilni so redko nadrealni vzgibi, tu in tam ironične primesi, povečini pa gre za minevanje in ginevanje človeka v svoji negotovi eksistencialiji. Odtod tudi trpek in siv prizvok v Ošlakovih kratkih pesmih. Tisnikarjeve slike, čeprav podane v zeleno-beli tehniki, učinkujejo polnokrvno in ohranjajo svoje ustaljeno ozračje.

Kajetan Kovič

MOJ PRIJATELJ PIKI JAKOB

V Kurirčkovi knjižnici je izšla prikupna mladinska povest Kajetana Koviča „Moj prijatelj Piki Jakob", ki jo je s posluhom za otroški svet ilustrirala Jelka Reichman. Niz krajših zgodb je strnjenih v povezano celoto, vsebina pa je ubrana v drobne vsakdanjosti otroškega doživljanja na zanimiv, tu in tam humoren način, s fabuliranjem.

Primož Kozak

PETER KLEPEC V AMERIKI

V zbirki Znamenja je pri založbi Obzorja izšla knjiga Primoža Kozaka „Peter Klepec v Ameriki". Naslov bi dal slutiti potopisno branje, saj je P. Kozakovo potovanje po ZDA ozadje tega, kar daje vsebina. Ameriško popotovanje je izzvalo pri pisatelju mozaik misli, ki nima nobene potopisne osnove, saj se P. Kozak bolj povrača na slovensko območje. Ob mozaični, simultani angažiranosti skuša razpoznati sedanji trenutek v luči evropskega in svetovnega dogajanja. Knjiga je izrazito esejistična, polna odzivnosti današnjemu času in prostoru, s posebnim zornim kotom za Slovenijo in z individualno domišljenim profilom opazovalca, ki je soudeležen v krožnem obtoku življenjske pojavnosti v globalnem smislu. To so lahko značilne poteze P. Kozakovega pisanja, kjer mu najbolj ustreza miselno-esejistični mozaik, s paleto raznotene problematike, ki ji daje pisatelj svoj miselni obraz. Ta ni za nikogar zavezujoč, želi in hoče pa biti odziven na pojave, ki jih v luči osebnih opazovanj ima za pomembna. Brez zadržanosti razmišlja o vprašanju malega naroda, misel vodi k pojmovanju narodnosti v zgodovinski preteklosti pa do vrtinčastih zapletov današnjega časa in gospodarskega utripa gospodarnosti doma in po svetu. Vmes najdemo zgodovinske prebliske, avtobiografske reminiscence, spoznanja o prenehanju nekdanjih idealitet itd.

Amerika, ki jo je pisatelj doživljal v odbijajoči luči mastodontske civilizacije, je na svojstven način sprožila vrsto tudi nepovezanih ali celo nedomišljenih vprašanj, ki izvirajo iz slovenskega območja in življenja, s težnjo po preseganju preteklosti in po evropeizaciji, vendar spet ne v neki ekshibicionistični potezi. Ta pisani kaleidoskop dokaj različnih področij je v pisateljevem esejističnem meditiranju ubran z utripom P. Kozakove angažiranosti – čeprav pisatelju ne gre za neko dorečenost, še manj za neka zveličavna spoznanja. Tako bralca kar primora k razmišljanju, h kritični presoji, kjer se ne more pasivno prepustiti vsebini. Ugotoviti bi se dalo, da Peter Klepec zaide v protislovja, da sproži v bralcu mrakobne občutke, nikakor pa ni knjiga taka, da bi bralca pustila mlačnega. Knjigi ne bi mogli odvzeti mnogih aktualno apostrofiranih misli, pa čeprav bi bilo mišljenje bralca nasprotno. Gotovo kritika ne bo mogla vselej pristati na P. Kozakovih spoznanjih, gotovo so navajanja, ki omogočajo ugovore in terjajo kritični dialog, prav gotovo pa je v knjigi nakopičeno obilo snovi, ki v odprti, sveži esejistični podobi terja od bralca, da si izostri svoj odnos do ponujene problematike na ta ali oni način. Informacija o P. Kozakovem Petru Klepcu seveda ne odpira bistvenih problemov te vsebine. Za to bi bila več kot potrebna široko zastavljena kritika ali esej. Tudi tisti, ki bi morda v celoti zavračal P. Kozakove postavitve, ne bo mogel mimo priznanja spretno pisani vsebini, osebno barviti odprtosti problematike.

Pogled skozi okno učilnice, linorez, Branka Smolkovič, 7. r. o. š. Stane Žagar, Kranj

METALURŠKI PRIROČNIK

To obsežno strokovno delo je izdala pred nedavnim Tehniška založba Slovenije, že pred osmimi leti pa ga je zasnoval nestor slovenskih metalurgov prof. ing. Ciril Rekar; pri tem je sodelovalo še 40 sodelavcev-strokovnjakov. Knjiga obravnava lastnosti kovin, rabila pa bo kovinarskemu tehnologu, študentu metalurgije ter predavateljem kemije. Vzrokov za tako dolgotrajne priprave je bilo več. Že sam enciklopedičen znáčaj knjige na visoki strokovni ravni zahteva usklajenost kriterijev glede obsega in vsebine posameznih poglavij. Že v prvem povojnem času se je znanost tako naglo razvijala, da je pogosto narekovala korekture že med prirejanjem gradiva. Med sestavljanjem je bilo treba upoštevati tudi uvajanje novega mednarodnega sistema merskih enot, nemajhne pa so bile še tiskarske zahtevnosti pri matematičnih simbolih, kemijskih formulah, tabelah in grafikonih. Tako smo vendarle dobili temeljito strokovno delo; ponatis ne bo mogoč tako kmalu, pač pa so zagotovljena občasna dopolnila.

Erich Fromm

KRIZA PSIHOANALIZE

Po poreklu Nemec židovskega rodu – rojen leta 1900 v Frankfurtu ob Maini – zdaj ameriški državljan, sodi Erich Fromm med najpomembnejše živeče mislece zahodne poloble. Potem ko je na univerzah v Heidelbergu, Frankfurtu in Muenchnu študiral psihologijo, sociologijo in filozofijo ter dvaindvajsetleten dosegel čast doktorja znanosti, je opravil še dopolnilne študije na področju psihiatrije in psihologije in se na berlinskem inštitutu za psihoanalizo izpopolnjeval tudi v psihoanalizi. Dosedanja življenjska pot ga je vodila po najvidnejših nemških, švicarskih, ameriških in mehiških znanstvenih institucijah bodisi kot ordinariusa bodisi kot člana in predstojnika uglednih institutov. Kot profesor psihoanalize na univerzi v mehiški prestolnici, kjer je ustanovil mehiški psihoanalitični institut, je bil leta 1958 tudi upokojen. Je eden izmed tistih uglednih intelektualcev, ki so zaradi grozečega nacističnega terorja že pred nastopom Hitlerjeve diktature zapustili svojo domovino ter si kmalu poiskali kruh v deželi, ki se ponaša najintenzivnejšim uvozom učenih glav – v ZDA.

Erich Fromm, ki ga nekateri uvrščajo med najvidnejše sodobn socialne psihologe, je doslej napisal že vrsto knjig: Zdrava družba slovenskem prevodu je delo izdala Državna založba Slovenije le 1970), Psihoanaliza in religija, Pozabljeni jezik, Umetnost ljubez Človek po lastni predstavi itd. V vseh teh delih se kaže Fromm k izredno široko razgledan um in trden humanist, ki odločno ho svoja pota in ima izostren kritični odnos do sodobne meščanske totalitarno avtoritativne družbe ter nasploh do razvoja celokup današnje človeške družbe, ki ji znanstveno tehnična revolucija d svojevrsten pečat. Občutljiv za vsa izročila, ki obravnavajo člo kov notranji svet ter vprašanje človekovega odnosa do sočloveka družbene skupnosti, katere član je, je Fromm proučeval vse fi zofske tokove od židovskega Talmuda do budističnega nauka, glavnem pa je svoje neutrudno in globoko miselno snovanje oprl Freudovo psihoanalizo in Marxovo filozofijo, pri čemer je iz sv ožje psihoanalitične orientacije vse bolj prehajal na širša sociolo proučevanja problemov sodobne kulture in modernega človeka.

Ker je Frommova vloga kot utemeljitelja t. i. humanisti psihoanalize v sodobnih filozofskih in družboslovnih marksisti snovanjih zelo velika, nas tembolj razveseljuje dejstvo, da ima Slovenci v prevodu zdaj že njegovo drugo knjigo KRIZA PSIH ANALIZE. Knjigo je izdala Cankarjeva založba. V tej knjigi je izbranih razprav, ki jih je izredno delovni in ustvarjalni avtor pisal v razdobju od leta 1932 do leta 1970. Naslovi posamez razprav so: O metodi in nalogi analitične socialne psihologije Pripombe o psihoanalizi in historičnem materijalizmu; Psi analitična karakterologija in njen pomen za socialno psiholog Pomen teorije materinskega prava za sedanjost; Teorija o mater skem pravu in njen pomen za socialno psihologijo: O psiholog zločinca in kaznujoče družbe; Marxov prispevek k spoznava človeka; Humanistično načrtovanje; Freudov model človeka in n gove družbene determinante; Ojdipov kompleks – Pripombe o P meru malega Hansa ter Kriza psihoanalize.

Gre torej predvsem za razprave s področja sociologije, social psihologije in psihoanalize. Knjiga utegne koristiti zlasti tistim, se poklicno ukvarjajo z ljudmi, njihovo vzgojo, izobraževanjem i razreševanjem njihovih problemov. To pa so predvsem pedagogi specialni pedagogi, psihologi, zdravniki, pravniki, socilani delav ter drugi. Knjiga, ki je temeljit strokovni uvod o življenju, delu nazoru Ericha Fromma, je napisal Vlado Sruk, stane 59 din.

TIHOM

SMUČANJE ZA OTROKE

Smučanje sodi med najbolj priljubljene in zdrave zimske špor Zaradi vsestranskega vpliva na človekov organizem, zlasti pa še razvijajoči se organizem otrok in mladine, ima izredno velik vzgo in praktični pomen. Zategadelj je prav, da se začno otroci uč elementov smučanja že v nižjih razredih osnovne šole. Te veščin pa se otroci lahko nauče od svojih staršev, če so tudi ti smuč ali pa v ustreznih smučarskih tečajih, izključno namenjenih sm čarskemu pouku otrok in mladine.

Dokaj zmotno pa je mnenje, da je lahko vsak dober smuč hkrati tudi že dober smučarski učitelj malih začetnikov. Pri t lepem, toda vse prej kot lahkem opravilu, je namreč lahko zar uspešen samo človek, ki je obdarjen z dragocenim posluhom delo z otroki, saj le-te na snegu mnogo manj „poučuje" pač mno več vodi in usmerja.

Žal nekaterim staršem, kakor tudi nekaterim poklicnim u teljem telesne vzgoje, kljub iskrenemu prizadevanju njihov smuč ski pouk ne rodi tistih sadov, kot jih pričakujejo in kakršne želijo. Zato jim je potrebna pomoč. Prav to pa je napotilo založb Mladinsko knjigo, da je izdala praktičen smučarski učbenik, k priročnik za vse tiste, ki učijo in ki bodo učili smučanja otroke mladino od 4. do 16. leta starosti.

Učbenik SMUČANJE ZA OTROKE ni originalno delo. Na po lagi knjige nemškega avtorja Manfreda Wocheslanderja „Kind laufen leichter Ski", ki je izšla leta 1969 v Muenchnu, je odlič slovensko priredbo pripravil naš smučarski strokovnjak pr Marjan Jeločnik.

Manfred Wocheslander je izkušen pedagog in praktik, ki si praktične osnove za uspešno učno metodo poučevanja smuč mladih izoblikoval ob poskusih in opazovanjih v številnih smuč skih tečajih za otroke, zlasti pa še v smučarski šoli v Muench skozi katero gre letno okoli 10.000 otrok in mladine, zaradi čes sodi med največje tovrstne institucije na svetu.

Bogato ilustrirana knjiga SMUČANJE ZA OTROKE podrobn obravnava metodo pouka smučanja za otroke od 4. do 8. le (stopnja igranja), od 8. do 12. leta (stopnja učenja) ter za tiste 12. do 16. leta (stopnja treniranja), pri čemer da temeljite napot glede snovi, ki naj jo „učitelj" obravnava na določeni starosti oziroma učni stopnji. Dani so tudi izčrpni napotki, kakšna bo smučarska oprema, kako naj smučarski pouk poteka v družinske krogu ter še mnogo drugih koristnih nasvetov.

Največja odlika te knjige pa je, da izhaja iz temeljnih ugotovit da je za otroke in mladino potrebna posebna učna metoda ter naj uči le-te smučati samo tisti, kdor zna tudi sam biti otrok. Pr iz teh nagibov sta v knjigi zlasti v ospredju nazoren opis posebn učne metode smučanja za otroke in mladino ter zahteva, kakš osebnostne kvalitete mora imeti človek, ki v tej veščini poučuj mladi rod. Ne smemo pozabiti, da se avtor zavzema za posebn šolanje takšnih učiteljev, kajti le strokovno in pedagoško temelji usposobljeni se bodo upravičeno lahko ponašali z naslovom „sm čarski učitelj – specialist" in zares odlično opravljali svoje fizku turno in vzgojno poslanstvo.

Knjiga SMUČANJE ZA OTROKE stane 39 din.

Opozarjamo še na naslednje knjige s področja športa, ki jih je zadnjih letih izdala založba Mladinska knjiga: Pediček, F.: Pogled na telesno vzgojo, šport in rekreacijo (1970); Sluga, S.: Telesn vzgoja za nižje razrede osnovne šole (1971); Leksikon špor panog (1972).

TIHOM

FRANJO GUMILAR

V prvih dneh letošnjega leta so na Pobrežju pokopali Franja Gumilarja, nestorja prekmurskih učiteljev, vidnega prosvetnega in kulturnega delavca.

Rodil se je leta 1890 v Soboti, dokončal najprej meščansko šolo v Lendavi, leta 1910 pa učiteljišče v Čakovcu. Še med avstrogrsko monarhijo je služboval v Podravski Slatini, od leta 1912 pa v Babini gori v Slavoniji. V začetku prve svetovne vojne je odšel na fronto, kjer je prišel v rusko ujetništvo, od tam pa se vrnil prek Vladivostoka, Hongkonga, Singapura, Colomba, Djiboutija in Port Said domov. Od leta 1921 je bil šolski upravitelj v Turnišču, od leta 1923 v Veliki Polani, nato (od 1924 do 1946) v Lipovcih in potem uparavnik muzeja v Ptuju do leta 1962. Po upokojitvi se je preselil v Maribor, kjer je umrl letošnjega 5. januarja.

Na svoji dolgi in naporni življenjski poti je opravil več, kot mu je veleval stan. Mladini in odraslim, šoli in splošnemu napredku vdani prosvetni delavec je bil na voljo od zore do mraka, zato bo ostal nepozaben vsem, ki jih je učil, jim pomagal ali pa so ga sicer spoznali. Kot šolski praktik je vzorno upravljal šolo; svoja spoznanja, ki si jih je nabiral v šoli in ob proučevanju preteklosti svojega okolja, je objavljal v Murski krajini, v Novinah, v Mladem Prekmurcu, Slovenskem učitelju, Vodnikovi pratiki 1939, Ptujskem tedniku in v Svetu ob Muri.

Veliko se je ukvarjal z ljudsko prosveto na vasi in predaval v tedanjem učiteljskem društvu. Med prvimi v Prekmurju je zbiral gradivo in si prizadeval za ustanovitev pokrajinskega muzeja, nato postal njegov vodja, leta 1935 pa predsednik Prekmurskega muzejskega društva. Bil je med ustanovitelji in najstarejši član napredne levičarsko usmerjene skupine Mladi Prekmurec. Na njegovem domu v Lipovcih je bilo zbirališče napredne prekmurske mladine in številnih obiskovalcev, ki so se zanimali za prosvetni in kulturni utrip Prekmurja, med okupacijo pa ilegalno zatočišče Miška Kranjca in drugih aktivistov OF. Po osvoboditvi je odgovorno vodil ptujski muzej in skrbel za obogatitev zbirk, po upokojitvi pa do zadnjega proučeval in tolmačil madžarske arhivalije v Pokrajinskem muzeju v Mariboru ter ostal zgled nesebičnega prosvetnega delavca.

M. KOKOLJ

IN MEMORIAM VLADU LENARDIČU

Tistega januarskega dne se je poslovila na ljubljanskih Žalah od Vlada Lenardiča množica ljudi, ki so ga poznali, spoštovali in ljubili. Vlado se je rodil l. 1921 v revni kmečki hiši na Kojskem v Goriških Brdih. Kot dijak klasične gimnazije je živo občutil socialno krivičnost in zatiralnost italijanskih fašistov, zato se je že l. 1942 vključil v OF, bil sprejet v ZKS in po kapitulaciji Italije vstopil v NOV. Januarja 1944 je bil kot četni komisar poslan v prednjo politično šolo ZKS v Cerknem. Ob nemškem napadu nanjo 17. 1. 1944 je bil Vlado teže ranjen; rešila ga je neznana Cerkljanka. Po ozdravitvi je delal v igralski skupini IX. korpusa.

V prvih letih po osvoboditvi je diplomiral na ekonomski fakulteti v Ljubljani, nato absolviral 3. st. na beograjskem inštitutu za družbene vede, opravil profesorski izpit, magisterij pa mu je prekrižala smrt.

Služboval je kot profesor in ravnatelj na italijanski klasični gimnaziji in na ekonomski srednji šoli v Kopru, kot vodja na zavodu za družbeno samoupravljanje v Ljubljani, kot predavatelj na visoki šoli za sociologijo, politične vede in novinarstvo in kot pedagoški svetovalec na zavodu za šolstvo SRS v Ljubljani, zadnje 4 mesece pa je bil ravnatelj šolskega centra za vzgojo pisarniških kadrov v Ljubljani.

Na vseh delovnih mestih je bil tov. Lenardič požrtvovalen delavec in nesebičen tovariš. Kljub rahlemu zdravju in življenjskim težavam mu nista manjkala ne vedrina ne optimizem. Trdno je veroval v človeka, napredek in ideale, za katere se je boril.

Na zavodu za šolstvo SRS je bil pedagoški svetovalec za ekonomske, administrativne ter upravno administrativne šole, zadolžen pa je bil tudi za pouk predmetov družbeno-politična ureditev SFRJ in organizacija dela ter ekonomika podjetij v strokovnih šolah.

Za republiške družbenopolitične organe (mestno konferenco SZDL, republiško konferenco SZDL, CK ZKS) je izdelal Vlado 3 obsežnejše študije: o delovanju krajevnih skupnosti v Ljubljani, o delovanju temeljnih izobraževalnih skupnosti in o organizaciji dela ter samoupravljanja v delovnih organizacijah. Poleg tega je objavil nekaj razpravic o samoupravljanju in izdal 2 knjižici o samoupravljanju v občinah.

Zadnji čas je bil član komisije za samoupravljanje pri CK ZKS in član komisije za komunalni sistem pri ustavni komisiji republiške skupščine.

Ker je bil močno navezan na Cerkno, je bil glavni pobudnik za zidavo osnovne šole v Cerknem – spomenik NOB, ki bo hkrati tudi spomenik njegovemu delu.

Za delo je prejel več odlikovanj.

Ker je Brda izredno ljubil, naj ga rešijo prehitre pozabe s tem, da bi eno tamkajšnjih šol imenovali po njem.

IVAN ANDOLJŠEK

TONE LAPAJNE

Pred kratkim so se na Žalah poslovili od dolgoletnega učitelja in šolskega upravitelja na Otočcu Toneta Lapajneta.

Pokojni je pribežal pred prvo svetovno vojno iz Gorice v Novo mesto, kjer je obiskoval gimnazijo, a je maturiral v Ljubljani na učiteljišču l. 1924. – Skoraj vso dobo, 42 let, je služboval na Otočcu, ter postal zares ljudski učitelj, ki je vzgojil kar 3 rodove.

Bil je sadjar, vrtnar, igralec in režiser ter pomagal občanom z nasveti, kjer je mogel in znal.

Zglednega učitelja bodo stanovski tovariši in znanci ohranili v lepem spominu.

STANKO SKOČIR

OSNOVNA ŠOLA PODVELKA

razpisuje prosti delovni mesti

– **učitelja za slovenščino.** Pogoji: **PRU ali absolvent (študent) PA (fakultete).** – Ugodne zveze, možnost primernega zaslužka. Nastop službe takoj oziroma vsaj 5. februarja. Prijave sprejemamo 15 dni po objavi.

– **učitelja za zgodovino in zemljepis** za določen čas (april – junij); **PRU ali absolvent PA** (nadomeščanje).

OSNOVNA ŠOLA ANICA ČERNEJ – MAKOLE

razpisuje za nedoločen čas delovno mesto

– **učitelja za razredni pouk** – U ali PRU za razredni pouk. Nastop dela 1. februarja 1973. Na voljo bo stanovanje in možnost prehrane v šolski menzi. Prijave sprejemamo do 30. januarja 1973.

POPRAVEK

V zadnji številki Prosvetnega delavca je bilo napak zapisano, da išče osnovna šola Prežihov Voranc Bistrica za delovno mesto učitelja za slovenščino profesorja (P) za nedoločen čas ali predmetnega učitelja (PRU) za določen čas. Razpis se pravilno glasi:

Razpisna komisija

OSNOVNE ŠOLE PREŽIHOV VORANC BISTRICA V PREKMURJU

razpisuje prosto delovno mesto

učitelja za slovenščino, PRU za nedoločen čas ali U za določen čas.

Ravnateljstvu in bralcem se opravičujemo za to neljubo pomoto, hkrati pa prosimo, da nam razpise pošiljajo – če je le mogoče – pismeno.

NAŠ PRAVNIK SVETUJE

Nadomestilo

VPRAŠANJE: *V naši delovni organizaciji smo imeli primer, da je tovarišica svoj redni letni dopust koristila v času, ko bi še morala biti na delu s 4-urno zaposlitvijo kot mati majhnega otroka. Za ta čas je dobila osebne dohodke delno od Zavoda za socialno zavarovanje in delno od naše delovne organizacije. Zanima nas, ali pripada delavki razlika med osebnim dohodkom, ki ji ga izplača zavod, in osebnim dohodkom, ki ji ga je izplačala šola za 4-urno zaposlitev.*

VPRAŠANJE: *V Prosvetnem delavcu je že bil delni odgovor na vprašanje, kdaj pripada delavcu nadomestilo za ločeno življenje. Zanima nas, ali pripada nadomestilo tudi delavcu, ki ima primerne avtobusne zveze za vsakodnevno prihajanje na delovno mesto, ki je 40 km oddaljeno od kraja stalnega prebivališča in ali je kje določeno število tedenskih in mesečnih povratkov na dom v primeru, da navedeni delavec nadomestilo prejema?*

OSNOVNA ŠOLA C.

ODGOVOR: Za čas porabe letnega rednega dopusta pripada tovarišici nadomestilo osebnega dohodka po 74. členu temeljnega zakona o delovnih razmerjih, ki določa, da nadomestilo določi vsaka delovna organizacija v svojem splošnem aktu. To nadomestilo ne sme biti manjše od povprečne akontacije osebnega dohodka za dobo, ki je določena v splošnem aktu. Lahko se vzame kakršnokoli razdobje pred koriščenjem letnega dopusta, kot je: zadnje 3-mesečno obdobje, preteklo leto in podobno. Samostojnost pri določanju razdobja glede na katero se oblikuje nadomestilo osebnega dohodka v času porabe letnega dopusta, omogoča delovni organizaciji, da sprejme take odločitve, ki so v skladu z njenim poslovanjem in željami članov delovne skupnosti.

Osebni dohodek delavke, pri katerem je upoštevana ugodnost skrajšane delovne obveznosti zaradi majhnega otroka do 8 mesecev starosti, se oblikuje po drugih kriterijih. V tem primeru ima tovarišica za 4-ure dnevno pravico do udeležbe pri delitvi sredstev za osebne dohodke po osnovah glede na delovne uspehe in za delovni čas nad 4 ure na dan, do nadomestila po predpisih o zdravstvenem zavarovanju. Ker predpisi zdravstvenega zavarovanja niso skladni z določilom samoupravnih aktov v delovni organizaciji in ker je šlo v vašem primeru za dopust in ne za 4-urno delo, je omenjena tovarišica opravičena do nadomestila osebnega dohodka, ki ji pripada za dopust.

Naše pojasnilo glede nadomestila osebnega dohodka za ločeno življenje je bilo povzeto po samoupravnem sporazumu, ki so ga podpisale osnovne šole. Menimo, da je dovolj jasno povedano, da to nadomestilo pripada delavcu, ki zaradi službene potrebe stanuje v drugem kraju kot družina in v kraju službovanja nima družinskega stanovanja. Seveda pa to ni ovira, da ne bi šole to pravico v svojih samoupravnih aktih natančneje opredelile. Vsekakor pa ne spada v pristojnost delovne organizacije, da bi se spuščala v zasebno življenje delavca in mu predpisovala število mesečnih ali tedenskih obiskov svoje družine.

T. Š.

Vzgoja in varstvo

Strokovna sporočila o velikih možnostih intenzivnega telesnega in duševnega razvoja otroka v prvih letih življenja ter o odvisnosti uspešnega šolanja in vzgojnega oblikovanja od premišljene načrtne predšolske vzgoje, so bila v zadnjem obdobju tako pogosta, da so močno utrdila prepričanje o potrebnosti in nujnosti družbeno organizirane vzgoje predšolskih otrok. V zvezi z obravnavanjem socialnega položaja otroka danes in izpopolnjevanjem našega sistema vzgoje in izobraževanja večkrat in odločneje naglašamo, da vzgoja predšolskega otroka ne more biti samo skrb družine, ker je tudi dolžnost skupnosti. To pa terja ustrezno organizirano družbeno predšolsko vzgojo. V prizadevanjih za odpravljanje socialnih razlik in za boljše uspehe obveznega šolanja smo sklenili, da bomo tudi s pomočjo teh dejavnosti zagotovili otrokom brez razlike enak start v osnovno šolo oziroma ustvarjali ugodne razmere za optimalen razvoj, ki ga omogočajo posebnosti predšolskega razvojnega obdobja.

Glede na ta in še druga zadevna strokovna in družbena stališča ter sklepe razmišljam o današnjem obsegu in vsebini organizirane vzgojne dejavnosti za predšolske otroke.

Vidni so pozitivni rezultati dolgoletnega sistemskega urejanja in zagotavljanja pogojev za družbeno varstvo in vzgojo otrok. 4000 novih mest v vzgojnovarstvenih zavodih, ki smo jih pridobili v letu 1972, dokazuje, da že imamo pogoje za skorajšnjo občutno ublažitev perečih problemov nerazvitega otroškega varstva. Ker pa je delež v to varstvo vključenih vendarle še zelo nizek; saj ne dosega niti celih 14 odstotkov otrok, starih do 7 let, se spontano zastavlja vprašanje o družbeni vzgoji otrok zunaj varstva, ki predstavljajo danes večino in bodo, bržkone, v večini tudi v daljnji prihodnosti. Ali so ti otroci deležni družbene vzgoje?

Najstarejši letnik se skupno pripravlja na šolo, nekaj tisoč otrok pa se priložnostno vključuje v razne prireditve, krožke, izlete, telovadbo in drugo, ki jih organizirajo vzgojnovarstveni zavodi, društva ter organizacije oziroma prizadevni in požrtvovalni pedagoški poklicni in družbeni delavci. Čeprav visoko vrednotimo tudi otroške slikanice in nekatere RTV otroške vzgojne programe, kot vplivne vzgojne dejavnike vidim v družbenih dejavnostih, ki naj bi jih uživalo več deset tisoč otrok, še velike vrzeli. Govorimo lahko le o peščici otrok, ki uživa družbeno organizirano vzgojo. Če upoštevamo še, kako počasi se razvija program celoletne male šole, je na dlani ugotovitev, da so sedanja samoupravna prizadevanja usmerjana predvsem k varstvu in vzgoji otrok zaposlenih staršev, manj pa k vzgoji vseh drugih. Usmeritvi k potrebam varstva seveda ni mogoče ugovarjati, ni pa se mogoče sprijazniti z zanemarjanjem otrok, ki imajo sicer varstvo zagotovljeno v družini, pa so potrebni in željni družbene vzgoje.

Uresničevanje strokovnih in družbenih stališč o predšolski vzgoji terja načrtno, širšo akcijo v korist vseh otrok! Kakšne možnosti imamo?

Dejavnikov, ki lahko vzgojno zaposlijo predšolske otroke, zlasti starejše, že toliko samostojne, da se radi vključujejo med otroke, je več. Tu so najprej vzgojnovarstveni zavodi kot družbene, predšolskim otrokom namenjene institucije, nato osnovne šole, zlasti tam, kjer predšolskih zavodov ni, pa glasbene šole, centri za estetsko vzgojo, telesnovzgojna društva Partizan, organizacija tabornikov in druge, ki delajo s pionirji. Vsi ti bi lahko pritegnili in vzgojno zaposlili tudi predšolske otroke. Opustiti je treba miselnost, da je otrok zrel za društveno uveljavljanje šele z vstopom v osnovno šolo. Takrat je že zamujena doba enkratne za predšolskega otroka značilne dojemljivosti za vplive okolja, za pobude, k aktivnostim, ki pospešujejo proces razvoja in oblikovanja telesnih in duševnih sposobnosti ter lastnosti. Otroke je treba vključiti čimprej, saj tudi enostranske dejavnosti, npr. telesnovzgojne, glasbene, likovno izrazne in druge, delujejo vsestransko, če vsebinsko in metodično izhajajo iz otrokovih interesov in psihofizičnih zmogljivosti. Vzgojna vrednost telovadbe, izletov, sprehodov, doživljanja pravljic, slikanja, oblikovanja materiala itd., se v organizirani smotrno vodeni skupini povečuje. Ob skupnih igrah in zaposlitvah spoznavajo otroci navade in pravila skupnega življenja in se nanj privajajo, zbujajo se novi interesi, sprejemajo nove pobude, proces razvoja pa hitreje in pravilneje poteka.

Idealno bi bilo, če bi lahko vsem otrokom organizirali redne ustrezne vzgojne programe pod vodstvom strokovno usposobljenega osebja. Glede na to, da bomo morali še veliko vložiti v varstvo in malo šolo, pa menim, da so nakazane občasne dejavnosti še najbolj realna možnost za družbeno vzgojo predšolskih otrok. Seveda pa ne bi smele biti odvisne zgolj od razumevanja in delovne vneme nekaterih kolektivov oziroma posameznikov. Postati morajo programska dejavnost vzgojnovarstvenih in vzgojnoizobraževalnih zavodov ter društev in organizacij. Treba jih je razvijati načrtno tako po obsegu, kakor tudi po vsebini in temu primerno zagotavljati tudi pogoje. Da bo postala sedaj izjemna dejavnost zavodov in društev ter organizacij pravilo in program, bo potrebna velika pomoč samoupravnih organov v področju vzgoje in izobraževanja ter otroškega varstva in ne nazadnje tudi staršev. Nedavno je RK SZDL sprejela akcijski program za „ustvarjanje boljših družbenih razmer za razvoj otrok . . .“, ki obvezuje krajevne skupnosti in številne dejavnike, da se zavzamejo za družbeno vzgojo otrok, predšolskih in šoloobveznih.

Menim, da so vzgojnovarstveni zavodi predvsem poklicani, da se zavzamejo za najmlajše, saj jih v tem smislu zadolžuje tudi zakon o vzgojnovarstveni dejavnosti za predšolske otroke, ki v čl. 5. in 6. pravi, da „. . . prispevajo tudi k vzgoji in izobraževanju drugih otrok svojega okoliša s tem, da jih vključujejo v kulturno razvedrilo, igro in druge oblike skupnega življenja“ ter „da sodelujejo s strokovnimi in drugimi organi, ki se ukvarjajo z vzgojo in varstvom otrok . . .“

Upoštevam sedanjo obremenitev vzgojnovarstvenih zavodov z rednimi varovanci in vem, da ne more biti široke dejavnosti tam, kjer ni kadrov, niti prostora, npr. telovadnic in igrišč. Želim pa naglasiti, da se z obstoječim stanjem ne bi smeli sprijazniti. Povsod so možnosti vsaj za skromne začetke, iz katerih naj bi postopno, načrtno napredovali do zaželenega cilja. Najmanj, kar lahko vsak, še tako obremenjen zavod stori brez odlašanja, je, da prevzame pobudo in svetovanje v krajevni skupnosti, da bo zbrala in organizirala vse dejavnike na svojem območju ter se z njimi dogovorila, kaj bodo nudili predšolskim otrokom in kako si bodo zagotovili za to potrebne pogoje.

ANICA DOLANC

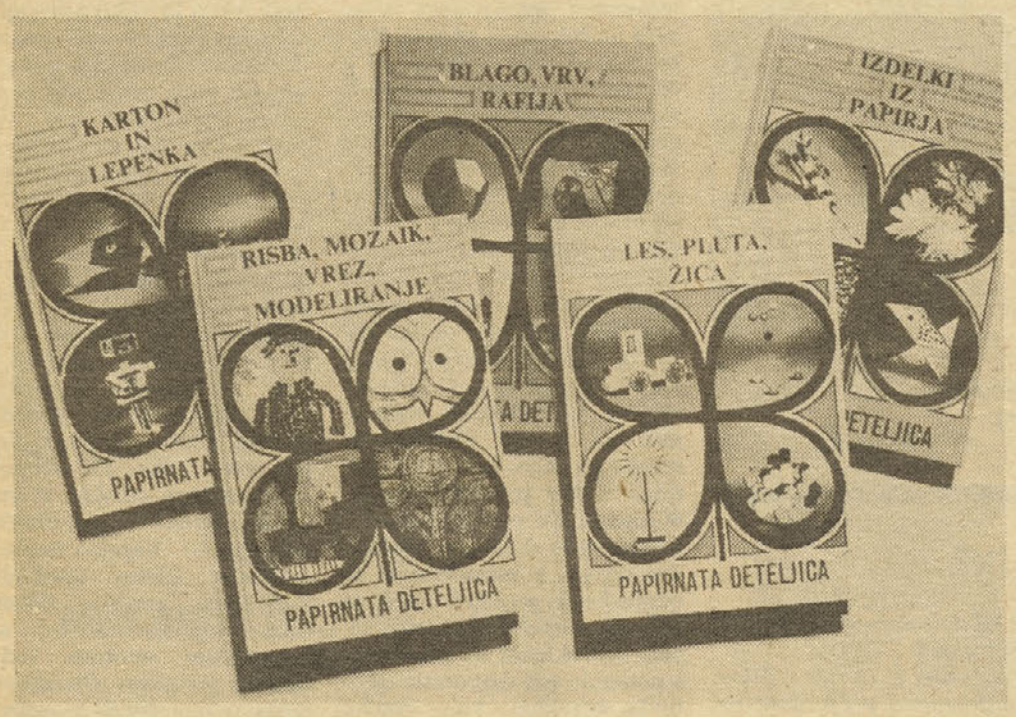

5 NOVIH, NAJSODOBNEJŠIH PRIROČNIKOV ZA TEHNIČNI IN LIKOVNI POUK

PAPIRNATA DETELJICA

Izvirno zasnovana zbirka petih knjig s praktičnimi nasveti za poučna in koristna ročna dela. Ob navodilih za izdelavo različnih predmetov so nazorno narisane skice in barvne fotografije končanih izdelkov. Mogoče so tudi različne priredbe.

Načrti so namenjeni otrokom vseh starosti, materiali pa taki, da jih je mogoče dobiti tudi doma.

Na začetku vsake knjige so predstavljeni bolj enostavni izdelki za preizkus spretnosti otrok od 4. do 6. leta. Polagoma pa se zahtevnost del stopnjuje, tako da so na koncu knjig zbrani izdelki, primerni za šolarje, stare od 12 do 14 let.

Zbirka PAPIRNATA DETELJICA je sklenjena celota petih knjig, ki se med seboj dopolnjujejo:

IZDELKI IZ PAPIRJA – KARTON IN LEPENKA – BLAGO, VRV, RAFIJA, LES, PLUTA, ŽICA – RISBA, MOZAIK, VREZ

Knjige so vezane v trde, trpežne kartonske platnice in štejejo od 174 do 192 strani.

Cena celotne zbirke: 390 din – ob naročilu 90 din in 3 obroki po 100 din.

PAPIRNATO DETELJICO lahko kupite v vseh knjigarnah ali pa naročite pri zastopnikih in poverjenikih na šolah.

Za vrtce, male šole in nižje razrede osnovnih šol: nov, nadvse koristen priročnik za glasbene pedagoge

Albin Weingerl: RINGARAJA

RINGARAJA je priročnik za glasbeno vzgojo otrok, ki pa bo otrokom pomagal privzgojiti tudi osnovne prvine pravilnega govora. Nekaj preprostih verzov jih bo popeljalo v izrazito, jasno izgovorjavo – v oblikovanje samoglasnikov. Poleg tega pa naj bi ta priročnik razvijal otrokom tudi ritmični čut. Ritem jih namreč navaja k pravilnemu dihanju pri govorjenju in petju. Temu pa rabijo predvsem izštevanke in ostali ritmični elementi, ki so v knjižici RINGARAJA kolikor mogoče nazorno predstavljeni.

Gradivo za priročnik je bilo objavljeno že v listu „Ciciban" v letniku 1968/69, od koder so vzete tudi žive in nazorne ilustracije mojstra Boža Kosa, ki je v kartonske platnice vezano knjižico tudi opremil.

Priročnik RINGARAJA, ki stane 24.00 din, lahko kupite v vseh knjigarnah ali pa naročite pri poverjenikih in zastopnikih na šolah.

DVE 150-LETNI OSNOVNI ŠOLI

V Šentrupertu nad Laškim (danes Breze) so leta 1822 pričeli graditi šolsko stavbo z eno učilnico. Naslednje leto je bila šola dograjena in so pričeli s poukom ob nedeljah. Ta zasilni nedeljski pouk je trajal do leta 1854. V njej so poučevali duhovniki verouk, branje, pisanje in računanje. Leta 1854 so odprli redno vsakdanjo šolo in nameščen je bil učitelj Josip Turk. Število otrok je iz leta v leto naraščalo, čeprav so nekateri vaščani imeli šolo za nepotrebno, še bolj pa učitelja, ker so mu morali plačevati šolnino in dajati bero. Leta 1897 je kraj dobil novo šolsko stavbo z dvema učilnicama in so šolo razširili v dvorazrednico. V letu 1927 je bila šola razširjena v trirazrednico in nato 1935 v štirirazrednico. Ob pričetku druge svetovne vojne je obiskovalo šolo okoli 200 otrok. Sedaj je v Brezah popolna osnovna šola, ki je podružnica osnovne šole Primoža Trubarja v Laškem.

Šola v Moravčah (občina Domžale) je bila ustanovljena leta 1823 kot enorazrednica. Poučeval je učitelj Anton Praunsseis. Pouk so imeli v privatnih hišah vse do leta 1865, ko so pričeli z gradnjo šole. Ta je bila dograjena jeseni še isto leto in so jo razširili v dvorazrednico, vendar je ostala do leta 1867 enorazrednica. Leta 1904 je postala šola trirazredna, v letu 1912 štirirazredna in 1919 že šestrazrednica. Kakor so odpirali nove oddelke tako so tudi širili šolsko stavbo s prizidki. V šolskem letu 1940/41 je imela šola že osem razredov. Med vojno je bila šolska stavba požgana, po vojni so imeli pouk v zasebni stavbi in nato v stari obnovljeni šoli. Leta 1967 je bilo zgrajeno novo sodobno šolsko poslopje s 13 učilnicami in 4 kabineti za kabinetni pouk. Šola nosi ime po moravškem rojaku, slavnemu matematiku Juriju Vegi.

SLAVICA PAVLIČ

CELOVEC:

S 1. januarjem so na Koroškem znižali število občin od 204 na 121. Nova mestna občina Celovec, ki je dvakrat večja, šteje 85.000 prebivalcev.

Na visoki šoli v Celovcu za izobraževalne vede, je trenutno 12 stolic, še v začetni fazi, od katerih jih je 5 že dalj časa zasedenih. Trenutno je vpisanih 58 študentov. V načrtu je uvedba še 5 stolic. V prihodnjih letih menijo uvesti še naslednje študijske smeri: prosvetno vedo kot študijski poizkus, splošno in uporabno jezikoslovje in pa izobraževalno ekonomijo, prav tako kot študijski poizkus.

Glede znanstvenega osebja na šoli ni težav, saj imajo 12 profesorjev in še 30 asistentov, poleg tega je šoli dodeljenih še 19 učiteljev. Finančni problemi so urejeni. V l. 1971 in 1972 je visoka šola prejela nad 6 milijonov šilingov, v l. 1972 pa je tudi knjižnica dobila dodatno še 400.000 šilingov.

STANKO SKOČIR

Z VSEH VETROV

GALERIJA NA VASI

Ob 90. obletnici rojstva Ivana Meštroviča so v vasi Vrpolju odprli spominsko galerijo z deli slavnega umetnika. Čeprav je Ivan Meštrovič v omenjeni slavinski vasi po rojstvu živel samo leto dni, so se njeni današnji prebivalci odločili za pravcati podvig. Z lastnimi sredstvi so na najvidnejšem delu v vasi postavili spominsko galerijo. Danes je ta galerija najlepši objekt v tej veliki slavonski vasi s 3500 prebivalci. Galerija se lahko pohvali z dvajsetimi izbranimi kiparskimi deli, med najbolj znanimi je kip Kraljevič Marko na svojem šarcu.

KOMPJUTERJI PRI POUKU MATEMATIKE IN PRIRODOSLOVJA

Prvi razred v Evropi, ki posluša predavanje s pomočjo komp juterjev, je v gimnaziji sv. Ane v Augsburgu DBR. Trenutno uporabljajo ta pripomoček pri pouku matematike in prirodoslovja. Televizijski zasloni, povezani s kompjuterji, dajejo vse podatke, predvidene po šolskem programu, težja oziroma nerazumljiva mesta pa na željo učencev tudi ponovijo.

IDEALEN PROFESOR

Težko si je predstavljati idealnega profesorja. Da bi vsaj približno dobili predstavo o takem človeku, kakršnega si žele vsi dijaki, so na zagrebških gimnazijah anketirali učence. Odgovorili so, da je idealen profesor človek, ki učencem pomaga p njihovem delu in reševanju n hovih vsakdanjih problem Ob prihodu v razred naj bi nasmejan, odgovarja naj na d kova vprašanja in šele kasn preide na svojo snov. Nikak naj ne uči po ustaljenem lupu. Idealen profesor mora predvsem prijatelj.

LETOS JUGOSLOVANS TEDEN V COVENTRIJU

Reševanje vprašanj kult nega sodelovanja s tujino pravzaprav glavni predmet javnosti mednarodnega koor nacijskega odbora za kultur in prosvetno sodelovanje s jino. Prav na zadnji seji tega bora v Ljubljani so razpravl o vsebinskem programu te javnosti v letošnjem letu te razširitvi kulturnih stikov z vimi deželami. Kulturno sode vanje s tujino naj bi razširili rej še na Dansko, Egipt, Cip Maroko, Indijo, Senegal, Tu ter Meksiko. Odbor je reše finančna in organizacijska vp šanja kulturnih stikov, pr vsem s področja glavnih lik nih prireditev v tujini, ki predvidene za letos, razprav o sklepih štipendiranja tu študentov ter postdiplomani na jugoslovanskih univerzah jugoslovanskih štipendistov tujini. Pri odločanju izbora jih študentov je treba bolj sluhniti stališčem posamez republik. Velik del razprave je obsegalo določanje vseb skega in finančnega načrta vilnih prireditev v okviru ju slovanskega tedna v Coventr

OSNOVNA ŠOLA IVAN SKVARČA ZAGORJE OB SAVI

razpisuje naslednja prosta delovna mesta za določen čas

učitelja za angleščino, PRU ali P (od 10. II. do 20. IV.)
učitelja za zgodovino in zemljepis PRU ali P na oddelčni šoli Podkum za čas od 1. 2. do 20. 6.

OSNOVNA ŠOLA HEROJA JANEZA HRIBARJA STARI TRG PRI LOŽU

razpisuje naslednja prosta delovna mesta:
– **učitelja matematike, PRU**
– **učitelja glasbenega pouka, PRU**
– **učitelja za telesno vzgojo, PRU**

VZGOJNO VARSTVENI ZAVOD MEŽICA

razpisuje prosti delovni mesti
dveh vzgojiteljic s srednjo vzgojiteljsko šolo.
Službo lahko nastopite takoj.
Stanovanja ni.
Razpis velja do zasedbe delovnih mest.

Komisija za volitve in imenovanja
SKUPŠČINE OBČINE ILIRSKA BISTRICA

razpisuje prosto mesto
RAVNATELJA OSNOVNE ŠOLE PODGRAD

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev izpolnjevati posebne pogoje, določene v 89. členu zakona o osnovni šoli (Uradni list SRS, št. 9/68 in 14/69).

Pismene ponudbe s kratkim življenjepisom in dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi razpisa komisiji za volitve in imenovanja skupščine občine Ilirska Bistrica.

OSNOVNA ŠOLA PIRAN

razpisuje naslednja prosta delovna mesta:
1. **pomočnika ravnatelja**
   Pogoji: a) učitelj, predmetni učitelj ali profesor s strokovnim izpitom; b) najmanj 5 let delovnih izkušenj
   Nastop dela po dogovoru.
2. **učitelja matematike in fizike.** Delo je za določen čas, do 30. junija 1973.
3. **učitelja tehničnega pouka.** Delo je za določen čas, do 30. junija 1973.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o strokovnosti in kratek življenjepis v roku 15 dni po objavi razpisa.

VZGOJNO VARSTVENI ZAVOD IZOLA

razpisuje za nedoločen čas delovna mesta za:
– **dve vzgojiteljici za delo pri predšolskih otrocih**
– **enega učitelja ali učiteljico za pošolsko varstvo**

Pogoji:
– končana ustrezna šola
– rok prijave 15 dni po objavi
– nastop službe takoj oziroma po dogovoru
– samsko stanovanje po dogovoru.

DELOVNA SKUPNOST OSNOVNE ŠOLE BELOKRANJSKI ODRED SEMIČ

razpisuje za nedoločen čas prosto delovno mesto
učitelja matematike in fizike, PRU ali P
Nastop službe takoj!

Komisija za volitve in imenovanja
SKUPŠČINE OBČINE LENDAVA

razpisuje na osnovi 3. odstavka 89. člena zakona o osnovni šoli (Uradni list SRS, štev. 9/68 in 14/69) delovno mesto
RAVNATELJA osnovne šole Velika Polana

Razpisni pogoji: učitelj osnovne šole z dokončano srednjo, višjo ali visoko šolo, vsaj 5 let vzgojno-izobraževalne prakse ter opravljen strokovni izpit.

Poleg formalnih pogojev morajo kandidati imeti tudi moralne politične kvalitete.

Vloge z dokazili o izpolnjevanju splošnih in posebnih pogojev sprejema komisija za volitve in imenovanja skupščine občine Lendava. Rok za prijave je 15 dni po objavi razpisa.

List izdaja republiški odbor Sindikata delavcev družbenih dejavnosti SRS – Izhaja štirinajstdnevno med šolskim letom – Ureja uredniški odbor, odgovorna urednica Neža Maurer – Naslov uredništva: Ljubljana, Poljanska 6/I, telefon 315-585. Naslov uprave: Ljubljana, Nazorjeva 1/I, telefon 22-284, poštni predal 355-VII – Rokopisov in fotografij ne vračamo – Letna naročnina: 20 din za posameznike, za šole in druge ustanove 40 din – Št. tek. računa: 50101-678-47093 – Tiska ČZP Ljudska pravica.